

Visitaprotokoller 2021

DEN NORSKE KIRKE

Hamar bispedømme

Foto på fremsiden: Sommerfuglen er et gammelt kristent symbol for håp .

Foto: Solveig Fiske

Visitat i Rendalen, 14. – 16. og 19. september.	1
Visitat i Vang i Valdres, 28.- 30. september og 3. oktober.	2
Visitat i Sør-Fron sokn, 17. – 19. og 28. november.	3
Visitat i Gausdal, 30. november 1. - 2. og 12. desember.	4
Visitat på retreatsteder.	5
Lia gård og retreatsenter, 27. august	
Sandom, 21. september	
Visitat ved Kriminalomsorgen innlandet.	6
Valdres fengsel (Slidreøya), 29. oktober	
Gjøvik fengsel, 5. november	
Hamar fengsel, 9. november	
Ilseng fengsel, 9. november	
Kongsvinger fengsel, Lavere Sentrum, 24. november	
Kongsvinger fengsel, Vardåsen høy- og lavsikkerhet, 24. november	

Visitas i Rendalen

14. – 16. og 19. september

Foto: Toril Andreassen

De 4 = Biskop og seniorrådgiver, prost og sokneprest.

Tirsdag 14/09

klokka	hva, formål og innhold	ansvarlige, hva forventes av hvem
09.45-10.30	Liturgisk samling Hanestad krk. m/kirkekafe Starte visitasen. Gode velkomst/startord	MH leder, BVB spiller. Kirketjener. Kirkevert fører fremmøteliste. Biskopen kommer med hilsen og lyser velsignelsen. MR serverer kirkekafe/frokost. Jens Waldemar ønsker velkommen og sier litt om kirkens historie.
11.00-12.00	Tekstverksted, Prestegården Lese søndagens tekst. Bli litt klokere sammen.	MH leder. Biskopen, rådgiver og prosten deltar. Tekstverkstedgjengen sørger for kaffe og biteti.
12.30-15.30	Lunsj og møte med staben, Sølen Tverrfaglig samarbeid & egne arbeidsfelt/erfaringer	Biskopen leder møtet. Repr. Fra FR (arb.giver) må gjerne være med, Gro stiller. De 4. Alle ansatte i Rendalen. MH bestiller påsmurt fra kantina til 10 pers. Denne leveres Kommunehuset.
16.00	Kanskje kommer vi litt før og tar litt sightseen på veien. Middag hos Romenstad.	Romenstad, Unset. MH har bestilt middag til 4 pers. Hvem betaler? FR, fordeler i etterkant
17.00-18.30	Barneklubben i Sølen Vise noe av Trosopplæringsarbeidet vårt. La barna få møte biskopen.	Barna starter med formingsaktiviteten denne kvelden. Biskopen kommer kanskje litt sent til kl 17.00. Mens barna holder på med aktiviteten kan biskopen gå rundt og hjelpe/snakke med barn og voksne. Biskopen holder andakten for barna. Tema "Jesus og Barna", Mark. 10, 13-16. Barna får stille spørsmål til Biskopen. De 4 og Liv Tone deltar foruten de vanlige lederne av barneklubben. Barna bør forberedes på at biskopen kommer; hvem er det og hva kan vi spørre henne om?

Onsdag 15/09

klokka	hva, formål og innhold	ansvarlige, hva forventes av hvem
08.30-10.00	Møte med skole- og barnehageledelsen, Kommunehuset Samordne ønsker og tanker om skole/barnehage-kirke-samarbeid. Ønsker vi å samarbeide om relasjonsbygging/mellommenneskelige forhold? Ref. mobbing/rus/andre utfordringer.	Marie Giil leder møtet. De 4 er med fra kirkens side. Hver får komme med sine ønsker og vi prøver å peke ut en retning vi kan være enige om at vi vil.
10.30-11.00	Sykehjemmet. De 4 besøker avdelingene. OBS! Vi rekker ikke håndhilse på alle beboere og ansatte!	
11.00-11.30	Andakt i kapellet.	MH holder andakt sammen med BVB som vanlig. Biskopen kommer med hilsen og lyser velsignelsen.
11.45-12.45	Lunsmøte med styrer og ansatte	Styrer på sykehjemmet leder møtet. De 4 og Bjørn Vegard deltar, og sektorleder helse og omsorg og ansattrepresentanter? Vi ønsker å komme frem til felles forståelse for at andakter er viktig på Sykehjemmet, og således må få nok plass i rom og ansattes tid og oppmerksomhet. Vi får lunsj.
13.00-14.30	Møte med FR på Doktorgården Samprate og forbered møtet med Kommunen	Oddveig får med seg noen, åpner huset og koker kaffe. Frukfat? Mer mat? Biskop og FR-leder leder møtet.
14.45-16.45	Møte med alle MR. Hvordan er det å sitte i MR. Hvilket ansvar har man fått? Erfaringer.	Bjørn Vegard viser en filmsnutt fra Rendalen. Prosten leder møtet. Biskopen sier det hun har på hjertet. Hvert MR får komme med det de har forberedt, MR-ledere bør være forberedt på å bidra i samtalen. Plenumssamtale.
17.00-18.00	Middag for alle MR-medl., De 4, kirkeverge, kantor. Påmelding! Antall?	Bestiller fra sykehjemmet. Hakk! Dekker på i eget rom. Oddveig får med seg noen Hvem bringer maten i hus? evt. varmes? Vi "alle" kan hjelpes ad her.

18.15-18.30	Besøke ungdomsklubben på vei til kirken. Biskopen og ungdommene får møte hverandre.	Det er usikkert om ungdomsklubben er gående akkurat nå. May Helen sjekker dette. ??? forbereder. De 4 kommer innom.
19.00-20.00	Salmekveld YRK. Besøke kirkerommet. Dele musikk og liturgi med oppmøtte.	Kirketjener. To kirkeverter fra YRM trengs! Krk.vert fremmøteliste. BVB leder samlingen. Biskopen holder andakt. Prost og Sokneprest tilstede. BVB samordner. Mannskoret deltar.
20.00-21.00	Enkel kirkekaffe utenfor kirken. Få tid til å se og møte hverandre.	Utenfor kirken! nok til 50-60 pers?

Torsdag 16/09

klokka	hva, formål og innhold	ansvarlige, hva forventes av hvem
08.00-10.00	Frokostmøte med Kommunen i Sølén Fremme samarbeid mellom Kommune og Kirke; praktisk og økonomisk.	Ordfører åpner møtet med å forteller litt om kommunen og er ordstyrer. Lensmann Grutle deltar. De 4, kirkevergen, FR-leder. Kommunen stiller med litt mat!
10.15-10.45	Besøke barnehage Bergset	De 4 + trosopplærer Trond Gellein Løkken deltar.
10.50-11.20	Besøker Berger skole (Barnetrinnet)	De 4 deltar.
11.50-12.30	Spiselunsj med voksenopplæringen Fagertun skole	Her er det for tiden bare en elev, innvandrer. Snakke med henne og høre hvordan det er å komme til Rendalen? De 4 + trosopplærer Trond Gellein Løkken deltar.
12.30-13.00	Besøke Fagertun skole (ungdomstrinnet)	Tror dette blir mye av en yrkes-presentasjon De 4 + trosopplærer Trond Gellein Løkken deltar.
13.15-13.45	Besøke barnehage Åkrestrømmen	De 4 + trosopplærer Trond Gellein Løkken deltar.
14.00-15.30	Møte frivillige organisasjoner. Øiseth	Inviterer 9 frivillige organisasjoner. Hva kan vi gjøre sammen? Diakonalt fokus. De 4, Bjørn Vegard og Diakoniutvalget.
15.30-16.30	Middag med avsluttende møte. Øiseth Forberede visitas-foredraget	Bjørn Vegard spiser middag med oss. De 4. Kirkevergen deltar.
17.30	Aftensang i Sjøli kirke	Kirke- og kirkekaffeverter fra SYRM De 4 og kantor deltar. Kirketjener Bjørn Vegard og May Helen leder. Hilsen fra biskopen.

Søndag 19/09

Klokka	Hva, formål og innhold	Ansvarlige, hva forventes av hvem
15.30	<p>Oppmøte for deltagere i Visitasgudstjeneste. Gjøre avtaler om hvem som gjør hva. Gjøre klar til gudstjenesten.</p>	Kirkeverter/tekstleser, kantor. Kirketjener. De 4.
16.30	<p>Visitasgudstjenesten. Visitasforedraget i kirken?</p>	<p>Pro- og resesjon. Prosten starter gudstjenesten og ønsker velkommen. Biskopen preker. Soknepresten har kunngjøringer og forbønn. Biskop og sokneprest har nattverdslit & deler ut. Blandakoret er forsangere. Kantoren holder i alle de musikalske trådene.</p>
17.30	<p>Lesepult fra Hanestad. (krk.tj. tar med etter morgensangen tirs?) Kirkekaffe m/ visitasforedrag??? Rendalstunet</p>	<p>BKL står for maten. Liste i døra! Gro leder kirkekaffen. BVB ordner så vi kan synge litt/få fremført sang. Ordner instrument og høyttaler.</p>

Bispevisitas i Rendalen
14. september – 19. september 2021

Visitastforedrag

Innledning

Det som slår meg som betegnende ved Rendalen er gjestfriheten. Som det vil komme fram under dette foredraget, har gjestfriheten hos rendølen vist seg gjentatte ganger under denne bispevisitasen.

Rendalen er et dalføre preget av en kultur hvor sjølstendige mennesker har livnært seg av det skogen og jorda har å tilby. I de senere tiårene har også reiseliv blitt en betydelig sektor i kommunen. For at mennesker i et moderne samfunn skal trives, blomstre, kjenne livsglede og mestring, må alle tannhjulene i fellesskapet samvirke. Drivverket må være stabilt og bestå av gode boforhold, velferd og oppvekstsvilkår. Alle gode hjemplasser trenger et slikt sømløst drivverk for at en skal kunne ha det en trenger for å være et velfungerende samfunn, slik som Rendalen er.

Kirka er også en del av denne store helheten. Ei kirke er alltid kirke på et sted, tett forbundet med de omgivelsene og det folket som til enhver tid forholder seg til kirka si. Å være kirke i dag, enten den er i Hanestad, Sjøli, Ytre Rendal eller Øvre Rendal, handler om å være i dyp kontakt med sin kontekst og oppleves som aktuell og nærværende. Jeg har denne uka som har gått sett ei kirke som ønsker å være nettopp dette. Gjennom møter med ansatte, folkevalgte, frivillige, eldre, barn og ungdom har jeg fått se ei mangfoldig og levende lokalkirke med stort hjerte for folket som møter den. Visitastdagene har vist oss med all tydelighet at kirka er viktig for folk – det har blitt bekreftet igjen og igjen, både i ord og handling. Ja, det har blitt synlig at kirka virkelig er en del av dette drivverket som får samfunnet til å fungere.

Gjennom visitasprogrammet har vi fått gjennomført det visitasen har som hovedmålsetning; å støtte, inspirere og skape engasjement for videre arbeid. Dette foredraget vil handle om det jeg har fått møte og se disse dagene, og hva jeg tenker er

områder som trenger særlig oppmerksomhet i årene som kommer. Foredraget vil derfor være todelt. Første del er et tilbakeblikk på programmet med fokus på tema vi har berørt i de mange møtepunktene disse dagene. I andre del vil dere få noen utfordringer å arbeide videre med.

Del 1

Tirsdag

Det er et flott skue å se hvordan høstsolas refleks sørger for at åssidene speiler seg i de mektige vassdraga i dalføra. Det er noe evig, fast og solid ved denne naturen. Kanskje verden begynner å bli normal igjen? På grunn av pandemien har vi ikke fått gjennomført bispevisitas på lenge, men nå var det endelig mulig igjen.

Selv om han er mest kjent for å skrive om våren, så renner lyrikeren Olaf Bull meg i hu når jeg ser på det høstlige landskapet. Sønnen til Rendalens store dikter, Jacob Breda Bull, ga i 1909 ut diktsamlinga «*Digte*». I denne samlinga står diktet med tittelen «*Høst*»:

*Der er høst i dine øine,
høst, som blaaner imod kulde -
Stjernes kud! Og se, et snefnug - - -
Det er hændt, som hænde skulde!*

*Lille, alt skal trodse døden,
gro sig frem for anden gang. -
Dine kysses vilde roser
overvintret i min sang.*

Linja om at «alt skal trosse døden» får meg til å reflektere over den oppstandne Jesus Kristus og grunnlaget for vår Tro og vår Kirke.

På trappa til Hanestad kirke hadde Torill Andreassen pynta med høstblomster, døra inn til kirka var åpen og vi ble ønsket gjestfritt og varmt velkommen av kirketjener Anne Karen Hagen Kjølhamar, før vi gikk inn til **morgensang**. I det flotte og intime kirkerommet med den vakre alberttavla, ledet sokneprest May Helen Sæther menigheten gjennom morgenliturgien. De gode ordene og den skjønne musikken, framført av kantor Bjørn Vegard Bjørklund, ga oss en veldig fin åpning av visitasen. Vi fikk også gleden av å høre et opplysende foredrag av Jens Waldemar Rønningen om Hanestad kirkes tilblivelse og innta deilig kirkekaffe-brunch før avreise til Bergset.

Før møtet med staben, fikk vi gleden av å delta på **Tekstverksted i Prestegården**, den ukentlige gjennomgangen av påfølgende søndags prekentekst. Soknepresten åpner sitt og mannens hjem for deltakerne og leder tekstgjennomgangen. Tekstverkstedet er åpent for deltakelse fra lokalsamfunnet og gir anledning til fordypning over eksistensielle spørsmål.

På kommunehuset var det så møte med **den kirkelige staben, samt måltidsfelleskap**. Et viktig grunnlag for enhver bispevisitas er de samtaler biskopen holder i forkant av visitasen med de ansatte, disse hadde vi da jeg besøkte Rendalen tidligere i år. Plenumsmøtet med de ansatte under visitasen følger opp disse formøtene og bereder grunnlag for videre arbeid. I staben her i Rendalen er det kompetente medarbeidere med mye god erfaring. Vi stilte spørsmål om måtene man organiserer arbeidet på er i tråd med de utfordringer vi står ovenfor, og det ble en fruktbar og god dialog rundt dette.

Etter stabsmøtet spiste vi middag hos det gjestfrie vertskapet på **Romenstad gård**. I tillegg til smakfull mat, fikk vi et innblikk i det arbeidet som ligger bak det flotte gårdsbruket og bakgrunnen for at de fikk tildelt Olav-rosen. Romenstad gård står som et eksempel på moderne gårdsdrift, kombinert med ivaretagelse av gamle tradisjoner og bygninger og satsning på nye næringsveger.

Etter middagen reiste vi videre til **Barneklubben** i kommunestyresalen Sølen, og fikk oppleve det fine trosopplæringsarbeidet som blir gjort der av de mange frivillige, med Ingun Øynes Bjøntegaard og kirkeverge Liv Tone Trøen i spissen. Det var mange barn i

alderen fra 2 til 14 år og stort engasjement i de ulike aktivitetene. Særlig gjorde det inntrykk på meg hvordan de største barna involverte og hjalp de minste.

Onsdag

Dagen startet i kommunehuset på Bergset, der vi fikk gleden av å stifte bekjentskap med **ledelsen i kommunens oppvekstsektor**. Det ble et fruktbart møte der vi diskuterte samarbeid barnehage-kirke, og skole-kirke, i lys av ny overordna plan for skolen og nye fagplaner. Endringene i planene gir føringer for tilrettelegging av framtidig samarbeid. Likeverd og religions- og livssynsåpenhet er gode verdier også for kirka. Det vil fortsatt være slik at barn skal få kunnskap om nasjonale og lokale tradisjoner, og det vil fremdeles være rom for at det kan gjennomføres barnehage- og skolegudstjenester og besøk i kirker og på gravplasser. Barnehage, skole og kirke har et felles mål om å bidra til livsmestring for barn og unge, herunder forberede til å møte krevende situasjoner i livet.

Ferden gikk videre til **Rendalen sykehjem**, der vi møtte noen av de eldste innbyggerne i kommunen. Under omvisningen på institusjonen fikk vi blant annet se den nye, innbydende fløyen med moderne og tilrettelagte omsorgsboliger. Jeg vil rett og slette gratulere dere med dette nybygget! Andakten på sjukehjemmet holdes tradisjonelt annenhver onsdag enten i kapellet eller i møterommet. Denne dagen holdt sokneprest og kantor andakten i kapellet. I tillegg til enkel og vakker utsmykking, er kapellet begunstiget med et flott orgel som vi fikk rikelig anledning til å nyte. Etter andakten hadde vi en god arbeidslunch sammen med ledelsen for helse- og omsorgstjenesten i kommunen, blant annet knyttet til tematikken åndelig betjening av beboere på institusjon.

Neste viktige post på programmet var **møte med Rendalen kirkelige fellesråd i Doktorgården** på Otnes. Vi samtalte med utgangspunkt i de rapportene som var innsendt på forhånd, blant annet om økonomi og hvordan en kan klare å kommunisere ut den betydningen kirka har i et lokalsamfunn. En viktig del av denne samlingen er å gjøre forberedelser inn mot møtet med kommunen. Rådet viste stort engasjement for å være en folkekirke som er godt rustet til å møte vår tid.

Vi ble værende i Doktorgården for avholdelse av **fellesmøte med alle menighetsrådene** med påfølgende middag. De folkevalgte er de som besitter førstehåndskompetanse til det lokale livet og er valgt for å ivareta det menighetsmessige arbeidet i soknet. Vi samtalte om saker som var løftet fram knyttet til de innsendte rapportene. Menighetsrådene viste stort engasjement og kreativitet da de ble utfordret til å diskutere muligheten for å videreutvikle et årshjul, eller et lokalt kirkeår, knyttet til virksomheten i det enkelte sogn og kirke med involvering av lokale aktører.

På veg til kirka besøkte vi **ungdomsklubben på RAUS**. Det var forløsende å samtale med ungdommene om temaer som opptok dem. Gode, varierte og meningsfulle tilbud til de yngre er **SÅ** viktig for identitet og tilhørighet i lokalsamfunnet.

Siste post på onsdagens program var **Salmekveld i Ytre Rendal kirke**. Det ble en lærerik og oppløftende kveld. Kantor Bjørn Vegard Bjørklund foredro på imponerende vis om salmer i historisk perspektiv i kombinasjon med spill på både piano og orgel. Det var deilig å endelig kunne synge skikkelig i lag igjen. Øvre Rendal mannskor sang kraftfullt med på alle salmene, framførte flere velklingende nummer, før de avsluttet med selveste Rendalsangen, alt under myndig ledelse av dirigent Guro Evensen Hjemli. Den flotte kvelden ble avsluttet på tunet utenfor den vakre kirka med vafler, kaffe og sosialt samvær.

Torsdag

Dagen startet i Rendalen kommunehus, der vi fikk møte **kommunens administrative og politiske ledelse, samt lokalt politi**. Ordfører Linda Døsen ønsket velkommen og orienterte om kommunen. Ordføreren trakk blant annet fram den demografiske utviklingen i regionen og hvordan kommunen må forholde seg til dette i sin planlegging av tjenesteproduksjonen. Rendalen kommune ønsker å gi innbyggerne brede og gode tilbud med kvalitet. Alle skal føle tilhørighet, og kommunen har som mål at flest mulig skal få oppleve mestring på sin måte. For å lykkes med dette er kommunen avhengig av godt samarbeid mellom de kommunale virksomhetene, og mellom politisk og

administrativt nivå, men også med andre organisasjoner i lokalsamfunnet og andre offentlige virksomheter. God samhandling krever både samarbeid og samordning.

Den grunnlovsforankrede folkekirka har sin naturlige plass i dette bildet, og vi diskuterte hva kirka betyr for et lokalsamfunn. Samarbeidet mellom kommune og kirke er godt ivaretatt i Rendalen og det oppleves at det legges til rette for at kirka får rammevilkår som gjør at en både kan holde i hevd de flotte kirkebyggene og gravplassene som finnes her i kommunen, samtidig som det er ressurser til å ivareta kirkas øvrige samfunnsoppdrag. Vi samtalte om hvordan det er å vokse opp og bo i Rendalen. Kommunen har en strategisk tilnærming til hvordan en skal øke livskvaliteten og folkehelsen ytterligere for sine innbyggere. Det er naturlig og nødvendig at kirka tar sin plass i videreutviklingen av lokalsamfunnet.

Vi fortsatte dagen med å dele en samlingsstund med sang og lek med barna i **Rendalen barnehage, Bergset**. Å møte de minste blant oss er alltid en glede; nysgjerrighet, sprell og lopper i blodet gir energi til både ung og gammel, og så mange sanger barna kunne om dyr!

Det var ikke langt å gå til **Berger skole**, der vi fikk omvisning på barnetrinnet, tok del i undervisningssituasjonen og biskopen fikk spørsmål om alt fra foranledningen til 2. verdenskrig og prestesnippet. Et av høydepunktene under visitasjonen var framføringa av «Bli-Med»-dansen som er blitt så populær på skolene rundt i landet. Den samhørigheten som skapes er unik, også barna fra storskolen stormet til og kastet seg med i dansen.

Reisen fortsatte til den andre skolen i kommunen, **Fagertun**, som er kombinert barneskole og ungdomsskole for hele kommunen. Der møtte vi godt forberedte, lydhøre og **engasjerte 9. klassinger**. Ungdommene «grillet» meg med spørsmål fra ulike tematikker; hva som er en biskops jobb, via eksistensielle spørsmål og problemstillinger knyttet til aktuelle samfunns spørsmål.

Neste stopp i programmet var besøk på **Rendalen barnehage, Åkrestrømmen**, hvor vi fikk delta i utendørs samlingsstund med barna og smake på egenproduserte poteter. Det

har en stor verdi at barna involveres i hagebruk og får en førstehåndskunnskap om samvirke mellom natur og menneske i skaperverket.

På Øiseth hotell var det deretter møte med **frivilligheten i Rendalen**. Følgende lag og foreninger presenterte sitt arbeid:

Røde kors hjelpekorps, Demensforeningen, Bygdekvinnelaget, Mental helse, Pensjonistforbundet, Lions, Frivilligsentralen, Øvre Rendal mannskor, Pilegrimsnettverket, Bygdemuseets venner og kirkas diakoniutvalgi Rendalen.

På møtet fikk vi høre sterke og gode historier om hva frivillig arbeid betyr for mennesker, både for de som får og de som gir. Det er åpenbart at det er enorme ressurser og muligheter i det frivillige arbeidet som legges ned i lokalsamfunnet. Deltakerne var enige om at møtet kunne være en begynnelse på ytterligere samhandling til gjensidig nytte for de forskjellige frivillige organisasjoner

I etterkant av dette avholdt jeg et møte med prost, sokneprest, kirkeverge og kantor for å **oppsummere erfaringene** fra bispevisitasen og se fram mot visitasgudstjenesten her i dag.

Vi avsluttet visitasen med å oppleve berørende **aftensang** i inntagende Sjøli kirke. Medvirkende i vesperen var sokneprest og kantor. Etterpå var det kirkekaffe tryllet fram av Sjøli menighet og menighetsrådslederne fra Øvre Rendal og Hanestad – et godt bilde på samvirke på tvers i dalføret!

Jeg reiste hjem fra Rendalen med sterke inntrykk, entusiasme og glød fra gode opplevelser og fine dager.

Del 2

Når jeg nå går over til del 2 av foredraget vil jeg peke på noen stikkord for videre arbeid i menighetene, i de kirkelige rådene og i samarbeidet med hele lokalsamfunnet. Jeg har

delt inn i fem hovedområder, og jeg vil bruke dem som overskrift på utfordringene til menighetene her.

Det første hovedområdet er:

I Gudstjenester og kirkelige handlinger

Dere har noen flotte kirkerom i Rendalen. Kirkene i Hanestad, Sjøli, Ytre Rendal og Øvre Rendal er alle vakre smykker i kulturlandskapet. Vi har blitt store opplevelser til del under disse visitasdagene gjennom liturgiske samlinger, musikk og andre arrangementer. Både i møte med staben og menighetsrådene, ble det tematisert behov for en evaluering av eksisterende planer og årshjul. Erfaring viser at godt samarbeid med ulike aktører og tverrfaglighet gir en økt kirkesøkning. I Rendalen er dere gode på planlegging, men det kan være regningsvarende med en gjennomgang av hva det skal satses videre på og hva som eventuelt skal legges til side. Dette er diskusjoner det er naturlig å gjennomføre i en dialog mellom råd og stab. Kirka som folkekirke bør ikke opprettholde aktiviteter som ikke har god nok effekt.

Så mine første utfordringer er å:

1) Videreutvikle årshjulet for gudstjenester og samarbeid med andre aktører i det enkelte sokn, knytta til den enkelte kirke. I tillegg til arbeidet med dette, bør man evaluere eksisterende tiltak.

Og,

2) At råd og stab sammen ser gjennom det totale aktivitetsnivået i menighetene for å være omforent om hva som vil være viktig å satse på i tida framover. Det skal avholdes et årlig strategimøte mellom de kirkelige råd og de ansatte.

Det er fantastisk flotte kulturelle og musikalske krefter i Rendalen. Det har jeg opplevd mange eksempler på under disse dagene. Samtidig kan det også på dette området være til nytte å systematisk evaluere tiltakene. Jeg vil derfor utfordre dere til å

3) Arbeide videre med en kirkemusikalsk plan for hvert sokn.

Da går jeg over til neste område som er:

II Omsorg og solidaritet

Vi har gjennom denne uka fått sett mye av det diakonale arbeidet som kirka driver. Det handler blant annet om besøk på institusjoner, gjennom enkelt-samtaler og med grundig sorgarbeid. Ikke minst er det mye god diakoni og omsorg i å ta vare på kirkegårdene. I Rendalen er gravplassene og kirkebyggene ivaretatt gjennom det gode arbeidet som legges ned på dette feltet, i det daglige særlig av kirketjenerne. Diakonien er helt essensiell i kirkas virke og jeg vil løfte fram betydningen dette har i lokalsamfunnet. Dere har en unik mulighet til å videreutvikle dette området i Rendalen. For å prioritere ressursene vil det være nyttig med en systematisk tilnærming i diakoniutvalget og godt samarbeid med frivillige organisasjoner lokalt.

Min fjerde utfordring er derfor:

- 4) Gjennom ei kartlegging av hvor behovet er størst og hvilke tiltak man ønsker å prioritere, videreutvikle en helhetlig diakoniplan for menighetene.*

Det tredje hovedpunktet jeg vil fokusere på er:

III Barn og unge

I forbindelse med innføring av ny overordnet plan for skolen i 2020 og med tanke på ny lov for tros- og livssynssamfunn, vil det være veldig viktig å samsnakke om hvilke muligheter som ligger for samarbeid mellom kirke og skole/barnehage. Jeg vil gjerne, som biskop, være med i den samtalen. Og jeg utfordrer dermed til å:

- 5) Sammen med kommune, skole og barnehage se på hvilket faglig innsteg man har for samarbeid og hvilke arbeidsmetoder det er mulig å bruke. Et allerede godt forhold danner grunnlag for framtida. Dette kan nedfelles i en systematisk plan for samarbeid skole / kirke.*

I tillegg ønsker jeg å oppfordre til å se på om man kan se på nye områder det er mulig for kirka å bidra til å gjøre hverdagen bedre for barn og familier, jeg vil derfor utfordre dere til å

6) Vurdere mulighetene for å tilby heldagstilbud, gjerne i samarbeid med frivillige organisasjoner, for barn når det er planleggingsdager i skolen.

Den norske kirke har en rekrutteringsutfordring. Vi vet at det vil bli krevende å fylle de ulike kirkelige stillingene i tida framover, mye på grunn av at færre begynner på de kirkelige studieretningene. Folk som jobber i kirka opplyser ofte at de begynte i kirkelig tjeneste fordi noen personlig hadde oppfordret dem. Vi har under visitasen fått høre mye om kirkas kontaktflater med lokalsamfunnet, og jeg vil derfor utfordre til:

7) At det overfor ungdom snakkes om mulighet for kirkelig utdanning, og hva det vil si å arbeide i kirka, samt vurdere muligheten for å tilby sommerjobb til ungdom.

Det neste temaet er:

IV Kirka i lokalsamfunnet

Den norske kirke har de siste årene gjennomført medlemsundersøkelser som tar pulsen på hva som rører seg blant våre medlemmer. Spørsmål som omhandler verdier og holdninger, gudstjenestevaner og syn på kirkebygg blir adressert. Det er viktig at kirka bidrar og deltar der det er mulig i lokalsamfunnet. Jeg vil derfor utfordre til å:

8) Se på mulighetene for å utvikle samarbeid med enda flere aktører i lokalsamfunnet, særlig med henblikk på aktiv deltakelse på festivaler som går av stabelen gjennom året.

Som nevnt tidligere i foredraget er det et godt forhold her mellom kommune og kirka. Det er jeg veldig glad for og oppmuntrer til å fortsette det gode samarbeidet. Derfor vil jeg utfordre til:

9) At kirkelig fellesråd inviteres til møte med kommunestyret og/eller formannskapet for å informere og orientere om hva kirka bidrar med, og er ansvarlig for, i lokalsamfunnet.

10) At Rendalen kommune og Rendalen kirkelige fellesråd etablerer formelle møtepunkter for kirkas deltakelse i kommunens budsjettprosesser, med minimum et møte på høsten og et evaluerings- og oppfølgingsmøte på vinteren.

Kirkene i Rendalen er godt ivaretatt. Samtidig er det behov for jevnlig vedlikehold og noen oppgraderinger. Fellesrådet har laget en god oversikt over behovet. Vi må regne med at kostnadskrevende investeringsbehov vil måtte oppstå. Min neste utfordring er således:

11) At det på bakgrunn av oppdaterte tekniske tilstandsrapporter for kirkebyggene, i samarbeid med kommunen, videreutvikles langsiktige planer for vedlikehold og investeringer.

Om bare 9 år er det nasjonaljubileum i Norge. I 2030 har det gått 1000 år siden Olav Haraldsson, den senere Hellige, falt i slaget på Stiklestad. I årene fram mot 2030 skal dette markeres på flere måter over det ganske land. Rendalen kommune har den lengste pilegrimsleden i landet, og med et av de svært få varige merkene pilegrimene har satt etter seg i Norge, Åkresteinene, i sin midte, vil jeg utfordre lokalsamfunnet i Rendalen til:

12) En satsning på nasjonaljubileet. I perioden fram mot nasjonaljubileet 2030 kan det for eksempel være aktuelt å tematisere religionsdialog og religionsmøter i dagens samfunn, og ivareta pilegrimsleden i samarbeid med nabokommunene og frivillige.

Det siste punktet jeg vil snakke om i dag er:

V Medarbeiderskap og organisering

Nye tider utfordrer oss til å se nøye på hvordan vi selv organiserer oss, hvilke arbeidsmetoder vi anvender og hvorledes vi ivaretar og videreutvikler kollegafellesskapet. Det kan derfor være grunn til å se på hvordan de ulike møtepunktene en har fungerer, og om det eventuelt er andre arenaer en trenger å utvikle. Det er også viktig med rom for å tenke de lange tankene og gjøre prioriteringer. I soknene i Rendalen er det en etablert praksis med stabsmøter for de kirkelig ansatte. Jeg vil utfordre til å:

13) Å videreutvikle arbeidet med felles strategisk tenkning og at det avsettes tid til stabsmøter annenhver uke på inntil 1 time, hvor det siste kvarteret med fordel kan avsettes til konkret samhandling mellom relevante samarbeidspartnere. I tillegg bør det avholdes halvårlige stabsmøter dedikert til langtidsplanlegging.

Menighetene i Rendalen gir ut et flott menighetsblad. Medlemsundersøkelser for Den norske kirke påviser at menighetsblad fortsatt er det desidert største medium for informasjon fra kirka overfor befolkningen. I vår tid er det svært viktig at også kirka utnytter mulighetene som ligger i nye digitale kommunikasjonsformer, ettersom det er på slike flater de fleste av oss søker informasjon og kontakt med samfunnsaktører. I Rendalen har jeg observert at kirka er forbilledlig aktive på Facebook. Min siste utfordring blir derfor å:

14) Se på ulike måter for å ytterligere styrke kirkas synlighet i sosiale medier og styrke annen digital kommunikasjon, herunder se på muligheten for heldigital melding av dåp.

Avslutning

Så er tiden kommet for å takke for visitasen. Hjertelig takk til alle som har vært involvert i planlegging og tilrettelegging. Takk for alle de gode rapportene som ble sendt inn på forhånd. Takk for tillit, gjestfrihet og hyggelige bordfellesskap.

Takk for gode møter med mennesker i alle aldre. Jeg tar alle disse møtene med meg, alle hilsener, smil og meningsutvekslinger, ja, alt jeg har fått være en del av under visitasen. Hjertelig takk.

Gud velsigne Hanestad, Sjøli, Ytre Rendal og Øvre Rendal menigheter!
Gud velsigne Rendalen kommune!

Solveig Fiske
Hamar biskop

Bispevisitas i Rendalen
14. – 19. september 2021

Utfordringer gitt ved visitasforedraget 19/9-21

- 1) Videreutvikle årshjulet for gudstjenester og samarbeid med andre aktører i det enkelte sokn, knytta til den enkelte kirke. I tillegg til arbeidet med dette, bør man evaluere eksisterende tiltak.
- 2) At råd og stab sammen ser gjennom det totale aktivitetsnivået i menighetene for å være omforent om hva som vil være viktig å satse på i tida framover. Det skal avholdes et årlig strategimøte mellom de kirkelige råd og de ansatte.
- 3) Arbeide videre med en kirkemusikalsk plan for hvert sokn.
- 4) Gjennom ei kartlegging av hvor behovet er størst og hvilke tiltak man ønsker å prioritere, videreutvikle en helhetlig diakoniplan for menighetene.
- 5) Sammen med kommune, skole og barnehage se på hvilket faglig innsteg man har for samarbeid og hvilke arbeidsmetoder det er mulig å bruke. Et allerede godt forhold danner grunnlag for framtida. Dette kan nedfelles i en systematisk plan for samarbeid skole / kirke.
- 6) Vurdere mulighetene for å tilby heldagstilbud, gjerne i samarbeid med frivillige organisasjoner, for barn når det er planleggingsdager i skolen.
- 7) At det overfor ungdom snakkes om mulighet for kirkelig utdanning, og hva det vil si å arbeide i kirka, samt vurdere muligheten for å tilby sommerjobb til ungdom.
- 8) Se på mulighetene for å utvikle samarbeid med enda flere aktører i lokalsamfunnet, særlig med henblikk på aktiv deltakelse på festivaler som går av stabelen under året.
- 9) At kirkelig fellesråd inviteres til møte med kommunestyret og/eller formannskapet for å informere og orientere om hva kirka bidrar med, og er ansvarlig for, i lokalsamfunnet.
- 10) At Rendalen kommune og Rendalen kirkelige fellesråd etablerer formelle møtepunkter for kirkas deltakelse i kommunens budsjettprosesser, med minimum et møte på høsten og et evaluerings- og oppfølgingsmøte på vinteren.

- 11)** At det på bakgrunn av oppdaterte tekniske tilstandsrapporter for kirkebyggene, i samarbeid med kommunen, videreutvikles langsiktige planer for vedlikehold og investeringer.
- 12)** En satsning på nasjonaljubileet. I perioden fram mot nasjonaljubileet 2030 kan det for eksempel være aktuelt å tematisere religionsdialog og religionsmøter i dagens samfunn, og ivareta pilegrimsleden i samarbeid med nabokommunene og frivillige
- 13)** Å videreutvikle arbeidet med felles strategisk tenkning og at det avsettes tid til stabsmøter annenhver uke på inntil 1 time, hvor det siste kvarteret med fordel kan avsettes til konkret samhandling mellom relevante samarbeidspartnere. I tillegg bør det avholdes halvårlig stabsmøter dedikert til langtidsplanlegging.
- 14)** Se på ulike måter for å ytterligere styrke kirkas synlighet i sosiale medier og styrke annen digital kommunikasjon, herunder se på muligheten for heldigital melding av dåp.

DEN NORSKE KIRKE

Hanestad menighetsråd

Rendalen, 17. sept. 2020

Visit rapport fra Hanestad menighet

1. Gudstjenester og kirkelige handlinger

I Hanestad menighet var det i 2019 6 (5) gudstjenester med totalt 155 (158) personer tilstede. Det kom 7 personer til nattverd da det ble tilbudt i én gudstjeneste. (Vi hadde ingen nattverd gudstjenester i 2018!) Holder vi igjen julaften utenfor, blir det et snitt på 20 personer tilstede på hver gudstjeneste.

I 2019 var det 25 stemmeberettigede i Hanestad menighet. Det bor 4 barn på Hanestad. Dette gir et snitt på 64,5 % deltagelse på gudstjenestene, noe som er formidabelt.

Hanestad opplever jeg har en offensiv holdning. De er små, de ligger utenfor dalen Rendalen, men de kjemper for det de har igjen; togstasjonen og kirken. Det er god stemning i kirken, er nesten alltid kirkekaffe, og folk kommer både syd- og nordfra for å delta på arrangementer i denne kirken. Hanestad har funnet den usynlige ingrediensen for å skape et godt miljø i menigheten!

Det har de siste årene ikke hvert hverken gravferd, dåp eller vielser i Hanestad kirke.

2. Omsorg og solidaritet

Rendalen har ett sykehjem, plassert i Ytre Rendal menighet. Dit kommer alle med behov for sykehjemsplass, så andaktene der dekker på en måte alle menighetene.

Vi har andakter på sykehjemmet på Otnes ca annenhver uke. Vi hadde i 2019 15 andakter med typisk ca 10 tilstede. I tillegg har vi gudstjenester i sykehjemmets kapell i tilknytning til jul og påske.

3. Barn og unge

Rendalen har et felles trosopplærings-opplegg. Til LysVåken og Tårnagenter (oppstart høsten 2020) inviteres alle barna i årgruppen fra hele kommunen. Disse arrangementene foregår vekselvis i Ytre og Øvre Rendal kirker.

Utdeling av 6-årsbok, lagt til høsttakkefestene, tilbys i alle kirkene. Utdeling av 4-årsbok er bare i Ytre og Øvre Rendal kirker, men barna i Sjøli og Hanestad blir også invitert. Disse kan også overrekkes boken julaften, hvis familien foretrekker det.

4. Kirken i lokalsamfunnet

Kirken ligger nær befolkningens hjerter. Ved dugnadene på våren, stiller folk mannsterke opp, også mange vi ikke ser så ofte resten av året. Det er hyggelig.

Et hjertesukk fra presten er at jeg får en følelse av at det er viktig jeg er her, men «ikke forstyrr oss før vi trenger deg.» Et annet hjertesukk er at gudstjenester og f.eks. Prestens bord, tidvis får mange «likes» på facebook. Det er hyggelig, men føles tomt når bare en LITEN brøkdell faktisk kommer på arrangementet.

Påskan 2020 la vi ut video-påskeandakter på facebook og fikk MANGE treff/seere og mange fine kommentarer. Dette var fra folk vi ikke ser så ofte i kirkebenkene. Hyggelig og litt frustrerende. Det er jo de som sitter i benkene vi får synliggjort i statistikken!

Men utenom statistikken ser og kjenner vi at kirken er viktig for mange i bygda.

5. Medarbeiderskap og organisering

MR på Hanestad har 4 medlemmer. Disse fordeler oppgavene som kirkeverter (tar imot menigheten, leser tekster, tenner lys, og teller opp ofringen) og bakere til kirkekaffen mellom seg.

6. Oversikt over menighetens planer og utvalg

Planer:

Menighetene i Rendalen har 3 felles utvalg. Det er diakoni-utvalg, gudstjeneste-utvalg og trosopplæringsutvalg. Alle MR'ene har en representant i hvert utvalg. Soknepresten sitter i alle utvalg, kantoren i gudstjenesteutvalget og prostiets trosopplærer i trosopplæringsutvalget.

7. Annet

Hanestad kirke har lang tradisjon som åpen kirke i sommerukene. MR-medlemmene fordeler ukene mellom seg og åpner og stenger kirken hver dag. Kirken var også åpen sommeren 2020, da med korona-tiltak.

Kirken blir hver sommer godt besøkt og menighet og omgivelser setter stor pris på tiltaket.

Visitasrapporten ble gjennomgått og vedtatt på MR-møte 17/9-2020

May Helen Sæther
Sokneprest

Jens Waldemar Rønningen
leder

Rendalen 08.09.20

Øvre Rendal menighet

1. Gudstjenester og kirkelige handlinger

I 2019 (tall for 2018 i parentes) hadde Øvre Rendal menighet 18 (17) gudstjenester, hvorav en ute på en seter i august. Totalt var det 1065 (998) deltagere på gudstjenestene, hvorav 86 (62) gikk til nattverd fordelt på 6 gudstjenester der nattverd ble tilbudt. Holder vi unna konfirmasjon og julaften, da kirken er full, var det i snitt 39 personer tilstede på hver gudstjeneste. Vi hadde to gudstjenester uten spesielt innhold, der vi var 25 og 19 personer til stede.

I Øvre Rendal kirke var det i 2019 12 (8) gravferder, med til sammen 1149 (591) deltagere. Det var to (6) dåp og ingen (0) vielser.

2. Omsorg og solidaritet

Rendalen har ett sykehjem, plassert i Ytre Rendal menighet. Dit kommer alle med behov for sykehjems plass, så andaktene der dekker på en måte alle menighetene. Vi har andakter på sykehjemmet på Otnes ca annenhver uke. Vi hadde i 2019 15 andakter med typisk ca 10 tilstede. I tillegg har vi gudstjenester i sykehjemmets kapell i tilknytning til jul og påske.

Diakoniutvalget tok i des. 2019 initiativ overfor hvert MR til å bidra med penger til julefeiring for familier med dårlig økonomi. Menighetsrådet ønsker å fortsette med, og kanskje utvikle dette, gjerne i samarbeid med andre frivillige organisasjoner.

3. Barn og unge

Øvre Rendal menighet har i mange år hatt en oppegående barneklubb med god deltagelse. De møttes i 2019 9 ganger med 34 barn tilstede (medlemmer!) Barneklubben planlegger ny oppstart i uke 40.

Rendalen har et felles trosopplærings-opplegg. Til LysVåken og Tårnagenter (oppstart høsten 2020) inviteres alle barna i årgruppen fra hele kommunen. Disse arrangementene foregår vekselvis i Ytre og Øvre Rendal kirker. Utdeling av 6-årsbok, lagt til høsttakkefestene, tilbys i alle kirkene. Utdeling av 4-årsbok er bare i Ytre og Øvre Rendal kirker, men barna i Sjøli og Hanestad blir også invitert. Disse kan også overrekkes boken julaften, hvis familien foretrekker det.

4. Kirken i lokalsamfunnet

Kirken ligger nær befolkningens hjerter. Rendølene har et sterkt forhold til sin kirke og kirkegård, sjøl om de ikke oppsøker kirkerommet så ofte. Ved dugnadene på våren stiller folk mannsterke opp. Imidlertid viser antall deltakere under gudstjenester over tid en nedgang. Dette er sammenfallende med befolkningsutviklingen i kommunen forøvrig. Utfordringen, slik menighetsrådet ser det, ligger i å skape en følelse av at kirka er vår. Vi ønsker en kirke som er åpen og inkluderende, og som samtidig er engasjert i det som foregår i samfunnet rundt oss – sjøl om vi er få.

Vinteren 2019/2020 ble det investert i nye benkeputer i kirka. Disse ble delvis finansiert av minnegaver fra rendøler.

5. Medarbeiderskap og organisering

Øvre Rendal menighetsråd består av 6 faste medlemmer. Disse deltar på gudstjenestene som kirkeverter (tar imot menigheten, leser tekster, tenner lys, og teller opp ofringen) og arrangerer kirkekaffer.

Menighetsrådet har så vidt tatt fatt på oppgaven som folkevalgt organ. Vi rakk knapt å starte opp da koronapandemien stoppet det meste. Nå har vi akkurat startet opp arbeidet med å avklare roller og forventninger, både til hverandre i rådet og i samarbeidet med prest og øvrige ansatte på kirkekontoret. Basert på åpenhet og informasjon tenker vi at hovedmålet for dette arbeidet er å gjøre hverandre gode og skape trygge rom og møteplasser også for den enkelte rendøl.

Medlemmene i MR sitter i utvalgene (se neste punkt) og er hjelpelige med å finne frivillige til, spesielt, trosopplæringsarbeidet og annet forefallende frivillig arbeid.

6. Oversikt over menighetens planer og utvalg

Hvert år utarbeider MR en arbeidsplan for året til årsmøtet. (Se vedlegg «Arbeidsplan ØRM 2020» og «Utkast målarbeid ØRM 2019 – 2023»)

Med utgangspunkt i Håndbok for menighetsråd og kirkelig fellesråd, satte MR høsten 2019 opp noen mål for sitt arbeid i denne valgperioden og drøftet hva vi kunne bidra med for å opprettholde og kanskje skape mer engasjement også for kirkens indre liv. Menighetsrådet har et sterkt ønske om å bidra til «...å påvirke menighetens tjenestetilbud, profil og aktiviteter slik at flest mulig av kirkens medlemmer kjenner seg hjemme i menighetens gudstjenesteliv og fellesskap.» (Fra Håndboka, kap.1.)

I håp om å skape bevissthet og engasjement rundt kirka vår, har vi forslag om bl.a. temagudstjenester/ kultur/ foredrag/ salmekvelder/ tematurer/ minnelund --

Menighetene i Rendalen har 3 felles utvalg. Det er diakoni-utvalg, gudstjeneste-utvalg og trosopplæringsutvalg. Alle MR'ene har en representant i hvert utvalg. Soknepresten sitter i alle utvalg, kantoren i gudstjenesteutvalget og prostiets trosopplærer i trosopplæringsutvalget.

7. Annet

Hver tirsdag avholdes Tekstverksted. Der leser vi evangelie-teksten til kommende søndag. Og der starter samtalen, men av og til sporer den helt av og vi prater om det vi trenger å få pratet om i dag. Det er 4 faste deltagere, av og til er vi 6 og kanskje 8 personer. Dette er et viktig tiltak for oss som er der.

Et hjertesukk fra presten er at jeg får en følelse av at det er viktig jeg er her, men «ikke forstyr oss før vi trenger deg.»

Påskan 2020 la vi ut video-påskeandakter på facebook og fikk MANGE treff/seere og mange fine kommentarer. Dette var fra folk vi ikke ser så ofte i kirkebenkene. Hyggelig og litt frustrerende. Det er jo de som sitter i benkene vi får synliggjort i statistikken!

Men utenom statistikken ser og kjenner vi at kirken er viktig for mange i bygda.

Rapporten ble gjennomgått på MR-møte 10/8-20 og «vedtatt» over mail pr. 9/9-20.

May Helen Sæther
Sokneprest

Gro Undseth Romenstad
leder

Bispevisitas i Rendalen 17. – 22.november 2020

Rapport fra Rendalen kirkelige fellesråd

Kort beskrivelse av kommunen:

Demografiske forhold

Rendalen er med sine 3.179 km² en av Sør-Norges største kommuner i utstrekning. Pr.2.kvartal 2020 har kommunen 1757 innbyggere fordelt på disse aldersgruppene:

0 – 19 år	18 %
20 – 39 år	16 %
40 – 59 år	27 %
60 – 79 år	32 %
80 år og eldre	7 %

Rendalen grenser mot Tynset i nord, Engerdal i øst, Åmot og Stor-Elvdal i sør og Alvdal i vest.

Kommunen har 11 grender/tettsteder fra nord til sør: Finstad, Unsetbrenna, Unset, Elvål, Midtskogen, Øvre Rendal, Hornset, Otnes, Åkrestrømmen, Sjøli og Hanestad.

Sysselsetting

Jordbruk, skogbruk, fiske	89 personer	11,0 %
Sekundærnæringer	159 personer	20,5 %
Varehandel, hotell, samferdsel, finans, forretning, eiendom	191 personer	24,5 %
Offentlig administrasjon, forsvar, sosial forsikring	64 personer	8,0 %
Undervisning	60 personer	7,5 %
Helse og sosialtjenester	195 personer	25,0 %
Personlig tjenesteyting	26 personer	3,5 %

Turistnæringen er et satsningsområde for Rendalen kommune.

Skoler

Berger skole, har 57 elever fra 1. – 7. klasse (pr. aug. 2020).

Fagertun skole, har 52 elever fra 1. – 10.klasse (pr. aug. 2020).

Barnehager

Rendalen barnehage avdeling Åkrestrømmen, har to avdelinger med til sammen 22 barn

Rendalen barnehage avdeling Øvre Rendal har to avdelinger med til sammen 21 barn.

Institusjoner

Rendalen sjukehjem

Lia Gård – økumenisk retreatsenter

Renåvangen – behandling sinstitusjon for rusavhengige

Rendalen kirkelige fellesråd:

Ansatte

Fellessrådet har 2,8 årsverk fordelt på disse stillingene:

Yrkesgruppe	St. %
Kirkeverge	100
Kantor/organist	60
Kirketjener/kirkegårdsarbeider	50
Kirketjener/kirkegårdsarbeider	50
Kirkegårdsarbeider	20

Sesongen 2020 hadde vi i tillegg sommerhjelp på kirkegårdene, en 40 % stilling i 8 uker.

Rendalen har sokneprest i full stilling. I tillegg er det ansatt en trosopplærer i 100 % stilling som er felles for det meste av prostiet. Trosopplæreren er lokalisert på Tynset og lønnes på eget budsjett av midler fra bispedømmerådet.

Menighetsråd - fellesråd

I Rendalen kirkelige fellesrådsområde er det fire sokn med tilhørende kirker og kirkegårder. Hanestad sokn og Øvre Rendal sokn har hvert sitt menighetsråd med henholdsvis fire og seks medlemmer. Sjøli sokn og Ytre Rendal sokn er i valgperioden 2019 – 2023 inne i en forsøksordning med felles menighetsråd. Soknene har henholdsvis to og seks medlemmer i dette felles rådet.

Kirkelig fellesråd består av to representanter fra hvert menighetsråd, samt kommunens representant og soknepresten. (Sjøli representeres fortsatt med to medlemmer i fellesrådet i tillegg til Ytre Rendal sine to representanter).

Bygg og eiendom

Øvre Rendal sokn

- Øvre Rendal kirke (bygget 1759)
- Servicehus
- Øvre Rendal kirkegård
- Finstad gravplass m/klokketårn

Ytre Rendal sokn

- Ytre Rendal kirke (bygget 1751)
- Servicehus
- Ytre Rendal kirkegård

Sjøli sokn

- Sjøli kirke (bygget 1914)
- Servicehus
- Sjøli kirkegård

Hanestad sokn

- Hanestad kirke (1926)
- Uthus
- Hanestad kirkegård

Kontorforhold

Fellesrådet leier tre kontorer i kommunehuset + et lagerrom i tilknytning til kontorene. Menighetsråd og fellesrådet bruker møterom og kantine i kommunehuset til møter og kirkekaffe. Ytre Rendal menighetsråd bruker RAUS (tidligere kommunelokale ved kirka) til møter og kirkekaffe. RAUS brukes også av andre i kommunen, blant annet ungdomsklubben.

Fellesrådets virksomhet

I tillegg til årlige saker som budsjett, regnskap og økonomiplan har fellesrådet i 2019 og 2020 blant annet jobbet med disse sakene:

- Revidering av vedtektene for gravplassene i Rendalen
- Lønnspolitiske retningslinjer
- Høringsuttalelse hovedplan veg 2019-2026 Rendalen kommune
- Opphør av utleie av gravemaskin til ansatte
- Stillingsbeskrivelser for kirketjener/kirkegårdsarbeider
- Restaurering av orgelet i Ytre Rendal kirke
- Anskaffelse av nye benkeputer i Øvre Rendal kirke
- Navnet minnelund ved Ytre Rendal kirkegård
- Arv fra Berget Larsen til Ytre Rendal kirke
- Drift- og vedlikeholdsplan

Utfordringer

Økonomi og bemanning er to store utfordringer. Antall innbyggere i kommunen går stadig nedover. Dette fører til dårligere kommuneøkonomi som igjen fører til reduksjoner i kommunens driftstilskudd til fellesrådet.

Siden 2009 er antall årsverk i fellesrådet redusert fra 4,6 årsverk til dagens 2,8 årsverk. (Reduksjon på 1,8 årsverk). Det oppleves svært krevende å drifte kirker og kirkegårder med så små stillingsressurser. Selv om folketallet i Rendalen går noe ned påvirker ikke dette behovet for stell og vedlikehold av kirkene og kirkegårdene. Arbeidsmengden på disse

anleggene er den samme som før. Klokkestilling har vi ikke lenger, oppgavene som klokkeren hadde er lagt på andre ansatte. En diakonstilling har vært et ønske i mange år men har ikke vært mulig å opprette pga økonomien.

Administrering, forberedelser og gjennomføring av gravferder, gudstjenester og kirkelige handlinger krever det meste av ressursene våre.

Antall gravferder gikk noe ned i perioden 2014 – 2019, hvor det gjennomsnittlig var 29 gravferder pr. år, mot et gjennomsnitt på 37 gravferder pr. år i perioden 2008 – 2013. Vi tror ikke denne trenden vil vare fordi Rendalen har en høy andel eldre i befolkningen. Ifølge SSBs befolkningsprognoser er andelen eldre over 80 år forventet å øke i årene som kommer. Dette vil naturlig nok gi økt antall gravferder igjen og behov for flere stillingsressurser.

Det å ha lite stillingsressurser er krevende på flere måter. Det er sårbart fordi man har få å spille på f.eks ved fravær og sykdom. Ansatte føler stress over at de ikke rekker alle oppgaver eller klarer å løse dem på en god måte fordi det ikke er tid nok, og man går og ser på alt man faktisk ikke kan gjøre. Disse tingene gjør det også utfordrende å opprettholde et godt arbeidsmiljø.

En annen utfordring for fellesrådet er mengden bygg og anlegg som skal ivaretas. Vi fikk utarbeidet tilstandsrapporter for kirkene i 2012 og kommunen bevilget i 2014 2,5 mill. til strakstiltak fordelt over en fireårsperiode. Fellesrådet kunne derfor gjennomføre noen nødvendige tiltak. Pga uforutsette ting underveis søkte fellesrådet om tilleggsbevilgninger og til sammen fikk vi nærmere 3 mill. til disse tiltakene. Det gjenstår likevel mange store vedlikeholdsprosjekter for kirkene.

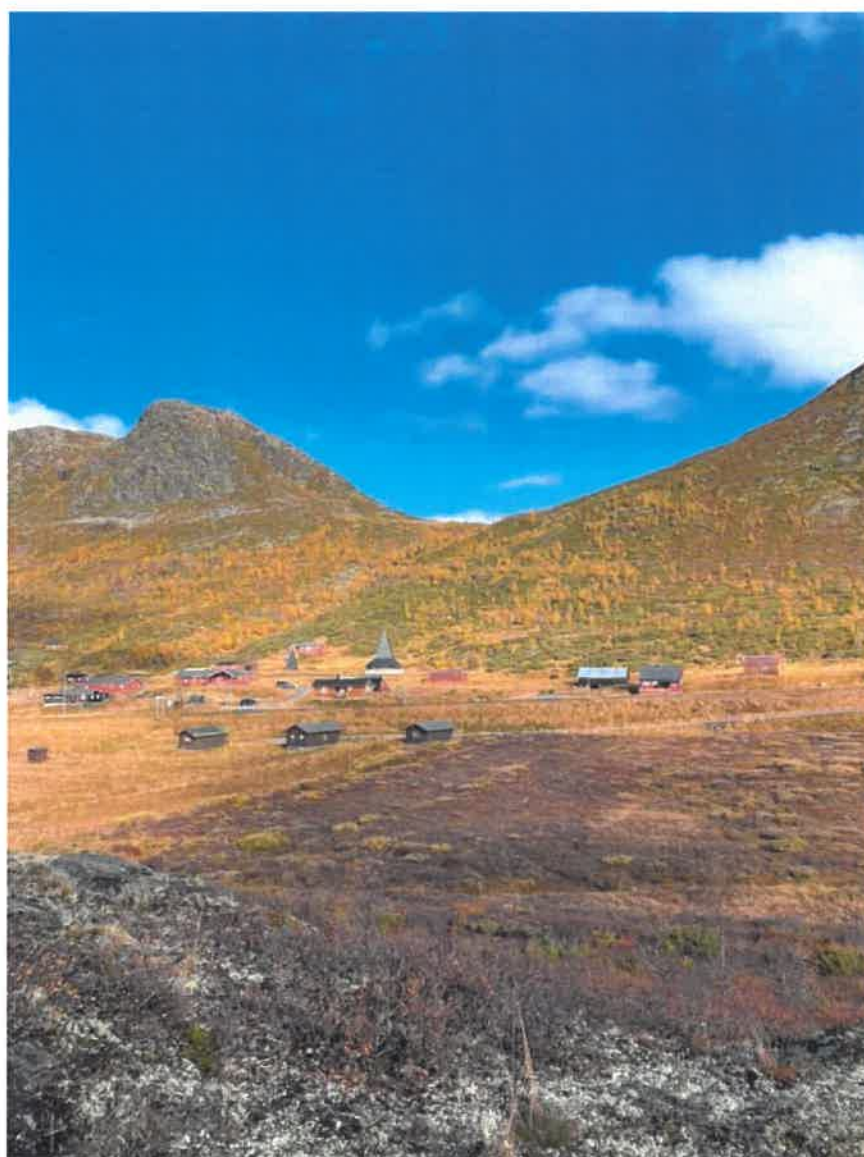
Tilstandsrapportene er gode i seg selv, men fellesrådet har likevel manglet en god drift- og vedlikeholdsplan for hele fellesrådets virksomhet. Det kan nok ha ført til litt «tilfeldig» planlegging/finansiering og gjennomføring av tiltak og det jobbes nå med å få på plass en slik helhetlig plan.

For Rendalen kirkelige fellesråd

Liv Tone Trøen
kirkeverge

Visitas i Vang i Valdres

28. - 30. september og 3.oktober

Landskap

Foto: Solveig Fiske

7.utkast program bispevisitas i Vang 28. - 30. september + 3. oktober 2021

TEMA: MØTEPLASSER

Overnattingssted for biskopen m/følge: Ellingbe gard

målsetjing

Ko
GLKULTUR

Tysdag 28. september RÅD OG TILSETTE

Kl.slett	Tiltak	kvar?	kven deltek?	praktisk	kven spør	ok?
09:30	Morgonsong	St.Tomaskyrkja	Ingebjørg. Ope for alle, inkl tilsette.			
10:15	Kaffi og kringle			inv Bjørg og Ola Grøv, be om kringle	BL	ok x
11:30	Kort tur til Kongevegbenken	Filefjell				
12.00	Lunsj ved Kongevegbenken	Filefjell		Ta med mat og drikk sjølv, utanom gjestene	TL	
12:45	Avreise					
13.15	Møte med tilsette	Tyinkrysset	Tilsette		GH	
13.30						
14.00						
14.30						
15.00	Kaffipause				TL	
15.15	Møte med tilsette fortset					
16.15	Møte slutt					x
16:30	Felles møte alle sokneråd	Tyinkrysset			IVL	x
17.00						x
17.30					IVL	x
18.00						x
18.30	Møte slutt					x
19.00	Middag	Tyinkrysset	Alle sokneråd, biskop m/følge		TL	x
19.30						x
20.00						x
20.30	Møte med Fellesråd		Biskop		GH	x
21.00						x
21.30						

Onsdag 29. september MINGLEDAG

Kl.slett	Tiltak	Kor	kven deltek	praktisk	kven spør	ok?
09:00	Frukost	Saras kafe	Alle som vil	Inv bedrifter i Ryfoss. GH inviterer	ML	
09:30						
10:00						
10:30	Møte med men.bladsredaksjonen	Saras kafe				
11.00						
11:30	Avreise					
12.00	Jaktlunsj	Hugastølen	Jaktlaget, Biskopen m/følge, Mat fra Sara + vaff	jaktleiar: Andris J Kvam	TL	ok
12:30						
13.00						
13.30	Avreise til Høre Stavkyrkje					
14.00	Kyrkjegardstema	Kyrkjegarden	Krk.g.arbeider, Kv i ombud, andre tilsette		ML	
14.30	Samling inne - open kyrkje?	Høre Stavkyrkje	Alle som vil	Utanforskap, skambelagte kjensler	ML/IVL	x
15.00				Kulturskolen?		
15.45	Avreise til Ryfoss					
16.00	Jokerspace presentasjon og pizza	Ryfoss	Alle som vil	intro v/Gudbrand Heiene, pizza frå Saras	TL	ok
16.30						
17.00	Fri eller kan fylle tida					
17.30						
18.00						
18.30	Klar til samtale, lyd	Heensåsen kyrkje				
19.00	Samtale, Hilde Havro og Biskopen		Alle som vil	Hilde Havro har sagt ja	TL	ok x
19.30			Organisten			
20.15	Middag hjå Torstein	Lerhol, evt. -stølen	Komite + biskop m/følge		TL	ok
20.30						
21.00						
21.30						

Torsdag 30. september

Kl.slett	Tiltak	Kor?	Kven deltek?		kven spør?	ok?
09:00	Møte med skulestartarar	VBU	1.kl, rektor, inspektør, oppvekstsjef/kom.direktør, 1 lærar/ tillitsvalt. B m/følge		ML	
09:30						
10:00						
10:30	Avreise til Kommunehuset					
10:45	Møte m/ kommuneleiliga	Kommunehuset	Leiargruppa		GH	
11:30						
12:15	Lunsj	Kommunehuset			IVL	
12:45	Avgang til Vangsheimen					
13:00	Andakt	Vangsheimen			IVL	
13.30						
14.00	Bedriftsbesøk	Vang autoservice			IVL	ok
15:15	Avreise til Øye kyrkje					
15.30	Tårnagentar	Øye Kyrkje	Ope for alle	Tårnagentar	GH/ALB	x
15.30						
16.00	Middag frå Øko-Nils	Øye samfnus	Biskop m/følge, komiteen, ordfører m/frue	Nils Torstein orienterer om gardsdrifta	IVL	ok
16.30						
17.00	Kort kveldsmesse, gregoriansk sang?	Øye Stavkyrkje	Ingebjørg. Ope for alle		IVL	
17.30	Avreise					
18.00						

Søndag 3. oktober

Kl.slett	Tiltak	Kor	Kven deltek	praktisk	Kven spør
----------	--------	-----	-------------	----------	-----------

11.00	Visitagudsteneste	Vang kyrkje	4 og 6-åringar får bøker		IVL				X
11:30			Barnekor						
12.00									
12:30	Kyrjekaffi		Vangskoret. Open for alle. Alle SR + tilsette						
13.30	Visitaforedrag	VBU	Alle som vil. Alle SR og tilsette	inv kommuneleinga	GH				

Bispevisitas i Vang i Valdres

28.september til 3.oktober 2021

Visitasedrag

Innleiing

Visitasen her i Vang starta på Filefjell. Så fint å kome til fjellet, sjå fargane, møte lyset og dagen. Det var litt av ei kontrast frå kvelden før, då vi køyrde frå Hamar til Vang i mørke og regn.

Helge Torvund har skrivt eit av dei kortaste dikta eg kjenner, men som likevel seier så mykje. Det er slik:

Lyset du treng finst

Og slik er det. Vi håpar på lyset. Når vi ser det, så byr det oss glede, lyset opnar, det gir liv og håp.

Dette handlar også om korleis det er å vere menneske. Helge Torvunds korte dikt

Lyset du treng finst

er skrivt i vår tid. Men det kling saman med andre ord, ord med djupe røter, ord som bind oss saman med andre tider og stader. Eg tenkjer på to vers frå Salme 36 i Bibelen:

(Frå salme 36, versa 6 og 10)

6 Herre, til himmelen når di miskunn, til skyene rekk din truskap

10 hos deg er livsens kjelde, i ditt lys ser vi lys

Dei djupe røtene er noko ein kan kjenne her i Vang! Fjella og naturen som vi får vere så tett på. Stavkyrkjer frå gamal tid. Lyset, mørkret, årstider som veksler. Røter og fellesskap, gjort synleg gjennom dei ulike møteplassane som finnst her.

Alt dette minner oss om at vi høyrer til noko som er større enn oss sjølve.

Del 1

Tysdag

Ved **morgonbøna** i St Thomaskyrkja fekk vi oppleve å veve våre livsforteljingar inn i dei lange linene som kyrkjestaden på Filefjell vitnar om, dei linene og røtene ein også kan finne i dei andre kyrkjeromma her i Vang.

Etter morgonbøna var det **kyrkjekaffi** med heimebaka kringle, og ein god kaffikopp. Vi fekk høyre historier om St Tomaskyrkja, og vi tala saman om kva staden har betydd gjennom femti år.

Så vandra vi til **Kongevegbenken** og åt lunsj der i det fine veret. Ikkje noko er som å få anda inn den friske fjellufta og kjenne septembersola, det gjev nye krefter.

Deretter reiste vi til Tyinkrysset og var der på ulike møter resten av dagen.

Først fekk vi møte **dei tilsette** i kyrkja frå dei ulike sokna i Vang. Møtet med dei tilsette er ein viktig del av visitasprogrammet. Det gir høve til å bli betre kjend, og å løfte fram kva den einskilde opplever som viktig no.

På møtet vårt drøfta vi det kyrkjelege arbeidet med utgangspunkt i Hamar bispedømme sin visjon «Heilage rom for alminnelege liv». Saman snakka vi om korleis vi arbeider, og om det er noko som trengst å endrast.

Om ettermiddagen var det felles møte med alle **sokneråda**. Dei folkevalde har høg kompetanse på korleis livet er i lokalsamfunna i Vang. Dei er valde for å vere med å ta vare på, og utvikle arbeidet i det einskilde sokn. Med utgangspunkt i rapportane råda har sendt inn, vart det gode drøftingar, mellom anna knytt til det lokale kyrkjeåret i kvart sokn.

Etter middag saman med alle dei kyrkjelege råda her i Vang, var det møte med **fellesrådet**. Der førebudde vi møtet med kommunen seinare i visitasen og snakka om folkekyrkja sin rolle i lokalsamfunnet. Vi drøfta og korleis ein kan arbeide planmessig og langsiktig med kyrkja sin økonomi.

Onsdag

Vi starta dagen med open **frukost** på Saras kafe i Ryfoss. Sara hadde ordna så fint til for oss, og serverte endatil etiopisk kaffi som avslutning på måltidet. Saman snakka vi om tilhøvet kvar einskild av oss har til kyrkja, kva vi tenkjer er viktig med kyrkjebygga og alt det dei symboliserer og inviterer til. Det var og fint å merke det tydelege engasjementet for opne kyrkjer.

Etter frukosten fortsette vi møtet på Saras kafe. Saman med **redaksjonen** for kyrkjebladet såg vi på ideer, mogleg utvikling og korleis kyrkjebladet kan fortsette å spele ei viktig rolle i kyrkja sin kontakt med befolkninga.

Jakt betyr mykje for mange av dykk i Vang. Og for ei veke sidan starta elgjakta. Rundt 20 jaktlag har vore i sving. Dette, som både er kombinasjon av forvaltning, fellesskap og rekreasjon fekk vi høyre om rundt bålet på Hugastølen, i møte med jaktlaget der.

Så reiste vi til **Høre** og hadde ei økt med fokus på opne kyrkjer og betydninga av kyrkjebygg og kyrkjegard. Vi fekk være i stilla saman i kyrkjerommet, vi fekk høyre musikk ved Eskild Kjøs og kyrkjemusikar Arthur, og vi fekk utveksle syn på kva opne kyrkjer kan bety. Ikkje berre kyrkjehusa, men og kyrkjegardane er heilagrom, der kvardagen vår, det alminnelege livet, får møte og vere i berøring med det heilage. Her hadde vi og ein viktig samtale om stell av kyrkjegarder og kva forventningar vi har til dette.

Turen gjekk så attende til Ryfoss og **Jokerspace**, der konfirmantane møtte oss, og vi fekk høyre og sjå korleis det arbeidast i Skaperkraft Valdres med innovasjon og nyskaping i møte med framtida.

Om kvelden var det program i **Heensåsen** kyrkje med samtale om tru og tvil og kyrkja sitt oppdrag. Dialogen om dei store spørsmåla er viktig!

Til avslutning på dagen fekk vi komme heim til Torstein Lerhol som baud på middag. Takk for gjestfridomen og fellesskapet!

Torsdag

Skule er ein stor del av borna sin kvardag. Difor var det fint å få kome på besøk til skulen og møte elevane på fyrste trinn! Takk til borna for samtale - og song!

Så heldt vi fram med møte med skuleleiinga. Både kyrkje, barnehage og skule står saman om å gi barn livsmeistring og livskompetanse. Samarbeid mellom kyrkje, barnehage og skule er det lange tradisjonar for, også her i Vang. Men det er alltid nyttig å drøfte korleis dette kan skje på den beste måten.

Neste post på programmet var møte med kommuneleiinga, representert ved ordførar, kommunedirektør og representantar frå formannskap og kyrkjeleg fellestråd.

Vang kommune har fokus på «Møteplassar» - som og er tema for visitasen. Kyrkje og kommune har felles sak på så mange område. Det gjeld innbyggjarane sin livskvalitet, borna sine levekår, førebygging og omsorgsarbeid. Kyrkja bidreg til lokalsamfunnet ved den kyrkjelege verksemda i all si breidde.

Etter møtet med kommunen var det andakt på **Vangsheimen**. Det er alltid med stor respekt eg møter dei som har vore med å byggje det gode samfunnet vi har.

Vang Autoservice er ein viktig plass i Vang, på mange vis. Her kjem folk på reise innom. Her møtest lokalbefolkninga. Her har mange jobben sin, knytt til ei mangfaldig verksemd. Og når bilberging må til, er det godt å få hjelp av Vangsgutane!

I møte med bedrifta fekk vi høyre om utvikling, samfunnsansvar, inkludering, nytenkjing, og syn både for å føre ungdom inn i arbeidslivet, og å ta vare på tilsette med lang fartstid.

På ein visitas er det vanleg å vere innom alle kyrkjene. Og no var det kyrkjene i Øye sin tur. Først var vi i Øye kyrkje og fekk vere med å møte tårnagentane, eit tiltak for born i 9-års alder. Kyrkjeromma er gode stader for å utforske, undrast og lære.

Etter møtet med tårnagentane fekk vi servert middag på Øye skule. Også her var det god lokal mat på menyen, frå Øko-Nils på Nørre Kjærsten gård.

Kveldssongen i Øye stavkyrkje avslutta det opne programmet for dagen. Så fint det var å vere i dette kyrkjerommet og kjenna på fortid, notid og framtid.

Så hadde eg eit møte med prost, kyrkjeverje og sokneprest for å oppsummere visitasen. Eit rikhaldig program har gitt gode inntrykk frå livet på dei ulike plassane i Vang kommune.

No vil eg lyfte fram nokre punkt som eg ønskjer de skal vere merksame på i åra framover.

Del II Visitasutfordringar

Visitastfordringane er ordna etter dei fem hovedfokusområda i Hamar bispedøme sitt måldokument.

1. Gudstenester og kyrkjelege handlingar

Den første utfordringa eg vil gje dykk gjeld alle sokneråda:

1) Å sjå nærare på kvart sokn sitt årshjul og lokale kyrkjeår, og om gudstenestetilbodet svarar til behova i befolkning og samfunnsliv

Dette handlar om:

Gudstenestedeltakinga er i endring. Dette er ikkje noko nytt i kyrkja si historie. Ei av læresetningane frå reformasjonen er at kyrkja alltid må reformerast og endrast, i møte med nye tider. Det gjeld og gudstenestelivet. I dette arbeidet må ein sjå til at gudstenestelivet er tilstrekkeleg lokalt forankra, samstundes som det skjer ei god involvering av enkeltmenneske, lag og foreiningar.

Den neste utfordringa er:

2) Å utarbeide ei lokal plan for kyrkjemusikk

Dette handlar om:

Kyrkjemusikken er heilt sentral i kyrkja sin kvardag. Å utarbeide lokal plan for kyrkjemusikk handlar om å sjå på kva som skal prege verksemda her hos dykk. Sokneråda har eit overordna ansvar for å vedta retninga for kyrkjemusikalsk verksemd i nær dialog med kyrkjemusikar og andre tilsette.

Planarbeidet kan gje systematikk og variasjon i samarbeidet med lokale musikk- og kulturkrefter, og stadfestar kyrkja som viktig i kulturarbeidet i lokalsamfunnet.

Den tredje utfordringa handlar om St Thomaskyrkja.

3) Å gå inn i ein prosess for å utvikle eit målretta samarbeid med ulike partar knytt til St Thomaskyrkja, både geografisk og økumenisk. Vurdere om ein skal opprette ein breidt samansatt komite for kyrkja.

Dette handlar om:

St Tomas kyrkja har hatt ei viktig rolle som møtepunkt på Filefjell gjennom femti år. Men i det jamne arbeidet gjennom året, er det viktig at gudstenester og anna verksemd i kyrkja finn god forankring. Her vil samarbeid i ulike retningar kunne gi fornying og forankring, mellom anna til kyrkjene i Årdal og Lærdal. Då kyrkja vart vigsla var det ei økumenisk vigsling. Difor vil eg be dykk sjå nærare på om ei fornying også kan bety nærare samarbeid med andre kyrkjesamfunn.

2. Omsorg og solidaritet

Diakoni er kyrkja sitt namn på alt omsorgsarbeid. Planen for diakoni i Den norske kyrkja peiker på at det blir gjort mykje omsorgsarbeid av kyrkja sine tilsette på ulike måtar kvar dag.

At kyrkjene er opne, har også diakonale sider. Slik viser vi at rommet er her for den einskilde, i sin kvardag. Eg vil derfor utfordre til

4) Ein gjennomgang med sikte på auke antal dagar totalt med open kyrkje

Dette handlar om:

Open kyrkje betyr opne dørar og opne rom, men det uttrykkjer og ein måte å vere kyrkje. Både lokalbefolkning, pilegrimar og andre på reise er i målgruppa når ein arbeider med opne kyrkjer.

Ei kyrkje som er diakonal, når ut til folket. Difor er arbeidet med kommunikasjon viktig. Her i Vang har de vore gode på digital formidling under pandemien. Slik har de også erfart nye former i det daglege arbeidet. No er det klokt å sjå på kva som skal bli med vidare av dette arbeidet, når smittevern og avgrensing ikkje gjeld på same måte lengre. Eg vil utfordre til at de arbeider med

5) Å videreutvikle kyrkja sin kommunikasjon gjennom sosiale medier og andre digitale plattformer, den lokale kyrkja sitt nærvær på nett, og at ein arbeider med å få på plass heildigital påmelding til dåp.

3. Born og unge

Den sjette utfordringa handlar om born og unge.

6) Å gå gjennom samarbeidet skule-kyrkje og barnehage-kyrkje i dialog med kommunen, ut frå gjeldande lov- og planverk.

Samarbeidet skule-kyrkje og barnehage-kyrkje er ikkje til for kyrkja si skuld, men for å auke livskompetansen for born og unge. Kyrkja er ein viktig ressurs på det området.

Kyrkja treng arbeidskraft. Vi, som andre verksemder, treng å rekruttere. Ofte er det slik at ein viktig bakgrunn for å velje yrke, handlar om kva ein får møte i lokalmiljøet, i familie og oppvekst. Difor vil eg utfordre til

7) Å gjere kyrkjeleg utdanning til tema i kyrkja sine møter med ungdom, ved å fokusere på kva det vil seie å arbeide i kyrkja. Og at kyrkja i Vang fellesrådsområde vurderer å tilby sommarjobb til ungdom.

4. Kyrkja i lokalsamfunnet

Kyrkja er forankra i lokalsamfunna i heile Noreg. Å ta vare på kyrkjebygga er del av denne forankringa. Her i Vang veit de mykje om kva det betyr å ta vare på kyrkjene over tid. Dette handlar om røtene våre, og om å tenke langsiktig inn mot framtida. Den åttande utfordringa er

8) Å utarbeide langsiktige planer for vedlikehald og investeringar i samarbeid med kommunen, på bakgrunn av oppdaterte tekniske tilstandsrapportar for kyrkjebygga.

Kyrkjegardane minner på ein særskild måte om at slekt fylgjer slekters gang. Nokon har gått føre oss, ein dag skal vi fylgje etter. Når vi steller og held kyrkjegardane i god stand, så gjer vi det både med respekt for dei som er døde, og med omsorg for dei etterlatne. De har erfart at det kan bli tydeleg engasjement knytt til korleis ein skal arbeide med stell og vedlikehald. Dette er tema eg også kjenner frå andre stader. Eg vil utfordre til

9) Å arbeide med å avklare ulike forventningar knytt til stell og vedlikehald av kyrkjegardane, i dialog mellom råd, tilsette og det engasjementet som finst i befolkninga.

Det er ni år til 2030. Då er det tusen år sidan hendingane på Stiklestad. Allereie no er vi inne i år med markering av dei tusen åra som har gått sidan Noreg vart kristna. Nettverket «Noreg i tusen år», har lagt planer for markering ulike stader i landet kvart år fram mot 2030. Her i Valdres byd året 2023 på høve til å markere tusen år sidan Olav reise gjennom denne delen av landet. Difor vil eg utfordre til

10) Ei satsing på nasjonaljubileet. Bruke tida fram mot nasjonaljubileet i 2030 til å til dømes tematisere religionsdialog og religionsmøter, og bli med på eit felles arbeid i Valdres knytt til tusenårsmarkering i 2023.

5. Organisering og medarbeidarskap

Arbeidet i kyrkja skjer i eit samarbeid mellom tilsette, folkevalde og frivillige. Det er naudsynt at dette samarbeidet har stor nok breidde, og involverer ulike menneske i ulike rollar. De har meldt inn før visitasen at nokre gonger blir det for mange oppgåver på den einskilde. Det handlar mellom anna om korleis rolla som folkevald skal sjå ut. Den ellefte utfordringa er difor:

11) Gå gjennom rollene som folkevalde sett i lys av oppgåver som frivillige, med mål om å organisere arbeidet så oppgåvene ikkje blir for mange for den einskilde. Avklare om ein skal ta organisatoriske grep for å møte utfordringane med å rekruttere medlemmer til sokneråd.

Eit slikt arbeid må ha eit mål om organisering og fordeling til beste for lokalkyrkja. Ein kan sjå føre seg ulike grep, både nærare samarbeid på einskilde felt, men også samtalen om det kan være naudsynt å slå saman sokn, eller å etablere prøveordning med felles råd for nokre av sokna i Vang fellesrådsområde.

Den siste utfordringa handlar om samspelet mellom folkevalde og tilsette. Mykje av dette skjer heile tida, jamnleg i den lokale kyrkja sin kvardag. Men det er klokt at ein og set av faste tider til felles drøfting. Eg vil difor utfordre til at de etablerer som ei fast ordning:

12) Å halde felles årleg møte mellom stab og sokneråd.

Avslutning

Til slutt vil eg få takke dykk for alt de har vist meg her i Vang. Takk for møteplassar og gode måltid, takk for all gjestfridom og takk for eit godt arbeid med programmet for visitasen. Eg er viss på at de vil fortsette det gode arbeidet for kyrkja og for alle dei som bur her.

Gud signe sokna i Øye, Høre, Heensåsen og Vang!

Gud signe dykk alle i Vang kommune!

Solveig Fiske

Hamar biskop

PROFIL AV DEI 4 SOKNA I VANG FØR BISPEVISITAS 28.-30.9 OG 3.10. 2021

HEENSÅSEN	status	utfordringar	satsing
<p>1.Gudstenster og kyrkjelege handlingar</p>	<p>Heensåsen sokn har 15 forordna gudstenester. Soknet er med i felles organisering med dei tre andre sokna når det gjeld somme av gudstenestene knytt til konfirmasjon og trusopplæring. Dette gjeld også helgemesse søndag. Soknerådet stiller med kyrkjevartar til alle messene. Organist, klokkar og kyrketenar er aktive og trygge medarbeidarar kvar i si rolle, og saman som lag. Heensåsen har fleire aktive gudstenestedeltakarar, og klokkaren finn gjerne forskjellige folk til å lese tekst i gudstenesten.</p>	<p>Alle har lyst at det skal komme fleire barn og familiar på gudstenste, men dei er vanskelege å motivere til å komme .</p>	<p>Tidslinje på veggen og lite bord og benk/stolar framme i kyrkja med plass til born. Preike eller oppgåver i gudstenesta til born, kvar gong nokon i målgruppa kjem på gudsteneste. Samarbeid med Høre om Solefallsmesse. Kaffikopp i kyrkjerommet rett etter messa. Ønske om solistar/kor i fleire gudstenester.</p>
<p>2.Omsorg og solidaritetet</p>	<p>Felles bibellesing 1 g pr mnd. Dette tiltaket er dreve av frivillige og samlar deltakarar frå fleire sokn.</p>	<p>Dei som ønsker å gå i kyrkja, men ikkje har skyss.</p>	<p>Kyrkjevartane hentar og bringer i bygda. Kaffikopp i kyrkjerommet rett etter messa.</p>
<p>3.Barn og unge</p>	<p>Heensåsen sokn er med i felles trusopplæringsplan for alle 4 sokna. Trusopplærarane arbeider i alle sokna våre, har lang erfaring og kjenner dei alle fleste familiare og borna. Dåpsprosenten i Heensåsen sokn har dei siste få åra gått markant nedover.</p>	<p>Få familiar med barn og unge i messa. Tal på barnedåp går nedover. Pinsevandringa trekker vaksne og eldre, men ikkje borna i målgruppa.</p>	<p>Invitere barn og unge til ulike oppgåver i messa som spelejobbar i lesing eller liknande.</p>

	Av fellestiltak i trusopplæringa har Heensåsen vore vertskap for pinsevandring, 2.pinsedag.		
4.kyrkja i lokalsamfunnet	Kyrkja på Heensåsen ligg slik til at alle ser den. Også kyrkja som felleskap har plass i bygda, men ikkje same sjølvsgde plassen som før. Kyrkja har for fleire enn før meir status som éin stad for spesielt interesserte. Når det er Stølsmesse, er det ikkje sikkert at støslaget stiller, eller at folk i grenda kjem. Dei som kjem er heller kyrkjegjengarar frå andre sokn. Til konfirmasjonane i år var det mange i bygda som ikkje flagga.	Få til korrekt annonsering, bruke avisa Valdres, betalt annonseplass. Vanskelig å be seg inn på stølane til folk om stølsmesse.	Få bygningsmasse og uteområde til å sjå betre ut. Samarbeide med Høre sokn om solefallmesse på Slettefjell. Alternativ til stølsmesse: Alle har med sin mat, og me møtest ute i eit støslag
5.medarbeiderskap og organisering	Folketalet i soknet er lågt og det er få å velge i til verv. Det er godt oppmøte på dugnader på kyrkjegarden og til anna konkret arbeid ute.	Det er ei stor utfordring å få folk til å stille til valg. Fleire er utmelde or kyrkja. Det er som regel dei same som seier ja til verv i dei ulike laga og organisasjonane.	samarbeid solefallmesse med Høre sokn.
6.oversikt over kyrkjelyden sine planar og utval.	Strategiplan, sjå vedlegg Diakoniplan, sjå vedlegg Trusopplæringsplan sjå vedlegg Ingen utval, men bruker ad hoc komitear ved behov.		
7. anna	økonomi	Lite ofring i korona	Få inn penger

PROFIL AV DEI 4 SOKNA I VANG FØR BISPEVISITAS 28.-30.9 OG 3.10. 2021

HØRE SOKN	status	utfordringar	satsing
<p>1.Gudstenster og kyrkjelege handlingar</p>	<p>Høre sokn har 15 gudstenester i forordninga. Gudstenestene vert i hovedsak feira i Høre Stavkyrkje søndagar kl 11. Fastegudstenster, Salmekveldar Adventsamlingar eller sang og musikk gudstenester før jul er på vekedagar kl 19. Soknerådet stiller med 1-2 kyrkjevertar til kvar messe. Også Høre sokn er med i felles organisering med dei tre andre sokna når det gjeld somme av gudstenestene knytt til konfirmasjon og trusopplæring. Dette gjeld også helgemesse søndag. Organist, kyrkjetenar og klokkar er aktive og stabile medspelalar i gudstenesta og i dei kyrkjelege handlingane. Somme kyrkjegjengarar vel å komme til gudsteneste også når messa er i eit av dei andre sokna. Også hyttefolk og gjester dukkar opp på messe med ujamne mellomrom.</p>	<p>Talet på deltakarar i ei heilt ordinær messe ser ut til å være på veg ned.</p> <p>Det er så lite lys i kyrkja, at det er krevande å lese tekst og noter i salmeboka.</p>	<p>Solefallsmesse på Slettefjellet i samarbeid med Heensåsen sokneråd.</p> <p>Open kyrkje med tilsyn, men utan vakt og guiding. Opne kyrkjerommet for den som treng det, også på andre tidspunkt enn til messetid.</p> <p>Til Gudstenestene: Ta vekk det gravalvorlege, men ikkje seriositeten. Få vekk inntrykket av at den som er liten ikkje kune sei eit pip når dei var i messe. Ungane må få plass.</p> <p>Samle inn midler til betre belysning i kyrkjerommet slik at kyrkja kan være i bruk også på kveldstid.</p>
<p>2.Omsorg og solidaritetet</p>	<p>Starta med kyrkjekaffi etter messa rett før koronapsndemi stoppa tiltaket. Legge til rette for at kyrkjegarden kan</p>	<p>Mange einsame personar i alle aldrar, med lite sosialt nettverk.</p>	<p>Bruke kyrkjerommet etter gudstensta til sosialt samvær over ein kaffi/te kopp, og med</p>

	<p>brukast til personleg tid. Ny benk på kyrkjegarden.</p>		<p>alternativ drikke til born.</p>
<p>3.Barn og unge</p>	<p>Høre sokn er med i felles trusopplæringsplan for alle 4 sokna. Høre stavkyrkje har vore vertskap for påskevandring 2.påskedag. logistikk og transport problematikken er den same i Høre som i dei andre sokna. Nokon må kjøyre borna til tiltak i kyrkja. I Høre er foreldra flinke til å samordne kjøyring, nokon som sjølvstøtt er positivt for oppmøte. Førre sokneråd starta juletefest første laurdag i januar. Den er for barn og vaksne og alle i Vang er inviterte og mange kjem.</p>	<p>Det er viktig at rett aldergruppe blir invitert til tiltak i trusopplæringa. Klassestrinn er mulig ei betre nemning enn årskull.</p>	<p>Høre sokneråd ønsker å arbeide mot at barnefamiljar i heile Vang kan ha ein sosial arena i kyrkja, gjerne knytt til gudstensta.</p>
<p>4.kyrkja i lokalsamfunnet</p>	<p>Høre stavkyrkje har guiding kvar sommar og tek i mot pilegrimar i sommarhalvåret. Høre har også 1000 års plassen oppe på park plassen ved kyrkja. Kyrkjebygget og kyrkja er ein sentral del av bygda. Soknerådet arrangerer Juletefest første laurdag i januar for barn og vaksne . Alle i Vang er inviterte og mange kjem igjen år etter år. Kyrkja er med på nyttårsvandring i samarbeid med helselaget og idrettslaget i bygda 1.1</p>	<p>Annonsering er viktig, og treng meir fokus. Annonsering på Facebook er ikkje nok. Bruke Avisa Valdres. Spørsmålet 'Har det stått i Valdresen?' er rekna for å være eit knusande argument i diskusjonar om annonsering.</p>	<p>Få til betre annonsering</p>

5.medarbeiderskap og organisering	Kulturen har vore at 'Får ein eit verv og har det til tidelens ende'.	Rekruttering er (difor) vanskelig.	Bygge lag og lage god stemning i soknerådet. Bruke lukka Facebook gruppe for soknerådet for å bruke minst mulig tid på epostar. Dele og diskutere kyrkjerelatert stoff i FB gruppa utanom møta.
6.oversikt over kyrkjelyden sine planar og utval.	Strategiplan, sjå vedlegg Diakoniplan, sjå vedlegg Trusopplæringsplansjå vedlegg Ingen utval, men bruker ad hoc komitear ved behov.		
7. anna.			

PROFIL AV DEI 4 SOKNA I VANG FØR BISPEVISITAS 28.-30.9 OG 3.10. 2021

VANG SOKN	status	Utfordringar	Satsing
1.Gudstenster og kyrkjelege handlingar	<p>Vang sokn har 26 forordna gudstenester. Desse inkluderer 1.dagar, Morgonsong, 2 gudstenester på Vangsheimen (ikkje andaktane) jaktmesse, stølsmesse, og høgtidsgudsteneste 17.mai.</p> <p>Soknet er med i felles organisering med dei tre andre sokna når det gjeld somme av gudstenestene knytt til konfirmasjon og trusopplæring. Dette gjeld også helgemesse søndag.</p> <p>Soknerådet stiller med kyrkjevertar til alle messene. Organist, klokkar og kyrketenar er aktive og trygge medarbeidarar kvar i si rolle, og saman som lag.</p> <p>Deltaking på gudstenester er stabil, men ikkje aukande.</p> <p>Kyrkjelege handlingar og særlege hendingar som konfirmasjon, og gudstenester knytt til trusopplæring drar opp talet på gudstenestedeltakarar.</p> <p>Skulegudstenestene før jul har veldig godt oppmøte.</p>	<p>Det er ei krevande oppgåve å få folk til å komme på ei vanleg gudsteneste utan noko ekstra som musikk, kor, dåp, konfirmant opplegg.</p> <p>Det kan virke som det er er greit, og til og med positivt å være på gudsteneste når ein har ein grunn for å være der. Ellers kan det virke som det ikkje er heilt sosialt akseptert å bli sett i kyrkja på ein vanleg søndag kl 11.</p> <p>Det er også utfordringar knytt til annonsering.</p>	<p>Koronapandemien lærte oss å streame live.</p> <p>Det er eit satsingsområde for kyrkja i Vang også vidare.</p> <p>Betre rutiner for annonsering.</p> <p>Kvar messe der det kjem eit eller fleire barn til gudsteneste, held presten ei kort preike spesielt til borna, med utgangspunkt i evangeliet den dagen. Alternativt får barna som kjem konkrete oppgåver i prosessjon eller liknande.</p>
2.Omsorg og solidaritetet	<p>Organist og prest har samarbeid med dagsenteret på Vangsheimen om andaktar 1 gong i månaden. Vangheimen kontaktar gjerne prest for samtale eller</p>	<p>Transport er ein barriere både for mange eldre og for dei på mottaket.</p>	<p>Sponsa taxi for eldre som vil delta på gudstenester. Slik dei eldre får skyss til dagsenter på torsdagar, eller som skibussen til Filefjell om</p>

	<p>soknebud til bebruarane. Presten har samarbeid med Vangheimen (Storplogen) om Mat for sjela, og Livets minnebok.</p> <p>Soknet husar Babysang for 0-1 åringar med følge frå alle 4 sokna. Denne er anten i Drengestøga eller, under korona, i kyrkjerommet.</p> <p>Onsdagskafeen som held til i Drengestøga kan kombinerast med morgonsong og ein gårtur.</p> <p>Soknet held kyrkja open i vekedagane i juli.</p> <p>Soknepresten har open benk ved Dregnestøga, for samtale, diskusjon og meiningsutveksling.</p>		<p>vinteren, eller Hjem for 100lappen for ungdom i helgene.</p> <p>Eigenanddel og bestilling på førehand. kjører kun viss bestilling.</p>
3.Barn og unge	<p>Vang sokn er med i felles trusopplæringsplan for alle 4 sokna.</p> <p>Lys Vaken finn stad i Vang i kyrkje og er populært.</p> <p>Dåpsprosenten i aldersgruppa er høg, men ikkje stabil. Ikkje alle foreldre vel dåp for sine små, men unge og vaksne kjem sjølv for å bli døypte.</p> <p>Barn og unge deltek gjerne i gudstenesta når dei får oppgåver.</p> <p>Som øye har også Vang barn og familiar frå andre kyrkjesamfunn. (arbeidsinnvandrarar med katolsk bakgrunn)</p>	<p>Ikkje alle døyper.</p> <p>Trusopplæring for alle – ikkje berre alle døypte.</p> <p>Dei som ikkje døyper, og dei som høyrer til andre kyrkjesamfunn får ikkje kyrkja sine invitasjonar til trusopplæring.</p> <p>Vanskelig å informere i barnehage og på skule.</p>	<p>Kommunisere dåp som eit godt val til alle foreldre som får barn. Selje inn gleda ved å delta på kyrkja sine tiltak. Vise foreldre at kyrkja støttar dei i foreldrerolla.</p> <p>Ha faglig god kvalitet på kyrkja sine tiltak, slik at også dei som ikkje døyper kan bruke tiltaka til å lære om tru og kyrkja sitt liv før dei vel dåp eller ikkje dåp på eit seinare tidspunkt.</p>

	Kyrkja har eit godt samarbeid med skule og barnehage. Begge bruker kyrkja når dei vil, og 5.klasse samarbeider med prest og organist om å lage gudsteneste før jul kvart år.		
4.kyrkja i lokalsamfunnet	Kyrkjehuset og kyrkjegarden er sentralt i bygda, soknerådet leiger eller låner ofte ut kyrkja til konsertar eller teater, og kyrkja vert nok opplevd som alle si.	Det er ei utfordring at kyrkja gjerne vert oppfatta som ein stad kun for spesielle anledningar, og ikkje også for kvardagar. Samarbeid med f eks frivilligsentralen eller frivillige organisasjonar om gode saker (diakoni) kan være vanskelig å få til, mulig fordi kyrkja vert oppfatta som ein stad for spesielt interesserte.	Meir samarbeid med alle gode krefter, om bygda sitt ve og vel. (diakoni og kultur) Soknerådet vel at dei fleste offerformåla skal gå til arbeid i lokalsamfunnet, i bygda.
5.medarbeiderskap og organisering	Soknerådet påpeiker at kyrkja i Vang har vore kreative og fleksible i måten oppgåver knytt til gudstenester, kyrkjelege handlingar, trusopplæring, kyrkjemusikke og diakoni er løyste - trass i begrensa med ressurser og, i den siste tida, utfordringar med smittevern og koronapandemi. Dei som sit i råd og utval utfører verva sin etter at dei har gjort sin vanlege jobb. Med det i minne, er arbeidet godt organisert og utført meiner rådet.	Verva i kyrkje demokratiet krev tid og kompetanse som ikkje nødvendigvis er tilgjengeleg når folketalet i soknet er lågt, og det er få å velge mellom. Det er ei utfordring at strukturen for medarbeiderskap og organisering er 'one size fits all'.	Vurdere å slå saman sokn for å bruke mindre krefter på oppgåver som er like i alle sokn, og heller utvikle ein utval modellen.
6.oversikt over kyrkjelyden sine planar og utval.	Strategiplan, sjå vedlegg Diakoniplan, sjå vedlegg Trusopplæringsplansjå vedlegg Ingen utval, men bruker ad hoc komitear ved behov		

7.anna.			
---------	--	--	--

PROFIL AV DEI 4 SOKNA I VANG FØR BISPEVISITAS 28.-30.9 OG 3.10. 2021

ØYE SOKN	Status	utfordringar	satsing
<p>1.Gudstenster og kyrkjelege handlingar</p>	<p>Øye sokn har 23 forordna gudstenester, delt på 3 kyrkjer. Øye kyrkje, Øye Stavkyrkje og St Tomaskyrkja på Filefjell.</p> <p>Soknet er med i felles organisering med dei tre andre sokna når det gjeld somme gudstenester knytt til konfirmasjon og trusopplæring. Dette gjeld også helgemesse søndag.</p> <p>Soknerådet stiller med kyrkjevertar til alle messene. Organist, klokkar og kyrkjetenar er gode medspelarar på alle gudstenster og kyrkjelege handlingar.</p> <p>Deltaking på gudstenester er stabil, med kanskje ei svak auke av yngre deltakarar.</p> <p>Ved kyrkjelege handlingar og særlege hendingar som konfirmasjon, julafta, gudstenester knytt til trusopplæring, samt Samefolkets dag og Jonsok, er et folk i alle benker.</p> <p>I St Tomaskyrkja har det vore vanskelegare å samle folk til gudstenste.</p>	<p>Soknerådet har klare utfordringar med å stille folk til alle messene, særleg på st Tomas om sommaren og til påske.</p> <p>Med 3 ganske ulike kyrkjes hus og fleire årvisse arrangement for heile Vang, (Samefolkets dag og Jonsokmesse) blir arbeidet meir omfattande enn ein skulle tru ved første blick.</p>	<p>Ha utegudsteneste i Børrelia (hyttefelt) på Langfredag, i staden for i st Tomaskyrkja. Samarbeid med påskelunch og Filefjellrennet.</p> <p>Kvar messe der det kjem eit eller fleire barn til gudsteneste, held presten ei kort preike spesielt til desse, rett etter evangelieleinga.</p> <p>Alternativt får barna som kjem konkrete oppgåver i prosisjon eller liknande.</p> <p>Ha kveldsmesse i St Tomaskyrkja fredagar kl 18 om sommaren, heller enn søndag kl 12. Prøveprosjekt 2020.</p> <p>Ha open kyrkje kl 12-18 søndagar om sommaren.</p> <p>Prøveprosjekt 2021. Tilsette deler på å være i kyrkja når ho er open.</p> <p>Avgrense størrelsen på arrangement knytt til felles gudstenester ifm Samefolkets dag</p> <p>.</p> <p>Be biskopen vurdere forordninga for Øye sokn.</p>
<p>2.Omsorg og solidaritet</p>	<p>Soknerådet arrangerer til markering av Samefolkets dag kvart år.</p>	<p>Folk med funksjonsnedsetjingar har vanskeleg for å komme inn i</p>	<p>Kyrkja som fellesskap og hus skal være ope og innbydande <i>for alle</i> (sjå strategiplan)</p>

		kyrkjerommet i Øye kyrkje.	
3.Barn og unge	<p>Øye sokn er med i felles trusopplæringsplan for alle 4 sokna.</p> <p>Tårngagentane møtest frå heile Vang i Øye kyrkje. Dåpsprosenten i aldersgruppa er høg. Også unge og vaksne i soknet vel dåp.</p> <p>Barn og unge deltek gjerne i gudstenesta når dei får oppgåver. Øye har også barn frå andre kyrkjesamfunn. (katolsk)</p>	<p>Det virkar som om barna trivst med å delta på trusopplæringstiltaka, men at logistikk og hente/bringe problematikk gjer at barn og unge også uteblir.</p> <p>Barn og unge med f eks katolsk opphav får ikkje brev og invitasjonar frå DNK. Dette gjer at dei lett føler seg utestengde.</p>	<p>Treffe ennå betre med tidspunkt for trusopplæringstiltak, slik at familiene opplever desse som verdt innsatsen.</p> <p>Finne ein måte å komme i kontakt med familiar frå andre kyrkjesamfunn, som ønsker å delta i trusopplæring og konfirmasjon hjå oss.</p>
4.kyrkja i lokalsamfunnet	<p>Kyrkja står støtt i Øye og har gode røtter der. Me har inntrykk av at alle i bygda vil ha den, men me registrerer at stadig fleire reserverer seg frå å delta i arbeidet med å drive kyrkja. Unntaket er dugnad på kyrkje garden. Her stiller folk opp.</p> <p>Det skal også seiast at øyeværingen ikkje oppfattar st Tomaskyrkja som si, på same måte som dei ser på Øye stavkyrkje og Øye kyrkje som absolutt si.</p>	Noko minkande oppslutning om kyrkja frå folket i bygda.	Gjere oppgåva med å drive kyrkja meir overkommelig.
5.medarbeiderskap og organisering	Kyrkja i Øye har svært få frivillige. Det blir mange epostar, administrasjon og organisering for dei få medlemmene som sit i soknerådet. Det vert opplevd som krevande å setje seg inn i og ta stilling til mange	Vanskelig å få folk i soknerådet. Fleire melde seg ut or kyrkja før sist soknerådval. Andre meiner vervet skulle vore betalt. Valkomiteen har ei krevande oppgåve.	Sjå på soknerådsskstrukturen, vurdere samanslåing av fleire sokn.

	uvande problestillingar som kjem frå kyrkja sentralt.	Opplevd krav til tiudsbruk og kompetanse	
6.oversikt over kyrkjelyden sine planar og utval.	Strategiplan, sjå vedlegg Diakoniplan, sjå vedlegg Trusopplæringsplan, sjå vedlegg Ingen utval, men bruker ad hoc komitear ved behov		
7. anna			

Rapport frå Kyrkjeleg fellesråd

Demografisk skildring av Vang kommune

Delar av dokumentet er henta frå Vang kommune sin planstrategi for 2020 - 2023

Kommunen

Areal: 1509 km²

Folketal i første kvartal 2021: 1584

Kommunen har gjort fleire tiltak for å vere ein attraktiv kommune å flytte til og bu i. Arbeidet som er gjort i Innovangsjon med næringsutvikling, bustadar og møteplassar kan ha medverka til at folketalet har halde seg relativt konstant. I Vang er prosenttalet på innvandrarar om lag 17,5, der arbeidsinnvandrarar utgjer ein vesentleg del av denne gruppa. Innvandrarane er ei viktig gruppe i Vang for å oppretthalde folketal og arbeidskraft.

Barnehagane pr. 01.06.2021:

Høre: 29 barn

Fredheim: 50 barn

Vang barne- og ungdomsskule har 1.-10. trinn med 180 elevar.

Både barnehagane og skulen har barn frå mange nasjonar.

Vang Mottakssenter vart oppretta i 1999 og er eit mottak med god drift, men blir truleg avvikla hausten 2021.

Kultur:

I Vang sentrum ligg folkebiblioteket med frivilligsentral og er ein viktig arena for både fastbuande og dei som bur på mottaket. Vang kommune har engasjerte innbyggjarar som legg ned mange timar med frivillig innsats i lag og foreiningar.

Med 2 stavkyrkjer, kverner, Vangssteinen, Riddarstøga, steinalderbuplassar og gravhaugar har vi mykje gamalt å vise fram i Vang. Men vi kan og vise til urvalmue, turstigar, 14 toppar over 2000 moh, badeplassar, sandvolleyballbane, husflidslag, kulturskule og 2 kor – for å nemne noko.

Næring:

Varehandel, byggenæring og turisme er saman med helse- og sosialtenester dei største næringane i Vang. Tydelegaste endring dei siste åra ser ein innan jordbruk, då fleire gardsbruk er lagt ned. Innovangsjon har fokus på å legge til rette for næringsverksemdar.

Natur:

Vang kommune har store fjell og utmarksområde som er attraktive område for fritidsbustadar og friluftsliv, samstundes som det er viktige leveområde for planter og dyr. I Vang finst det fleire arena for fysisk aktivitet (lysløype, gymsalar, fleirbrukshall, fotballbane, ballbinge, trimløype) og samfunnshus for kulturell/sosial aktivitet i alle delar av kommunen. Utvikling av Kongevegen har hatt eit særskild fokus dei siste åra. Vang frivilligsentral og Vang folkebibliotek er samlokalisert og er ein betydeleg arena for aktivitet og kulturtilbod.

Kyrkja i Vang

Medlem i Den norske kyrkja pr. 31.12.2020: 1187

Vang har 4 sokn med 6 kyrkjer, og kyrkjegard ved kvar soknekyrkje (4).

Øye sokn: Øye kyrkje (1747), Øye stavkyrkje (slutten av 1100-talet) og St.Tomaskyrkja (1971)

Vang sokn: Vang kyrkje (1840)

Heensåsen sokn: Heensåsen kyrkje (1902)

Høre sokn: Høre stavkyrkje (1179)

Vi har 12 tilsette i 4,14 årsverk, - altså mange små stillingar. Kyrkjetenarar og klokkarar er stort sett tilsett i 1 kyrkje med stillingsprosent mellom 5 og 10. Vi har ein reinhaldar for alle dei fire soknekyrkjene (29%) og ein i St.Tomas (5%), organisten spelar i alle kyrkjene (80%) og kyrkjegardsarbeidaren har ansvar for alle 4 kyrkjegardane (100%). Kontormedarbeidar i 50% og kyrkjevevje i 80 %. Sokneprest i 100%, og i tillegg har vi trusopplærarstilling på 20%, fordelt på to personar. Desse er tilsett gjennom trusopplæringa i Valdres. Vi har stabile og gode tilsette, som har hjarte for kyrkja og bygdefolket. Etter at vi fekk kontormedarbeidar er det administrative godt sikra.

Kyrkjekontoret har vore på kommunehuset fram til sommaren 2021. No blir kyrkjekontoret på Klukkarhaugen medan soknepresten har kontor i Drengestøga.

For at ikkje dei med små stillingar skal bruke opp tida på personalmøte med alle tilsette, har vi dette ein gong i halvåret. Mykje informasjon går på e-post eller telefon mellom desse møta. Før jul blir alle invitert på førjulsmiddag. Stabsmøte med soknepresten, organisten, kontormedarbeidar og kyrkjevevja har vi ca. anna kvar veke. Det er tema kva vi har fått til, kva vi vil jobbe vidare med og vi går gjennom kalenderen. I tillegg har vi andre aktuelle saker.

Kyrkjeleg fellesråd har 2 representantar frå kvart sokneråd, i tillegg til kommunal representant og geistleg representant. Kyrkjevevja er sekretær. Rådet har 5 møte i året. I tillegg har økonomiutvalet og administrasjonsutvalet nokre møte.

Trusopplæringsplan 0-18 år er laga, og reviderast i 2021. Vi har hatt aktivitetar for dei fleste årskulla i fleire år og vi har stor frammeoppsprosent på dei fleste. Vi inviterer alle døypte, men alle aktivitetane våre er opne for alle i aldersgruppa, og vi ser at barn som ikkje er døypt også kjem. Nokre aktivitetar blir endra når det er få påmeldte og vi ser at vi ikkje når dei måla vi har sett. I koronatida har vi gjort fleire endringar, for at barna skal få eit trygt tilbod.

Sokneråda og Kyrkjeleg fellesråd har ein strategiplan for arbeidet i kyrkja i Vang. Den skal reviderast i løpet av kvar valperiode, og planen er styrende for arbeidet i råda.

Kyrkjeleg fellesråd og sokneråda har felles strategiplan:

STRATEGIPLAN FOR KYRKJA I VANG FOR PERIODEN 2018-2022
Kyrkja i Vang, består av fire sokn: Heensåsen, Høre, Vang og Øye.

**KYRKJA I VANG SKAL VERE EIT FELLESKAP FOR ALLE,
I DAGLEGLIV OG HØGTID, SORG OG GLEDE.**

Dette tyder:

- Kyrkja skal i ord og gjerning vitne om frelse, fridom og håp i Jesus Kristus.
- Kyrkja i Vang skal hjelpe og utfordre menneske i alle fasar av livet til å finne sin plass i Guds skaparverk og kjenne si tilhøyring til den treeinige Gud - Skaparen, Frelsaren og Livgjevaren.
- Kyrkja i Vang skal vere ein synleg og positiv deltakar i lokalsamfunnet og vere med å vidareutvikle det gode samspelet mellom natur og kultur og tru som har prega sokna i fleire hundre år.
- Kyrkja skal i Jesu namn fremme glede, livslyst, sanning og rettferd og vere ein møteplass for alle som ønsker det.

Vang kyrkjelege fellesråd har ansvar for drifta av kyrkja.

Dei skal

- Halde kyrkjebygg og inventar ved like. Syte for nok gravplassar, føre register over døde, halde ved like kyrkjegardane og syte for gode rutinar for drifta.
- Være ein god og ansvarleg arbeidsgjevar for dei tilsette. Syte for nødvendige overføringar frå kommunen til løn, drift og vedlikehald, samt til aktivitetar i kyrkjene, spesielt for barn og unge.
- Informere om kyrkja sine tenester mellom anna på www.kirken.no/vang, på 'Kyrkja i Vang' på Facebook, i Vang menighetsblad og i Avisa Valdres.

Dei 4 sokneråda har felles gudstenesteforordning frå Biskopen, sokneprest og fellesrådstilsette, trusopplæringsplan for alle døypte mellom 0-18 år og diakoniplan.

På Heensåsen har soknerådet særskilt ansvar for

- Koordinere skyss til gudstenester i soknet
- Oppsøke dei i soknet som strevar
- Vi syng jula inn annakvart år
- Gudsteneste på Haukåsen Palmesøndag
- Påskenattsmesse
- Pinsevandring 2.pinsedag – felles trusopplæringstiltak
- Stølsmesse om sommaren
- Gjennomføre årsmøte kvart år

I Høre har soknerådet særskilt ansvar for

- Halde stavkyrkja i hevd som historisk bygning og kulturberar
- Vi syng jula inn annakvart år
- Messe julaftan
- Juletreffest for barn og familiar
- Nyttårsvandring til Utsikten, saman med Ryfoss vel og Høre/Ryfoss IL
- Påskevandring 2. påskedag - felles trusopplæringstiltak
- Stølsmesse om sommaren
- Gjennomføre årsmøte kvart år

I Vang har soknerådet særskilt ansvar for

- 1.dags gudstenestene
- 17.mai gudsteneste
- Utarbeide rutinar for Open kyrkje
- Arrangere konsertar i kyrkja
- Lys Vaken - felles trusopplæringstiltak
- Skulegudsteneste før jul og påske
- Stølsmesse om sommaren
- Gjennomføre årsmøte kvart år

I Øye har soknerådet særskilt ansvar for

- Halde stavkyrkja i hevd som historisk bygning og kulturberar
- Jonsokmesse i stavkyrkja
- Bruke og ta vare på St Tomas kyrkja på Filefjell
- Tårnagentsamling - felles trusopplæringstiltak
- Samefolkets dag
- Utegudsteneste i Børrelia Langfredag.
- Vi syng jula inn annakvart år
- Messe julaftan

Utfordringar som vi ynskjer biskopen løftar fram for kommunen

- Ved siste soknerådsval var det ei utfordring i nokre sokn å få folk til å stå på vallista. Sokneråda har mykje å gjere og er få å fordele oppgåvene på, så ei omorganisering av sokna kan vere aktuelt, t.d. å slå saman alle 4 sokna eller slå saman 2 og 2 sokn og ha underutval.
- Økonomien er trong i fellesrådet. I tidlegare år hadde vi romsleg økonomi, og opparbeidde eit disposisjonsfond. Dette vart teke frå oss for nokre år sidan ved at det kommunale tilskotet vart sett ned tilsvarande summen i disposisjonsfondet. Etter det har vi ikkje hatt mindreforbruk, og bufferen vi hadde gjer at vi ikkje kjem på plussida att. Det er kommunikasjon med økonomisjefen i kommunen om utfordringane. Han ser verdien i at vi kan ha disposisjonsfond, men då må vi ha så romsleg økonomi at vi får spart inn til fondet. Også i 2021 må vi prøve å spare inn mest mogleg for å minske underskot frå tidlegare år. Det har blitt ein vond sirkel. Kyrkjevevja har bedt om å bli invitert til leiarmøta når dei har saker som vedkjem kyrkja, men det skjer svært sjeldan.

- Energiøkonomisering er tema av og til, men det kostar også å gjennomføre før vi sparar på det. Vi ynskjer å ta vare på miljøet, så dette er viktig av den grunn også.
- Vi treng ein langsiktig og god plan for vedlikehald og utvikling av kyrkjene. Dette heng saman med punktet over om økonomi. Vi har ein plan, men det er vanskeleg å planlegge store oppgåver når midlane ikkje er der.
- Brukarvenlege kyrkjer, der det er universelt utforma, - ikkje berre ved tilkomst for rullestolbrukarar, men og godt lys og god lyd. Fleire av kyrkjene har for dårleg lys, og ein lysdesignar har gitt oss eit tilbod på løysing. Dette er det ikkje midlar til førebels.

Prioritert langtidspan for kyrkjeleg fellesråd

Investeringar i økonomiplanen

Alle summar er eks mva.

Tiltak	2021	2022	2023	2024
Grasklyppar	75 000			
Tjærebre Øye Stavkyrkje	23 000			
Måle innvendig Vang kyrkje	10 000			
Måle innvendig Øye kyrkje	10 000			
Betre lys i og ved kyrkjene i Øye, Høre og Heensåsen	100 000	70 000		
Orgel i Øye	*	*	*	
Kjøleanlegg Heensåsen		40 000		
Monumenttralle			10 000	
Teletinar			13 000	

Grasklyppar (2021)

Grasklypparen vi har i dag er ein 2007-2008-modell og blir brukt heile sommaren, men den egner seg også godt til brøyting inn til kyrkjetrappene og på kyrkjegardane ved gravferder om vinteren, og får dermed ganske hard medfart. Den er altså i bruk heile året og fungerer dårleg no. Difor treng vi ein ny og vi ynskjer ein av same slaget. Pris vart innhenta hjå Bygger'n i Øye i august 2019. Då var prisen kr. 74 900 eks mva (inkl mva kr 93 625)

Tjærebre Øye stavkyrkje (2021)

Stavkyrkja er svært slitt både på tak og veggjar, og treng full tjærebreing. For å tjærebre heile stavkyrkja treng vi 75 liter tjære, og kostnaden blir ca kr 23 000. Det er mogleg å søke tilskot på deler av summen hjå Riksantikvaren.

Innvendig måling i Vang kyrkje og Øye kyrkje (2021)

I Vang kyrkje vart det starta med litt måling på slitte stader for nokre år sidan, og dette vart aldri gjort ferdig. No ynskjer vi å få gjort dette før bispevisitasen.

Belysning i kyrkiene (2021 og 2022)

Kyrkjene blir stadig brukt til gudstenester og andre aktivitetar på kveldstid, men mange klager på dårleg leselys i kyrkjene i Høre, Heensåsen og Øye. Dette ynskjer vi å betre, og har starta eit samarbeid med lysdesigner Halvor Næss og Ingrid Wigdel for å finne gode løysingar. Biskopen skal godkjenne dette, og innhentar bistand frå Riksantikvaren. Difor tek det tid før vi kan seie eksakt sum. Vi har sett dette på planen i 2021 og 2022.

Orgel i Øye (2021-2022-2023)

Orgelet i Øye er i dårleg forfatning, og det vart reparert i 2020. Dette var likevel ikkje nok til at det vart bra, så vi må enten restaurere det vi har, eller kjøpe nytt. Diskusjonen går også på om kyrkja skal ha eit tradisjonelt pipeorgel eller elektronisk orgel. Det er Øye sokneråd som avgjer dette til slutt. Dersom dei velger pipeorgel er dette så kostbart at vi ser for oss at finansieringa må gå over fleire år.

Kjøleanlegg i Heensåsen bårhus (2022)

I dei tre andre bårhusa har vi kjøpt nye kjøleanlegg, men det står att på Heensåsen. Desse gamle anlegga har lenge hatt for dårleg kapasitet, og no treng vi også å byte ut dette siste.

Monumenttralle (2023)

Kyrkjegardsarbeidaren må stadig flytte på gravsteinar når han grev graver, og monumenttralla han brukar i dag er snart klar for utskifting.

Teletinar (2023)

På vinteren må ein tine bakken der det skal gravast grav, og den eine som er i bruk no må bytast ut etter kvart.

Vurdering av generell tilstand for kyrkjer og kyrkjegardar, kontorforhold, arkiv og kyrkjebokføring. I samarbeid med prosten

Gjeldande for alle kyrkjene:

Høgtalaranlegg: Alle soknekyrkjene har høgtalaranlegg som fungerer bra. Presten har mygg, og klokkarane brukar mikrofon på lesepulten.

Universell utforming: Øye stavkyrkje har høge dørstokkar og smale dører, og den ser vi ikkje at vi kan gjere tilgjengeleg for rullestolar. Dei andre kyrkjene har rullestoltilpassa inngang, og det er gjort plass til rullestolar inne i kyrkja. I Høre og Heensåsen er ein heil benk teke ut. I Vang og Øye er ein benk halvert. I St. Tomas har det alltid vore tilgjengeleg.

Informasjon om kyrkiene: På nettsida kyrkja.no/vang ligg det informasjon om alle kyrkjene. Vedlikehald av skifertak: Alle kyrkjetak har skifer og kommunen sørger for at dei blir sjekka kvart år.

Brannøving: Vi har ikkje hatt brannøving med folk i kyrkja på fleire år. På personalmøta (eit kvart semester) går vi gjennom rutinane om det skulle oppstå brann. Av og til går vi gjennom eit tenkt tilfelle (case).

Belysning: I Høre, Heensåsen og Øye er det dårleg lys, - særleg kveldslys. Ein lysdesignar har sett på saka, og gitt ein rapport og tilbod. Førebels har vi ikkje økonomi til dette, men det står på langtidsplanen.

Kyrkjegardane: har fått nye, like vannpostar. Alle gravsteinar har 2 boltar. Det er utfordrande å folket til å sortere avfallet. Vi planlegg namna minnelundar på alle kyrkjegardar. Sokneråda har valt stader dei ynskjer dette, og det blir anlagt i Øye i samband med utvidinga der.

Trådlaust nett: Høre, Heensåsen og Vang har fått trådlaust nett. Øye får i 2022.

Høre stavkyrkje:

Byggeår: 1179

Nyare oppgradering: 1840-talet. Kyrkja vart utvida i 1822

Publikasjonar: Hefte frå 1968, 1991 og 2010.

Plassering: Hørevegen 350 (fylkesveg)Kyrkja ligg ved Kvien-gardane, med fin utsikt utover bygda.

Skilting: Brunt skilt ved E16 på Kvismoen. Elles er kyrkja lett synleg frå fylkesvegen.

Vedlikehaldsbehov utvendig: Kyrkja er målingsslitt og treng eit strøk, særleg på sør- og vestvegg. Fleire store tre er fjerna for å få sikt til kyrkja, og for videokamera.

Vedlikehaldsbehov innvendig: Sakristiet treng oppgradering for betre oppbevaring.

Inventar: Orgelet er i god forfatning. Kyrkjetekstilar heng i skap og er i god stand.

Andre rom:

Tårnet er ikkje tilgjengeleg for alle. Det er vanskeleg tilkomst, og mykje teknisk anlegg som ikkje skal rørast av uvedkomande.

Toalettet i bårhuset treng oppussing, det er planlagt i 2021.

Bårerom: er i bra stand, med nytt kjøleanlegg.

Klokkestupul: treng tjærebreing. Gamle vindauge og materialar er lagra der. Dette bør vekk. Stupulen er godkjent til museum, men det er eit større prosjekt vi ikkje har kome i gang med.

Brannsikring: Kyrkja er brannsikra med varsling til vaktentralen. Det er også videoovervakning ute. Oppfølging av tilsynshavar og Riksantikvaren/COWI.

Parkering: Ny parkeringsplass ovafor fylkesvegen.

Kyrkjegard: Gravene på felt A på kyrkjegarden har etter kvart vorte for små, og i 2019 vart feltet freda i 20 og omregulert. No får gravene betre storleik. Alle festarar har fått brev og er einige i denne vurderinga. Dette er sett i vedtektene. Kyrkjegarden vart utvida i 2011, så kapasiteten er god.

Heensåsen kyrkje:

Byggeår: 1902

Nyare oppgradering: 1977

Publikasjonar: Bok om kyrkja, utgitt i 2002 – til 100-årsjubileet, av Sigfred Hovda.

Plassering: Hensåsvegen 300. Kyrkja ligg høgt og fritt midt i soknet og med flott utsikt.

Vedlikehaldsbehov utvendig: Kyrkja er nymåla og framstår bra. Gjerdet er erstatta med nytt, og det er hogd ned mange store tre, som øydela kyrkjemuren, og som tok utsikta til kyrkja.

Vedlikehaldsbehov innvendig: Måling på delar av golvet, og flekkmåling på benkar og preikestolen.

Inventar: Orgelet er i god stand. Soknerådet har investert i to nye messehaklar, ein grøn og ein fiolett, og ei tornekrone i sølv som høyrer til. Det har vore ei stor investering som har

tæra på økonomien i soknerådet. Bygdefolket er oppmoda om å gje ei gåve til dette, men det har ikkje vorte som forventa.

Andre rom: I våpenhuset kjem det inn vatn, særleg i slagregn men det er vanskeleg å finne ut kor vatnet kjem inn. Tilkomsten til tårnet er dårleg, og kan vere farleg. Det er sett på løysingar, men dette er ikkje avklart.

Bårerom: er i god stand.

Brannsikring: Klokke ut, men ikkje sløkkeanlegg. Treng kopling til vaktentralen.

Parkering: Parkeringsplassen er utvida med nokre plassar i 2019.

Kyrkjegarden: har god kapasitet. Tilkomsten ned på kyrkjegarden er utbetra med ny prosesjonsveg og trapp, og kompostbingen vart fjerna. Nytt gjerde er sett opp og det er hogd mange store bjørker i utkanten av kyrkjegarden. Nordaustre hjørne av kyrkjegardsmuren ser rufsete ut, og bør få andre steinar på toppen.

Vang kyrkje

Byggeår: 1840

Publikasjonar: Hefte om Vang kyrkje frå 1840, og informasjonsark om kyrkja på fleire språk.

Plassering: Tynvegen 5145. Kyrkja står tett ved E16 midt i soknet og med flott utsikt.

Vedlikehaldsbehov utvendig: Kyrkja er i god stand.

Vedlikehaldsbehov innvendig: Det er nyleg flekkmåla på stolper og benkar.

Inventar: Orgelet er i god stand. Ein messehakel i raud fløyel treng reparasjon. Det same gjeld eit lite bilde som heng i kyrkjerommet, mellom preikestolen og modellen av Vang stavkyrkje

Andre rom: Våpenhuset treng måling. Kommune bidreg med dette i 2021. I sakristiet er det teke ut nokre møblar, slik at det blitt eit romslegare og trivelegare rom.

Bårerom: er i god stand og har nytt kjøleanlegg. Det er god lagerplass til teletinar og senkeapparat.

Brannsikring: Klokke ut, men ikkje sløkkeanlegg. Treng kopling til vaktentralen.

Parkering: God parkering rundt det gamle bårhuset.

Kyrkjegarden: har god kapasitet. Eit felt er sett av til muslimske graver for alle i Vang.

Kyrkjestøge: Drengestøga ligg tvers over vegen for kyrkja og har møterom med kjøken og toalett. I same huset er det prestekontor. Kommunen eig huset og tek ansvar for vedlikehaldet. Det raser ofte snø frå taket framfor inngangspartiet, så det er stort behov for snøfangar. Det er ikkje funne nokon god løysing for dette.

Kyrkjene i Øye – Reguleringsplan Øyebakkin

På Øyebakkin, der Øye kyrkje og Øye stavkyrkje står, er det mykje arbeid på gang no. I 1994 fekk stavkyrkja sløkkeanlegg, og det vart sett opp ein midlertidig container med vatn og teknisk rom. I alle desse åra er det arbeidd med å få permanent løysing for sløkkevatn og teknisk rom. Denne containeren står framleis, men no er arbeidet med løysing for sløkkevatn frå høgdebasseng og teknisk rom i eit servicesenter under arbeid. I dette huset blir det også toalett, og informasjon om stavkyrkjene lokalt, regionalt og nasjonalt. Det blir ny veg til Øye kyrkje og parkering til begge kyrkjene. Når containeren og letthuset som huser omvisaren

blir teke vekk, blir det grøntområde her, og inngangen mot kyrkja blir flytta lenger vest. Det blir også nytt gjerde. Dette blir eit stort løft for kyrkjene i Øye, og soknet set stor pris på at kommunen har løyvd midlar til dette.

Testamentarisk gåve til dei tre kyrkjene i Øye sokn

Ei stor testamentarisk gåve er gitt frå eit par i Øye sokn, og dette er midlar som dei kan bruke til t.d. tjærebreing og opne kyrkjer, - altså ganske fritt.

Øye kyrkje

Byggeår: 1747

Nyare oppgradering:

Plassering: Øyevegen 130. Kyrkja ligg i enden av soknet.

Vedlikehaldsbehov utvendig: Kyrkja er i god stand.

Vedlikehaldsbehov innvendig: Nokre glastruter bytast ut og vindauga blir måla i sommar.

Panelomnar blir og måla.

Inventar: Orgelet er i svært dårleg stand, og soknerådet ynskjer å reparere det framfor å kjøpe nytt. Reparasjon er bestilt.

Bårehus: er i god stand og har nytt kjøleanlegg. Det er lager i bakre delen, og i midtre delen er det vaskerom og toalett, som blir avvikla. Dette blir no i det nye servicesenteret.

Brannsikring: Kyrkja har varslingsanlegg, men ikkje brannsløkking.

Kyrkjegarden: Når kyrkjegarden blir utvida i 2021, blir det god plass. Det blir ny løysing for kompost i samband med utvidinga.

Kyrkjestøge blir i det nye servicesenteret.

Øye stavkyrkje

Byggeår: Slutten av 1100-talet

Nyare oppgradering: Gjenreist i 1965

Publikasjonar: Hefte frå 1991

Plassering: Øyevegen 135. Kyrkja ligg i enden av soknet.

Skilting: Brune skilt i kvar ende av Øyevegen på E16.

Vedlikehaldsbehov utvendig: Kyrkja treng tjære på både veggjar og tak. Nytt gjerde kjem truleg med reguleringsplanen.

Vedlikehaldsbehov innvendig: Kyrkja er i god forfatning innvendig.

Inventar: Det er nokre gamle ting: døypefont, kyrkjeskip, lysestakar og krusifiks frå middelalderen.

Brannsikring: Har brannsløkkingsanlegg med videoovervaking. Skal bytast ut 2021/2022.

Kyrkjegarden: Det er ikkje kyrkjegard der stavkyrkja står no.

St.Tomaskyrkja

Byggeår: Stavkyrkja vart bygd ca. 1180 og riven i 1808

Nyare oppgradering: Ny kyrkje sett opp i 1971. 50-årsjubileum blir feira 4. juli 2021.

Plassering: Filefjellvegen 715 (E16)

Skilting: Skilt ved E16.

Vedlikehaldsbehov utvendig: Kyrkja er i god forfatning.

Vedlikehaldsbehov innvendig: Kyrkja er i god forfatning.

Inventar: Det er eit lite, enkelt orgel som fungerer bra.

Kyrkja har sakristi og dåpssakristi i hjørna i kyrkjerommet.

Brannsikring: Kyrkja er ikkje brannsikra.

Kyrkjegarden: Kyrkja har ikkje kyrkjegard, men det var truleg det då stavkyrkja stod her.

Toalett er bygd i eit eksternt bygg.

Klokkestupulen har middelalderklokkene frå stavkyrkja.

Eit steinfjøs er knytt til St.Tomaskyrkja.

Kyrjekontor og prestekontor

Kyrjekontoret er lokalisert på kommunehuset, og har kontor til kyrkjevevja og felleskontor for kontormedarbeidaren og organisten. I løpet av sommaren skal vi flytte til Klokkarhaugen, som også ligg i sentrum. Der får alle kvart sitt kontor.

Kontormedarbeidaren har 50% stilling, der 20% er hjelp for soknepresten og sokneråda, og 30% for fellesrådet.

Arkivering i 360 er målet for 2021, men førebels arkiverer vi i Kardinal.

Gravkart har vi for alle kyrkjegardar. Vi held framleis på den gamle ordninga med «kyrkjevevjer» - kyrkjegardskontakt - på kvar kyrkjegard, og dette fungerer godt. Dei har kontakt med pårørande og stikk ut gravene og i samråd med gravaren, og dei fører framleis gravprotokollar. Ansvar for registreringa har kyrkjevevja, som gjerast i Gravlund. Vi har festarar til alle graver.

Vi bruker Kardinal som kyrkjeprogram, og registrerer alle kyrkjelege handlingar der. Dåp, vigslar og gravferder overførast til e-kyrkjeboka derifrå.

Prestekontoret er i Drengestøga, så vi er ikkje samlokalisert. Dette fordi kommunehuset ikkje har hatt plass til prestekontor, og Drengestøga har ikkje plass til kyrjekontor.

Klokkarhaugen har heller ikkje plass til prestekontoret, så vi fortset som før. Vi har stabsmøte jamleg, - vanlegvis annakvar veke, og elles kort veg mellom kontora og kan møtast ofte.

Vi er på plattform til Kirkepartner, og bruker Kardinal og Gravlund.

Vi har facebook-side Kyrkja i Vang, og nettside Kyrkja.no/vang, der vi legg ut informasjon om gudstenester og andre ting som skjer i kyrkjene. Kommunen si facebook-side legg og ut mange av våre aktivitetar.

Visitas Sør-Fron sokn 17. – 19. og 28. november

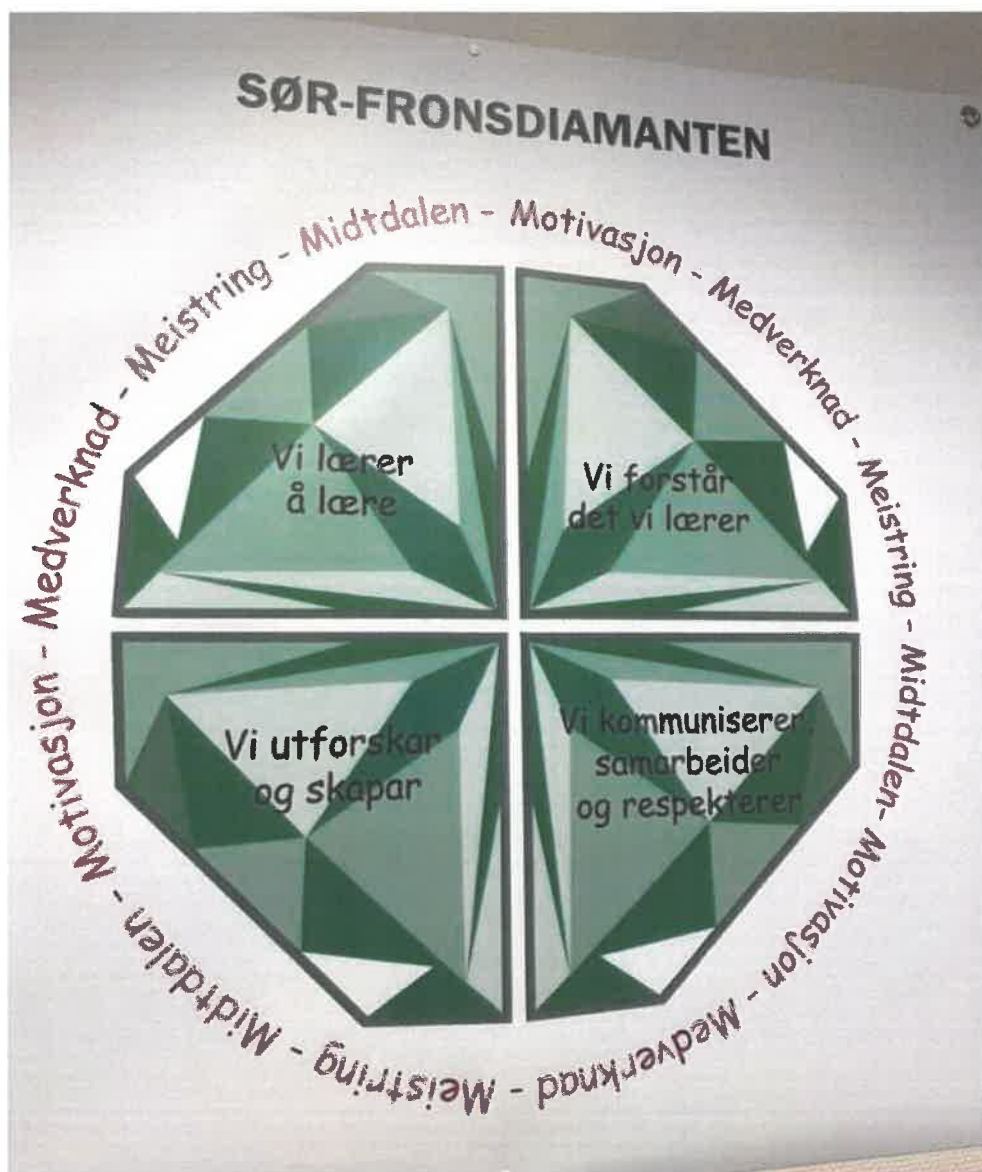

Foto: Solveig Fiske

DEN NORSKE KIRKE

Hamar biskop

Offisielt program for bispevisitas i Sør-Fron 17.-19. og 28. november 2021

Onsdag 17. nov.

- 09.30 Morgenkaffe med staben i Sør-Fron kapell
- 10.00 Stabsmøte
- 11.00 Trosoplærings og diakoniarbeidet i Sør-Fron sokn
- 12.00 Høgstdagsbønn i Sør-Fron kapell
 - Andakt, bevertning. Sanggruppa «Godlåten» deltar
- 13.30 Besøk på Dale-Gudbrands gard, Gudbrandsdalsmusea og Pilegrimssenteret
- 15.00 Møte i Sør-Fron kirkelig fellestråd- og sokneråd på Dale Gudbrands gard
- 16.30 Møte med frivillige lag og foreninger i Sør-Fron på Dale Gudbrands gard
- 18.30 Konsert i Sør-Fron kirke – fri inngang

Torsdag 18. nov.

- 08.30 Morgensang i Sør-Fron kirke
- 09.30 Liene barnehage
- 11.15 Sør-Fron ungdomsskole - Samtaler med lærere og elever
- 13.15 Andakt ved biskopen på Sørheim omsorgssenter og samtaler
- 15.00 Møte med Sør-Fron kommunes – formannskap og personer med lederansvar
- 16.30 Middag i Einbusalen. Sør-Fron kommune er vertskap
- 18.00 Svahelle gard (Tidligere prestegarden)
- 19.00 Kveldsmat i Sør-Fron kapell

Fredag 19. nov.

- 08.30 Morgensang i Sør-Fron kirke
- 09.00 Tveit smie
- 10.00 Sør-Fron arbeids- og frivillig senter
- 11.00 Lunsj med staben på kantina i kommunehuset
- 12.00 Møte mellom biskop og rådgiver, prost, prest og kirkevergen
- 14.15 Jordalen hoppanlegg
- 16.00 Gravholmen i Espedalen
- 17.00 Aftensang i Espedalen Fjellkirke – åpent arr.
- 17.45 Middag på Ruten fjellstue – Sør-Fron sokneråd er vertskap

Søndag 28. nov.

- 11.00 Visitasgudstjeneste i Sør-Fron kirke
- 13.00 Kirkekaffe på kommunelokalet m/biskopens visitasforedrag

**Bispevisitas i Sør-Fron
17. - 28. november 2021**

Visitastforedrag

Innleiing

I Sør-Fron har sjølvstendige menneske alltid livnært seg av det skogen, fjellet, elva og jorda har å by på. I dei seinare tiåra har òg reiseliv vorte ein viktig næringsveg i området. For at menneske i moderne samfunn skal trivast, blomstra, kjenna livsglede og meistring, må alle delane i fellesskapet verka saman. Konstruksjonen må vera stabil, og bestå av gode bustadar, velferd og oppvekstvilkår. Alle lokalsamfunn treng eit slikt saumlaust drivverk for at ein skal kunna ha det ein treng for å vera eit godt samfunn, slik som Sør-Fron er.

Kyrkja er òg ein del av denne store heilskapen. Ei kyrkje er alltid kyrkje på ein geografisk stad, tett forbunde med dei omgivnadene og det folket som til kvar tid har eit forhold til kyrkja si. Å vera kyrkje i dag, anten ho er i Espedalen eller i Sør-Fron sentrum, eller Hamar for den del, handlar om å vera i djup kontakt med konteksten sin og opplevast som aktuell og nærverande. Eg har i Sør-Fron sett ei kyrkje som ønsker å vera nettopp dette. Gjennom møte med tilsette, folkevalde, frivillige, eldre, barn, ungdom og vaksne har eg fått sjå ei mangfaldig og levande lokalkyrkje med stort hjarte for folket som møter ho. Visitasdagane har tydeleg vist oss at kyrkja er viktig for folk – det har vorte bekrefta igjen og igjen, både i ord og handling. Ja, det har vorte synleg at kyrkja verkeleg er ein integrert del av denne organismen som bidrar til at samfunnet fungerer.

Gjennom visitasprogrammet har vi fått gjennomført det visitasen har som hovudmålsetjing; å støtta, inspirere og skapa engasjement for vidare arbeid. Dette foredraget vil handla om det eg har fått møte og sjå desse dagane, og kva eg tenkjer er område som treng særleg merksemd i åra som kjem. Foredraget vil derfor vera todelt. Første del er eit blikk attende på programmet, med fokus på tema vi har rørt i dei mange møtepunkta under visitasen. I andre del vil eg gi dykk nokre utfordringar å arbeide vidare med.

Del 1

Onsdag

Den breie, opne og gjestfrie dalen er i ferd med å bli lyst opp av dei første glimta av morgonsol når vi nærmar oss Hundorp. Gudbrandsdalslågen, eller «Laugen» som eg har lært meg at han kallast, flyt stille sørover. I horisonten skimtar vi dei mektige fjella som omkransar det vakre dalføret. Sør-Fron verkar verkeleg som «Dalernes blomme», som diktaren Theodor Caspari sa, denne morgonen. Bispevisitasen skulle opphavleg vore halden allereie i mai 2020, men på grunn av pandemien, og dei avgrensingane han har lagt på sosial kontakt, måtte planane endrast. Difor er det òg ekstra godt å kjenna på den gjestmildskap og varmen vi har vorte til del i Sør-Fron desse visitasdagane.

Dalen, kulturlandskapet og fjella rundt minner meg på ein av Gudbrandsdalens store diktarar i førre hundreår, Olav Aukrust. I diktsamlinga «Solrenning», som vart gitt ut i 1931, to år etter at han døyde, står diktet «Lengsle under alle lengslur». Slik lyd dei siste versa i diktet:

***Kysst av Himeriks Aurora,
morgonblank, med gråt i auga,
skin du, lengsles uniflora,
i dei fyrste geislar lauga.
Lengsle over alle lengslur,
fager er di blømingstid:
Upp or kjellarmyrke trengslur
stig du no med krona fri***

Mennesket har vel til alle tider grunna og filosofert etter noko større, noko utover det jordiske livet som blir her levd og no. Grunnlaget for kyrkja vår og trua vår er den oppståtte Jesus Kristus og nettopp lengsla etter Gud.

Her i Sør-Fron ligg årestaden til kristendomen i Gudbrandsdalen. Gjennom fleire arrangement i 2021 har vi markert at det i år er 1000 år sia det livgivande ljuset til evangeliet braut igjennom ved kong Olav sine ord til Dale-Gudbrand: "Sjå opp no, og sjå mot aust, der kjem Guden vår med stort ljus". Dale-Gudbrand tok til seg bodskapen. Frå då av starta ein prosess som over tid endra folk sitt syn på verda. No gjaldt det ikkje lenger berre å vera seg og sin eiga ætt nok; no vart perspektivet gradvis utvida til at det finst berre ein livgivande skapar og ein frelsar for alle menneske. Dette fekk til dømes mykje å seia for korleis ein behandla born. Det vart etter kvart slutt på å setja uønskte born ut i skogen, frå no av skulle alle bli døypt. Sidan den gong har frøningane, gjennom gudsteneste og kyrkjelege handlingar, fått høyra ordet til evangeliet om nåde og rettferd frå Gud, og mottatt Herrens velsigning over liva sine, uansett alder, kjønn og posisjon i samfunnet.

På trappa til Sør-Fron kapell hadde kyrkjetenar Stein Olav Myhre tent velkomstljosa, døra inn til kapellet stod open og inne hadde klokkar Synøve Barlund Fladby pynta med blomar, då vi gjekk inn til morgonkaffi og følgjande møte med den kyrkjelege staben.

Eit viktig grunnlag for kvar bispevisitas er dei samtaler biskopen held i forkant av visitasen med dei tilsette, desse samtalanane hadde vi då eg vitja Sør-Fron i starten av oktober. Plenumsrådet med dei tilsette under visitasen følgjer opp desse formøta og førebur grunnlaget for vidare arbeid. I staben her i Sør-Fron er det kompetente medarbeidarar med mykje god erfaring, under leiing av kyrkjevevjer Kristian Haave. I møtet reflekterte vi over om organiseringa av arbeidet møter behova for samhandling, både internt og ovanfor lokalsamfunnet vi er del av. Det vart ein fruktbar og god dialog rundt dette. Det er viktig i ein liten stab å etablere gode ordningar for vikarløysingar, slik at dei tilsette får tatt ut velfortent ferie og tenestefri. Slike løysingar kan ein òg sjå for seg over kommunegrensene, og, ikkje minst, innanfor prostiet.

Under stabsrådet heldt vi eit særskilt fokus på tiltak overfor barn og ungdom etter ei innleiing av vikarierende kyrkjelydspedagog Tonje Slaaen. Det er viktig at

trosopplæringsarbeidet er tverrfagleg forankra i staben. Alle tilsette skal komma i kjensle med, og bli rørt av, trosopplæringstiltaka. Kyrkjelydens diakonale arbeid i Sør-Fron, organisert av diakoniutvalet og klokkar Synøve, vart òg gjennomgått.

Nøyaktig kl. 12.00 var det tid for den tradisjonelle høgstdagsbøna i Sør-Fron kapell. Dette er eit flott diakonalt tiltak som samlar mange kvar månad. I det nøkterne, men vakkert utsmykka, gudshuset song vi salmar saman og fekk oppleva songgruppa «Godlåten». «Godlåten» framførte gamle klassikarar som «Min barndoms grønne dal» og «Sangen til bygda». Det fekk verkeleg dansefoten til nokon og kvar til å trampa takta!

Frå kyrkjetunet gjekk ferda ned til Dale-Gudbrands gard, med foredrag frå Gudbrandsdalsmusea ved Rasmus Stauri og Pilegrimssenteret ved Per-Gunnar Hagelien. Dei historiske omgivnadene, den geografiske plasseringa og dei funksjonelle bygningane, gjer staden til eit særskild naturleg senter for kunst- og kulturopplevingar i regionen. Eg vil honorera dei lokale kreftene, vertskapet på Dale-Gudbrand og Sør-Fron kommune, som tek ansvar for å utsmykka og omskapa pilegrimskapellet. Det vigsla rommet kjem til å gi ei vakker ramme for ljostenning, bøn og refleksjon for pilegrimar og andre søkande menneske når det er ferdig.

Neste viktige post på programmet var møtet med Sør-Fron sokneråd. I Sør-Fron kommune, som består av eitt sokn, er kyrkjelydsrådet og fellesrådet eitt kyrkjeleg råd, med unnatak av at representanten til kommunen tiltrer rådet i handsaminga av fellesrådssaker. Likevel har kyrkjelydsrådet og fellesrådet ulike ansvarsområde, og det skal vera eit prinsipielt skilje mellom dei to forskjellige verksemdene. Vi samtala ut frå rapportane som var innsende på førehand, og korleis ein kan klara å kommunisera ut den tydinga kyrkja har for eit lokalsamfunn. Ein viktig del av denne samlinga er å gjera førebuingar inn mot møtet med kommunen. Rådet viste stort engasjement for å vera ei folkekyrkje som er godt rusta til å møta tida vi lev i.

Vi vart verande på Dale-Gudbrand for møte med frivillige lag og foreiningar i Sør-Fron. Følgjande lag og foreiningar presenterte arbeidet sitt:

Barnas Røde Kors, Fron symjeklubb, Sør-Fron idrettslag, 4H, Hundorp musikklag, Harpefoss skulemusikk.

På møtet fekk vi høyra sterke og gode historier om kva frivillig arbeid tyder for menneske, både for dei som mottek og dei som gjer. Det er heilt tydeleg at det er enorme ressursar og moglegheiter i det frivillige arbeidet som blir lagt ned i lokalsamfunnet. Samstundes kom det i møtet fram behov for å tilby meir uformelle, uorganiserte arenaer for ungdom i bygda. Dette behovet for møteplassar for menneske vart eit gjennomgangstema i denne bispevisitasen.

Vi slutta kvelden med å oppleva ein medrivande konsert i Sør-Fron kyrkje. Medverkande i konserten var elevar ved Kulturskulen, rekruttar frå Sør-Fron spelemannslag, Sør-Fron songkor, ensemblet «Trombonar i Gudbrandsdalen» og Harpefoss skulemusikkorps, og dessutan kantor Sergey Shulga, alt under leiing av Kristian Haave.

Torsdag

Torsdag morgon gjekk vi til morgonsong i Sør-Fron kyrkje. I det flotte kyrkjerommet leia sokneprest Kristinn Olason forsamlinga gjennom morgonliturgien. Dei gode orda og den vakre musikken, framført av kantor Sergey Shulga, gav oss ein veldig fin start på dagen.

Vi heldt fram visitasen med å dela litt av dagen med barna i Liene barnehage. Å møta dei minste er alltid ei glede; vitehug, sprell og loppar i blodet gir energi til både ung og litt eldre. Eg må seia eg er imponert over høvet den romslege barnehagen gir til å utfalde seg.

Reisa fortsette til Sør-Fron ungdomsskule. Der snakka vi med ungdomane om korleis det er å veksa opp i Sør-Fron, også her kom behovet for møteplassar opp, sjølv om hovudintrykket var at ungdomane treivst på skulen og i bygda. Den velsmakande middelhavslunsjen vart laga og servert av elevane i faget «mat og helse» på ungdomsskulen. Vidare presenterte fire elevar oss for MOT-prosjektet: MOT til å bry seg, MOT til å seia nei, MOT til å leva. Vi fekk òg bli kjende med Sør-Fronsdiamanten som visjon for arbeidet til skulen; Motivasjon, medverknad, meistring, midt-dalen.

Ferda gjekk vidare til Sørheim omsorgssenter, der vi møtte nokre av dei eldste innbyggjarane i kommunen og samtalte med leiinga på institusjonen. Sokneprest Kristinn Olason og kantor Sergey Shulga heldt andakt med kjente salmar, bøn, tekstlesing, gode ord og fin musikk for bebuarane.

Eit av dei mest sentrale møtepunktta under ein visitas er møte med kommunen si administrative og politiske leiing. Ordførar Ole Tvette Muriteigen ønskte velkomen og orienterte om kommunen saman med rådmann Rune Fromreide Sommer. Rådmannen trekte mellom anna fram kommunevisjonen for framtida, med vekt på Sør-Fron som «Kulturbygda i Gudbrandsdalen», og Sør-Fronsdiamanten.

Den grunnlovsforankra folkekyrkja har den naturlege plassen sin i dette bildet, og vi diskuterte kva kyrkja betyr for eit lokalsamfunn. Samarbeidet mellom kommune og kyrkje er godt ivareteke i Sør-Fron, og det opplevast at det blir lagt til rette for at kyrkja får rammevilkår som gjer at ein både kan halde i hevd dei flotte kyrkjebygga og gravplassane som finst her i kommunen, samstundes som det er ressursar til å ivareta dei andre samfunnsoppdraga kyrkja har. Vi samtalte òg her om korleis det er å veksa opp og bu i Sør-Fron. Kommunen har ei strategisk tilnærming til korleis ein skal auka livskvaliteten og folkehelsa ytterlegare for innbyggjarane sine. Det er naturleg og naudsynt at kyrkja tek plassen sin i vidareutviklinga av lokalsamfunnet.

Eg tok òg opp temaet samarbeid barnehage-kyrkje og skule-kyrkje i ljøs av overordna plan for skulen og nye fagplanar. Endringane i planane gir føringar for tilrettelegging av framtidig samarbeid. Likeverd og religionsopenheit er gode verdiar òg for kyrkja. Det vil framleis vera slik at skuleelevar skal få kunnskap om nasjonale og lokale tradisjonar, og det vil framleis vera rom for at det kan gjennomførast barnehage- og skulegudstenester og besøk i kyrkjer og på gravplassar. Barnehage, skule og kyrkje har eit felles mål om å bidra til livsmeistring for barn og unge, det handlar mellom anna å førebu dei på møte med krevjande situasjonar i livet. I forlenginga av møtet inviterte ordførar og formannskap til hyggeleg middag med gode samtaler i Einbusalen på Dale-Gudbrand.

Etter middagen reiste vi på til Svahelle gard. Den gamle prestegarden er no overdrege til privat eige, og er eit monument over tradisjonsrik gardsdrift i området. Samstundes er det eit høgst levande bruk som nyttar hypermoderne produksjonsformer. Eg er personleg veldig opptatt av matforsyning og at vi i Noreg kan brødfø befolkninga sjølve, så for meg er det ei glede å sjå at det blir produsert mat!

Som avslutning på programmet på torsdag hadde soknerådet invitert dei næraste grannane til kyrkja til hyggeleg samvær og kveldsmat i Sør-Fron kapell. Ein ting er at det er viktig for den lokale kyrkja å ha gode grannetilhøve, men i tillegg var dette eit døme på at kyrkja kan vera ein arena, ein møteplass, for lokalbefolkninga, også utanom ordinære gudstenester.

Fredag

Dagen starta med ny oppløftande morgonsong i Sør-Fron kyrkje under leiing av sokneprest og kantor.

På formiddagen fekk vi glede av å besøka Tveit smie. Denne kunst- og handverkssmia i 3. generasjon produserer og sel kvalitetsprodukt til hus, hytte og heim. Dagleg leiar Hege A. Tveit viste oss rundt og formidla visjonen til bedrifta. Inntrykket mitt er at det ikkje finst nokon avgrensingar for kva ein kan få til når ein arbeidar med kvalitet og innsats.

Sør-Fron arbeids- og frivilligsenter på Flatmoen var neste mål for følget. Senteret gir eit allsidig og godt tilbod til personar som av ulike grunnar har behov for tilrettelegging, arbeidstrening og sysselsetting. Flatmoen er opplagt ein viktig møteplass for dei som arbeider og verkar der.

Etter lunsj i kantina i kommunehuset saman med den kyrkjelege staben, hadde vi eit møte mellom biskop, prost, sokneprest og kyrkjeverje for å oppsummera erfaringane frå bispevisitasen og sjå fram mot visitasgudstenesta.

Deretter sette vi oss i bilane og reiste i retning Espedalen. Første stopp på vegen var Jordalen hoppanlegg. Det praktfulle anlegget med heile 5 hoppbakkar, heis og flaumljos har komme i stand etter mange tusen iherdige dugnadstimar frå lokalbefolkninga. Anlegget legg godt til rette for at barn og unge skal oppleva glede og meistring i nasjonalsporten.

I vindkasta i Espedalen vart vi teke vel imot av kyrkjetenar Arnt Ove Voldbakken. Vi såg først til kyrkjegarden. Gravholmen ute i sjøen, forbunden til kyrkjestaden med ei gangbru, er ein heilt særeigen kyrkjegard. Stilla og roa ute på holmen gir høve til refleksjon og ettertanke for dei som vitjar staden. Ein kjenner på ein særskild nærleik til naturen og opphavet på ein slik stad. For meg er det ekstra godt å sjå kor velstelt denne gravplassen står fram.

Etter opphaldet på Gravholmen gjekk vi attende til Espedalen fjellkyrkje og deltok i eftasongen saman med forsamlinga. Medverkande i vesperen var sokneprest og kantor, og dessutan folkemusikar Hans Kjørstad med vakkert felespel. Etterpå baud Sør-Fron

sokn til middag saman med ordførar og inviterte espedølar i tradisjonsrike Ruten fjellstove.

Eg reiste heim frå Sør-Fron med sterke inntrykk, entusiasme og glød frå gode opplevingar og fine dagar.

Del 2

Når eg no går over til del 2 av foredraget vil eg peika på nokre stikkord for vidare arbeid i forsamlinga, i det kyrkjelege rådet og i samarbeidet med heile lokalsamfunnet. Eg har delt inn i fem hovudområde, og eg vil bruka dei som overskrift på utfordringane til forsamlinga her.

Det første hovudområdet er:

I Gudstenester og kyrkjelege handlingar

Dykk har nokon flotte kyrkjerom i Sør-Fron. Sør-Fron kyrkje, med rette òg kalla «Gudbrandsdalsdomen», er ein juvel, men Espedalen fjellkyrkje er òg eit smykke der ho står. Vi har vorte gitt store opplevingar gjennom liturgiske samlingar, musikk og andre arrangement under visitasdagane. Både i møte med staben og soknerådet, vart det tematisert behov for ei evaluering av eksisterande planar og årshjulet. Erfaring viser at godt samarbeid med ulike aktørar og tverrfagleg arbeid gir ei auke i kyrkjesøkinga. I Sør-Fron er dykk gode på årsplanlegging, men det kan vera rekningsssvarande med ei gjennomgang av kva det skal satsast vidare på og kva som eventuelt skal leggst til side. Dette er diskusjonar det er naturleg å gjennomføra i ein dialog mellom råd og stab.

Så den første utfordringa mi er å:

1) Vidareutvikla kyrkjelydsarbeidet og sjå på moglegheitene for å involvera fleire aktørar i lokalsamfunnet ved gudstenestene. I tilknytning til arbeidet med dette, evaluera eksisterande tiltak, som til dømes tiltak i trus-opplæringa og utvikla ein plan for kyrkjemusikk. Planane bør forankrast i lokale behov og ønske. Det er naturleg at kyrkjemusikalsk plan òg vert sett i samanheng med etableringa av klokkespelet ved Sør-Fron kyrkje.

Og,

2) At råd og stab saman ser gjennom det totale aktivitetsnivået i kyrkjelyden for å vera einige om kva som vil vera viktig å satsa på i tida framover. Det årlege strategimøtet mellom soknerådet og dei tilsette bør inn i årshjulet.

Då går eg over til neste satsingsområde som er:

II Omsorg og solidaritet

Vi har gjennom denne veka sett mykje av det diakonale arbeidet som kyrkja driv. Det handlar mellom anna om besøk på institusjonar, gjennom enkelt-samtaler og med

grundig sorgarbeid. Ikkje minst er det mykje god diakoni og omsorg i å ta vare på kyrkjegardane. I Sør-Fron er gravplassane og kyrkjebygga tatt var på gjennom det gode arbeidet som blir lagt ned på dette feltet, i det daglege særleg av kyrkjetenarane. Diakonien er heilt sentral i virket til kyrkja og eg vil løfta fram kor viktig alt det gode arbeidet de gjer gjennom diakoniutvalet er. For å prioritera ressursane vil det vera nyttig med ei ytterlegare systematisk tilnærming og godt samarbeid med frivillige organisasjonar lokalt, for å skapa endå fleire gode møteplassar for folk i lokalsamfunnet.

Den tredje utfordringa mi er derfor:

3) Gjennom ei kartlegging av kvar behovet er størst og kva tiltak ein ønsker å prioritera, utarbeida ein kortfatta diakoniplan for forsamlinga.

Det tredje hovudpunktet eg vil fokusera på er:

III Barn og unge

I samband med at ny overordna plan for skulen vart innført i 2020 og med tanke på ny lov for trus- og livssynssamfunn, vil det vere veldig viktig å samsnakke om kva moglegheiter som ligg for samarbeid mellom kyrkje og skule/barnehage. Kommunalsjef for oppvekst har signalisert at han kjem til å ta initiativ til eit oppfølgingsmøte om dette. Og eg utfordrar dermed forsamlinga til å:

4) Saman med kommune, skule og barnehage sjå på kva fagleg innsteg ein har for samarbeid og kva arbeidsmetodar det er mogleg å bruka. Eit allereie godt tilhøve dannar grunnlag for framtida. Dette kan nedfellast i ein systematisk plan for samarbeid skula/barnehage – kyrkje.

Dåp er eit satsingsområde for kyrkja. I Sør-Fron er dåpsprosenten høg, og dei aller fleste medlemmer i Den norske kyrkje døyper barna sine her i kommunen. På landsbasis søkk dåpstala år får år, og då er spørsmålet; korleis kan vi møte dette, og komma i inngrep med denne utfordringa òg lokalt her i kommunen? Den femte utfordringa mi er derfor at ein:

5) Tenkjer godt igjennom kva moglegheiter det er for å løfta fram og tilby dåp gjennom heile året, og vurderer om ein kan halda oppe den fleksibiliteten ein hadde for dåpsfamiliane under koronatida. Vidare vurderer om ein jamleg kan gi høve til «drop-in» dåp av både barn, ungdom og vaksne i eit samarbeid på tvers av kommunane i Gudbrandsdalen.

Den norske kyrkja har ei rekrutteringsutfordring. Vi veit at det vil bli krevjande å fylla dei ulike kyrkjelege stillingane i tida framover, mye på grunn av at færre byrjar på dei kyrkjelege studieretningane. Folk som jobbar i kyrkja opplyser ofte at dei byrja i kyrkjeleg teneste fordi nokon personleg hadde oppfordra dei. Vi har under visitasen fått høyra mykje om kontaktflatene til kyrkja med lokalsamfunnet, og eg vil derfor utfordra til:

6) At det overfor ungdom vert snakka om moglegheit for kyrkjeleg utdanning, og kva det vil seia å arbeida i kyrkja, og dessutan vurdera moglegheita for å tilby sommarjobb til ungdom.

Det neste temaet er:

IV Kyrkja i lokalsamfunnet

Den norske kyrkja har dei siste åra gjennomført medlemsundersøkingar som tar pulsen på kva som rører seg blant medlemmane våre. Spørsmål som handlar om verdiar og haldningar, gudstenestevaner og syn på kyrkjebygg blir adresserte. Det er viktig at kyrkja bidreg og deltek der det er mogleg i lokalsamfunnet. Samarbeid om team og tiltak for å nå FN's berekraftsmål kan vera naturleg.

Som nemnt tidlegare i foredraget er det eit godt forhold her mellom kommune og kyrkja. Det er eg veldig glad for og oppmuntrar til å fortsetja det gode samarbeidet. Derfor vil eg utfordra til:

7) At Sør-Fron kommune og Sør-Fron soknerådet etablerer formelle møtepunkt for deltakinga til kyrkja i budsjettprosessane i kommunen, med minimum eit møte på våren/tidleg summer, eit møte på hausten og eit evaluerings- og oppfølgingsmøte på vinteren.

Og,

8) At det rutinemessig i kvar kommunestyreperiode vert halde eit felles informasjons- og presentasjonsmøte mellom kommunestyre og sokneråd

Sør-Fron kyrkje og Espedalen fjellkyrkje er flotte kyrkjebygg, som er godt ivaretatt. For å halda oppe den gode standarden på bygga vil det vera naudsynt med jamleg vedlikehald. Vi må rekna med at kostnadskrevjande investeringsbehov vil oppstå, til dømes er eg kjend med at det etter kvart kan vera behov for å gjera noko med taket på Espedalen kyrkje. Den neste utfordringa mi er difor:

9) At det på bakgrunn av tekniske tilstandsrapportar for kyrkjebygga, gjerne i samarbeid med kommunen, blir utarbeidd langsiktige planar for vedlikehald og investeringar.

Om berre 9 år er det nasjonaljubileum i Noreg. I 2030 har det gått 1000 år sia Olav Haraldsson, den seinare Heilage, fall i slaget på Stiklestad. Med den heilt sentrale posisjonen Hundorp har etter Olavstradisjonen, må ein rekna med at merksemda rundt jubileet vil bli merkbart i Sør-Fron òg etter 2021. Dale-Gudbrands gard og Pilegrimssenteret har ei særskild sentral rolle for å vareta den auka i talet på pilegrimar og andre besøk som vil komma framover. Bispedømet vil greia ut moglegheita for nærvær av pilegrimsprest i høgsesongen. Dette kan bidra til å gi pilegrimane eit heilskapleg tilbod.

Hausten 2021 vart det halde eit vellykka seminar for kultur- og religionsdialog her i Sør-Fron. Eg opplev at dette var ein god arena for at menneske med ulike utgangspunkt kunne nærma seg kvarandre og oppnå forståing for dei andre sine livssyn. Kultur- og religionsdialog er heilt naudsynt for å førebygga konfliktar og radikalisering i tida vi lev i. For å fortsetja dette arbeidde, vil eg derfor utfordra til at forsamlinga:

10) Saman med bispedømet vurderer potencialet for å etablere eit årleg seminar i samarbeid med kommune, pilegrimssenteret, bispedømmet og andre aktørar med tema kultur- og religionsmøte i tilknytning til Dale-Gudbrands gard som møtestad.

Og,

11) Sjå på moglegheita for å halda Sør-Fron kyrkje endå meir open i pilegrimssesongen, gjerne i eit samarbeid med pilegrimssenteret, kommunen, bispedømmet og andre aktørar.

Det siste punktet eg vil snakka om i dag er:

V Medarbeidarskap og organisering

Nye tider utfordrar oss til å sjå nøye på korleis vi sjølv organiserer oss, kva arbeidsmetodar vi nyttar og korleis vi tar vare på, og vidareutviklar kollegafellesskapet. Det kan difor vera grunn til å sjå på korleis dei ulike møtepunkta ein har fungerer, og om det eventuelt er andre arenaer ein treng å utvikla. Det er òg viktig med rom for å tenka strategisk og gjere prioriteringar. I Sør-Fron sokn er det ein etablert praksis med stabsmøter for dei kyrkjeleg tilsette. Eg vil utfordra til å:

12) Å vidareutvikla arbeidet med felles strategisk tenking og at det blir avsett tid til stabsmøter kvar tredje veke på inntil 1 time. I tillegg bør det haldast halvårige stabsmøter for langtidsplanlegging.

Sør-Fron sokn gir ut eit flott kyrkjelydsblad. Medlemsundersøkingar for Den norske kyrkja påviser at kyrkjelydsblad framleis er det desidert største mediet for informasjon frå kyrkja til befolkninga. I vår tid er det svært viktig at også kyrkja utnyttar moglegheitene som ligg i nye digitale kommunikasjonsformer, sidan det er på slike flater dei fleste av oss søkjar informasjon og kontakt med samfunnsaktørar. Den neste utfordringa blir derfor å:

13) Sjå på ulike måtar for å gjere kyrkjas meir synleg i sosiale medium og styrka annan digital kommunikasjon.

Avslutning

Så er tida komen for å takka for visitasen. Hjarteleg takk til alle som har vore involverte i planlegging og tilrettelegging. Takk for alle dei gode rapportane som vart sendt inn på førehand. Takk for tillit, gjestmildskap og hyggelege bordfellesskap.

Takk for gode møte med menneske i alle aldrar. Eg tek alle desse møta med meg, alle helsingar, smil og meiningsutvekslingar, ja, alt eg har fått vera del av under visitasen. Hjarteleg takk!

Gud velsigna Sør-Fron sokn!
Gud velsigna Sør-Fron kommune!

Solveig Fiske
Hamar biskop

Bispevisitas i Sør-Fron 17. - 28. november 2021

Utfordringar

- 1) Vidareutvikla kyrkjelydsarbeidet og sjå på moglegheitene for å involvera fleire aktørar i lokalsamfunnet ved gudstenestene. I tilknytning til arbeidet med dette, evaluera eksisterande tiltak, som til dømes tiltak i trus-opplæringa og utvikla ein plan for kyrkjemusikk. Planane bør forankrast i lokale behov og ønske. Det er naturleg at kyrkjemusikalsk plan òg vert sett i samanheng med etableringa av klokkespelet ved Sør-Fron kyrkje.
- 2) At råd og stab saman ser gjennom det totale aktivitetsnivået i kyrkjelyden for å vera einige om kva som vil vera viktig å satsa på i tida framover. Det årlege strategimøtet mellom soknerådet og dei tilsette bør inn i årshjulet.
- 3) Gjennom ei kartlegging av kvar behovet er størst og kva tiltak ein ønsker å prioritera, utarbeida ein kortfatta diakoniplan for forsamlinga.
- 4) Saman med kommune, skule og barnehage sjå på kva fagleg innsteg ein har for samarbeid og kva arbeidsmetodar det er mogleg å bruka. Eit allereie godt tilhøve dannar grunnlag for framtida. Dette kan nedfellast i ein systematisk plan for samarbeid skula/barnehage – kyrkje.
- 5) Tenkjer godt igjennom kva moglegheiter det er for å løfta fram og tilby dåp gjennom heile året, og vurdera om ein kan halda oppe den fleksibiliteten ein hadde for dåpsfamiliane under koronatida. Vidare vurdera om ein jamleg kan gi høve til «drop-in» dåp av både barn, ungdom og vaksne i eit samarbeid på tvers av kommunane i Gudbrandsdalen.
- 6) At det overfor ungdom vert snakka om moglegheit for kyrkjeleg utdanning, og kva det vil seia å arbeida i kyrkja, og dessutan vurdera moglegheita for å tilby sommarjobb til ungdom.
- 7) At Sør-Fron kommune og Sør-Fron soknerådet etablerer formelle møtepunkt for deltakinga til kyrkja i budsjettprosessane i kommunen, med minimum eit møte på våren/tidleg summer, eit møte på hausten og eit evaluerings- og oppfølgingsmøte på vinteren.

- 8) At det rutinemessig i kvar kommunestyreperiode vert halde eit felles informasjons- og presentasjonsmøte mellom kommunestyre og sokneråd

- 9) At det på bakgrunn av tekniske tilstandsrapportar for kyrkjebygga, gjerne i samarbeid med kommunen, blir utarbeidd langsiktige planar for vedlikehald og investeringar.

- 10) Saman med bispedømmet vurderer potensialet for å etablere eit årleg seminar i samarbeid med kommune, pilegrimssenteret, bispedømmet og andre aktørar med tema kultur- og religionsmøte i tilknytning til Dale-Gudbrands gard som møtestad.

- 11) Sjå på moglegheita for å halda Sør-Fron kyrkje endå meir open i pilegrimssesongen, gjerne i eit samarbeid med pilegrimssenteret, kommunen, bispedømmet og andre aktørar.

- 12) Å vidareutvikla arbeidet med felles strategisk tenking og at det blir avsett tid til stabsmøter kvar tredje veke på inntil 1 time. I tillegg bør det haldast halvårige stabsmøter for langtidsplanlegging.

- 13) Sjå på ulike måtar for å gjere kyrkjjas meir synleg i sosiale medium og styrka annan digital kommunikasjon.

ÅRSRAPPORT 2020 FOR SØR-FRON KIRKELIGE FELLESRÅD/SØR-FRON SOKNERÅD

Da Sør-Fron er bare ett sokn, er også soknerådet fellesråd.

Det nye soknerådet for perioden 16.10. 2019-30.09.2023, består av:

John Sigurd Holtesmo leder, Åse Beitdokken nestleder, Olaf Forr AU medlem, Irena Svelle, Elisabeth Alme, Hans Petter Skurdal, John Ståle Kristiansen, Wenche Toril Bjerkehagen, Fastmøtende varmedlem: Kristin Sommer og sokneprest Kristinn Olason, oppnevnt av biskopen.

Øvrige varamedlemmer:

Ellen Marie Engebretsen, Liv Torild Haverstadløkken, Linda Bekkelund og Rolf Willy Megrund. Sør-Fron kommunestyre har oppnevnt Ragnhild Ulberg som representant.

Året 2020 ble et spesielt år.

Korona – Felles fiende for hele verden. Norge ble stengt ned fra 12. mars.

Det ble en stor utfordring for soknerådet. Utsatt konfirmasjon til august med gjennomføring i tre seremonier. I godt samarbeid mellom sokneråd, stab og utvalg, har oppgavene blitt løst på en god måte.

Saker som er behandlet;

Soknerådet har avholdt 8 møter, inkludert fellesmøte med avgående sokneråd med konstituering.

Det er totalt blitt behandlet 54 saker. Noen saker er behandlet mer enn en gang.

Ett av møtene er avvirket i Espedalen der det i tillegg til møtet også var befaring av kirken og anlegget rundt.

Faste poster:

Godkjenning av protokoll fra forrige møte- Referatsaker fra løpende drift av Sør-Fron sokn

Gudstjenestelista med kirkeverter, tekstlesere og kaffeansvarlige og konsertvakter

Av saker ellers:

Budsjettforslag for 2021 til SFK , oppnevning av råd og utvalg, endelig budsjett for 2021, regnskap pr.1.halvår 2020, avlegging av endelig regnskap for 2019, prisliste, godtgjørelser, supplering av tiltaksplan bygg og anlegg, konfirmantinnskrivning for 2021, gjennomføring av konfirmasjonen 2020, status for arbeidet med klokkespillet, befaring av bygg og anlegg, konserter i Sør-Fron kirke, økonomisk støtte for konsert i St.Petersburg, markering av 50 årskonfirmantene, konfirmantleir i egen regi, gudstjenesteplanen 2021, møteplan for fellesråd/sokneråd, valg av leder og nestleder for ett år, vedtak om takrestaurering Sør-Fron kirke, nattevakter vakter våren 2020, montering av innbruddsalarm og kameraovervåkning, klokkespill komiteens arbeid, høringsaker i Dnk, justering av ordning for hovedgudstjenesten for Sør-Fron menighet,bispevisitas 2020- utsatt til 2021, Hundorp 2021- 1000 års jubileum

Staben

Staben er uendret fra sist år og består av :

Kirkeverge/daglig leder 80% Kristian Haave

Klokker/sekretær 45% Synøve Barlund Fladby

Organist 100% Sergey Shulga

Kirketjener 100% Stein Olav Myhre

Kirketjener 20% Arnt Voldbakken

Menighetspedagog 40% Barbro Kvernes, oppstart 1.januar 2020

- fra og med 2020 - 3.85 årsverk fordelt på 6 personer

Sokneprest Kristinn Olason er ansatt under biskopen.

Organiseringen med to arbeidsgiverlinjer fungerer svært godt for Sør-Fron sokn sin del

Årsmøtet i Sør-Fron sokn 2020 . Sør-Fron kapell søndag 11.oktober umiddelbart etter gudstjenesten

Årsmøtet ble avvirket noe utsatt i tid på grunn av Covid 19. Søndagen startet med gudstjeneste i Sør-Fron kirke, dåp og utdeling av bibler til 5 trinnet på skolene.

Etter gudstjenesten ble det servert pizza til mottakerne av bibler og kirkekaffe med gode kaker, til foreldre og andre fremmøtte til gudstjenesten.

Takk til Elisabeth Alme, Wenche Bjerkehagen og vår egen Synøve for regi med serveringen

Det møtte 15 personer i årsmøtet

Leder i soknerådet John Sigurd Holtesmo ønsket velkommen og ble valgt til møteleder.

Årsmøtet tok soknerådets forslag til årsrapport, til etterretning

Årsregnskapet for 2019 ble presentert av Kristian Haave.

BDO's revisjonsuttale ble også presentert

Vedtak;

Årsmøtet tok soknerådets avleverte regnskap og revisjonens uttale til etterretning.

Justering av ordning for hovedgudstjenester i DNK

Vedtak;

Årsmøtet vedtar soknerådets forslag, som Justering av ordning for hovedgudstjenester i DNK

Vedlagt ligger oversikt over lokale justeringer

Det ble et spesielt årsmøte mot det vi er vant med, men det er det også mye annet som er i denne spesielle tida.

KIRKER, KAPELL OG KIRKEGÅRDER

Dette året er det planlagt og vedtatt restaurering av utvendig tak på Sør-Fron kirke. Arbeid som skal utføres er maling av begge tårn, karnapp, utskifting av ødelagte vindusruter, feste/skifte ut takstein og blekkbeslag.

Det er gjort avtale med entreprenør for arbeidet som skal utføres våren 2021.

Sør-Fron kommune har lagt inn kostnader i sitt investeringsbudsjett for 2021

Dugnad på støvsuging i kirka i april og på kirkegården lørdag 25.april

Diakoniutvalget sto for bevertningen etter dugnaden på kirkegården

Kirketjeneren følger kontinuerlig opp arbeid som skal gjøres også for tiltak utenom de ordinære oppgaver som skal gjøres. Stein Olav har gode innspill på eventuelle behov for vedlikehold og passer godt på bygg og anlegg.

Utebenkene ble pusset opp og beiset sommeren 2020. Det var Mats Erik Baukhol på Sør-Fron arbeids-og frivillighetssenter som utførte arbeidet og pandemien holdt på å sette en stopper for oppussingen. Da visste Mats Erik råd og tok benkene hjem og fullførte arbeidet. Takk til arbeidssenteret og spesielt Mats Erik for jobben.

Som følge av avlyste arrangement gjorde Sergey og Barbro praktiske arbeidsoppgaver. Beising av servicebygget m.m og maling av rør for vannbåren varme i kirka bl.a.

Det har vært ekstrahjelp med grasklippingen på kirkegården

Det ble i året innstallert utvendig overvåking av kirkebyggene med brann og innbruddsalarm. 60 frivillige stilte opp som nattevakter i perioden før anlegget var montert.

Det er gjennomført brann og beredskapsøvelse for soknerådet og staben, under ledelse av MGB.

Økonomi

Regnskapet for 2020 viser et merforbruk på kr.164 447,37. Merforbrukes kan forklares med svikt i inntekter pga Covid 19, bla; Avlyste konserter, færre gudstjenester/offer til eget arbeid og avlyste vielser for utenbygdsboende. Overgang til årlig innkreving av festeavgifter vil prege inntektssida til vi får med to år til i grunnlaget for årlig innkreving
Balansen viser; Disposisjonsfondet kr.1 063 224,94 Dåpsopplæringsfondet kr. 669 914,85 og Investeringsfond Ekstraordinære tiltak kirkene kr.317 667,27, som har eget investeringsbudsjett. Disposisjonsfondet for Espedalen kr.52 732,35.
Det vises ellers til vedlagte regnskap for 2020.

Sør-Fron kommunestyre vedtok i sitt budsjett for 2021 en ramme til Sør-Fron sokn med et kutt på ca.2% fra 2020 rammen. Utgangspunktet var 4 % kutt, men soknet fekk økt rammen som kompensasjon for pris og lønnsøkningen

TROSOPPLÆRING 0-18 år

Trusopplæringstiltak i 2020 har som alt anna vore noko amputert, men dette er gjennomført:

- Presten har hatt samtaler med 22 dåpsforeldrepar
- Krøllegudsteneste i juni vart avlyst, 2-årsboka vart sendt ut i posten
- Hilsen til heimen, 1 år – bilde med Jendines båndlåt, og 3 år – CD To i spann
- Babysang: totalt 28 born, 3 samlingar vår, 7 haust
- Småbarnssang: ingen vår, 4 samlingar haust med 7 barn
- 4-årsbok utsett til februar 2021
- Skulestartgudsteneste for 6-åringar gjennomført i september, 21 born
- 2 samlingar og gudsteneste med utdeling av «Mi kyrkjebok 6» i februar, 13 1.klassingar
- Vårnmesse avlyst
- Utdeling av bibel til 5.klassingane i oktober, pizza i kapellet etter gudstenesta, 17 frammøtte
- Konfirmantundervisning med 29 ungdomar, 30 nye frå hausten.

Barnehage – kyrkje samarbeid:

- Påskesamlingar med menighetspedagogen i barnehagen - avlyst
- Julespel i kyrkja - avlyst

Skule – kyrkje samarbeid:

- Skulegudsteneste før jul - avlyst
- Besøk av skuleklasse med omvisning i kyrkja.

Trusopplæring i Sør-Fron:

Rettar ein stor takk til frivilljuge, foreldre og andre som gjer det mogleg å drive dette arbeidet. Borna og dei unge er ein stor ressurs som sjølve bidreg og skapar tiltaka dei er med på saman med dei vaksne. «Gud gir, vi deler!» (Overskrifta på Plan for trusopplæring i Den norske kyrkje)

KONFIRMANTUNDERVISNING

Det var undervisning og konfirmasjon med 29 ungdommer i 2020.

I februar deltok de på konfirmantweekend i Haakons hall med mange aktiviteter, undervisning og samlinger på hovedscena. Dette er et fint og mektig opplegg i regi av HEKTA som er en kristen ungdomsorganisasjon. Primus motor, Åse Mari Kessel har ivra for, og leda dette i mange år.

Det vart opphold i undervisninga fra 12. mars og utover.

Konfirmasjonen vart utsatt fra mai til august og fordelt på 3 seremonier, en lørdag og to søndag. Konfirmantene var ellers flinke til å møte opp og hjelpe til i gudstjenestene fram til alt stengte.

Den ordinære fasteaksjonen var avlyst så det vart digital aksjon der innsamlet beløp endte på kr. 6878

30 nye konfirmanter skrev seg inn fra høsten 2020 med presentasjonsgudsteneste 6. september og pilegrimsvandring sammen med 50 års-konfirmanter og biskop 13. september. Dette var i samarbeid med pilegrimssenteret og 10 års-jubileum der.

Ved lysmessa 6. desember var maks tillatt antall i kirken kun 50 personer så messa var forbeholdt konfirmantene, foreldreutvalget og noen få utenom.

GUDSTENESTER OG KYRKJELEGE HANDLINGER

Januar og februar gjekk som normalt med gudstenester på Sørheim, i kyrkjene, og på Harpefoss grendahus. Dåp og gravferder vart gjennomført. Familiegudsteneste med utdeling av 6 års-bok gjekk og sin gang.

Grendemessa i Tofte skule 8. mars vart siste gudstenesta som gjekk etter planen før nedstenginga. Det var litt spenning da etter fyrste melding om begrensing som kom om ettermiddagen laurdag 7. mars.

Frå 12. mars til 24. mai var det ikkje ordinære gudstenester. Det var klar beskjed frå helsemyndigheiter og biskop. I den perioda hadde vi open kyrkje fleire søndagar, etter kvart med litt program. Å berre ha kyrkja open utan at noko skjer fungerer ikkje så godt her.

Påska vart i høgste grad «Den stille veka». Å gå gjennom påska utan noko program i kyrkja var svært uvanleg og rart. Heldigvis fekk vi ha dåpsgudsteneste 1. påskedag med påskepynta kyrkje og den tomme grava. Tromboner frå Hundorp musikklag spilte «Påskemorgen» på trappa. Registreringslister, ein meters avstand og håndsprit ved inn- og utgang vart innført ved alle arrangement.

Etter påske og 17. mai prøvde vi oss på digitale innspelingar med musikk, song og andakt. Langt utanfor komfortsona til nokre av aktørane, men kva gjer ein ikkje for ein god sak? Sergey stod for alt det tekniske. Innspelingane vart sett av mange.

I pinsa var det dåpsgudstenester i både Sør-Fron kyrkje og Espedalen fjellkirke.

Setermessa fyrst i juli vart gjennomført på Åsen seter med Marit og Per Nyhus som vertskap.

I august var det Peer-Gyntmesse i låven på Borgen, med Gålåvatnet som altertavle. Tekstleser var biskop emeritus Helga Haugland Byfuglien, ivrig brukar av hytta si på Gålå. Verten Rasmus Lyng ordna med sal av kyrjekaffe og kake. Fleire besøkte kunstutstillinga i låven etterpå.

Samtalegudsteneste og konfirmasjon i slutten av august. Vi var heldige som fekk gjennomført det med 3 gudstenester innanfor eit lovleg antal på 200 i kyrkja. Seinare om hausten vart talet redusert til 50.

I september kom vi igjennom presentasjon av nye konfirmantar, 50-årskonfirmantar, hausttakkefest og feiring av pilegrimssenteret sitt 10 års-jubileum med pilegrimsvandring og besøk av prost, pilegrimsprest og biskop.

Skulestartgudsteneste i slutten av september og utdeling av biblar til 5. trinn i oktober. Årsmøte som skulle vore i mars vart omsider gjennomført i kapellet 11. oktober, etter gudstenesta.

Allehelgensdag måtte vi kutte ut kyrjekaffen. I staden tenkte vi å ha gløgg på kyrkjebakken, men med kaldt og surt haustvær vart det avlyst.

Julefeiringa i kyrkja vart og svært amputert. Lovleg antal var 50, difor valde vi å ha tilbod om to gudstenester julekvelden, kl. 14.00 og 16.00. Det samla til saman berre 40 personar.

Juledagen var og prega av korona. Takk til hundorp musikklag som likevel stilte opp til stor glede for dei som var der.

Vi hadde totalt 23 dåpsgudstenester. Dette utgjør ein stor del av frammøtestatistikken på gudstenester.

I 2020 hadde vi 7 vigslar i Sør-Fron sokn.

Vi hadde i utgangspunktet mange bestillingar, men fleire valde å utsette til 2021 på grunn av strenge reglar. Likevel kom det til nokre som ville gjennomføre seremonien med få personer tilstades.

Det var 39 gravferder der 5 hadde bisettelse med påfølgende kremasjon og urnenedsettelse.

Det vart berre 3 andakter på Sørheim før alt vart stengt. Eit sakn å ikkje kunne vera der.

KYRKJEBLADET

Redaksjonen består av Kristinn Olason, Kristin Sommer, Kristian Haave og Synøve Barlund Fladby. Alle tek sin del med å skrive og kome med idear. Synøve samlar stoffet, koordinerer og har kontakta med trykkeriet.

Vi får god hjelp av Dale-Gudbrand trykkeri som har trykt bladet i mange år.

Synøve var på redaktørkurs på Hamar 11. og 12. mars – så vart alt stengt...

I spalta «Salma mi» har stafettpinnen gått frå den eine til den andre i ei årrekke. Ein ser at mange set pris på utfordringa til å lyfte fram ei kjær salme.

Bladet kjem ut med 4 nummer i året.

Minste kontingent er kr. 200 for innanbygdsbuande og kr. 250 for adresserte abonnentar.

I løpet av 2020 fekk vi inn kr 52 450 i kontingent, kr. 4 708 i gaver og kr. 1200 i offer. Hjarteleg takk for alle bidrag!

ESPEDALEN FJELLKIRKE

I Espedalen fjellkirke har det vært 9 gudstjenester, en dåp og ei gravferd. I tillegg en urnenedsettelse der bisettelsen foregikk annet sted. Noen med hytter i Espedalen ønsker å ha gravsted på den vakre gravholmen der.

Sokneprest Olason og kantor Shulga har hatt de fleste av tjenestene der, ellers har Magnar Elde, Sigmund Jacobsen og prost Tor Even Fougner stilt opp som vikarer.

Nytilsatt prost, Tor Even Fougner fikk sitt første møte med menigheten i Espedalen søndag 28. juni.

På gudstjenesten 10. august varta Gia og Flip Gade opp med fint samspill, sang, fele og orgel.

Sanitetsforeninga i Espedalen pynta kirken og serverte kaffe ved høsttakkegudstjenesten 20. september.

Gudstjenesten 18. oktober vart «Espedalens allehelgensdag» der to avdøde espedøler ble minnet og tent lys for. Sigmund Jacobsen var forrettende prest. Bjørg Setså akkompagnert av Else Moen skapte fin stemning med vakre toner.

Juledagsgudstjenesten vart egentlig avlyst, men det dukka opp et par på overtid og staben satte seg ned med dem og sang julesalmer.

Espedølene hadde vårdugnad i slutten av mai der det vart det vaska og pynta inne og ute. Også Espedalen fjellkirke fikk montert alarmanlegg for brann og innbrudd.

DIAKONI OG OPEN KYRKJE

Det har vore 5 samlingar med høgstdagsbøn, 3 i vårhalvåret og to i haust. Vi har hatt fine liturgiske samlingar med presten og organisten. I tillegg har vi hatt sang v. Strandklang, vising og forteljing om Mandalabroderier ved Hetty den Hertog, sang v. Bjørg og Magne, besøk av ny prost Tor Even Fougner, sang og opplesning v. Bjørg Setså, musikk v. Tine Slang, Rasmus Stauri og Sergey Shulga. Og sjølvsagt mye god kaffe og gode vafler.

Diakoniutvalet hadde servering - med hanskar og god avstand på rakedagen i april. På Allehelgensdagen vart det inga servering.

Sør-Fron kyrkje hadde ein stuttare turistsesong enn vanleg og dei fleste besøkjande forstod «Døl» til glede for fleire av våre trufaste vakter. Besøkstalet var i underkant av 500 og mange av dei var pilegrimar på vandring. Kyrkja var open fra 1. juli til 7. august.

Julekuler med motiv av Sør-Fron kyrkje var i salg i sumarsesongen og om det ikkje akkurat gjekk «som varmt hvetebrød» så har vi seld mange. Den er framleis på lager på kyrkjekontoret og hos Tveit smie. Ei fin gave til den som har alt.

Frivilligfesten i prestebustaden 15. januar var ei fin samling for mange av våre trufaste hjelparar. Stor takk til vertskapet, Kristinn og Harpa.

Kyrkjelydsturen 2020 kunne ikkje bli gjennomført.

MUSIKK I SØR-FRON KYRKJE 2020

Året 2020 var et uvanlig år med mange arrangement avlyst grunnet pandemien.

Det første som måtte avlyses var konsertserien «Vitae Lux», den skulle bestå av tre konserter i mars-april med til sammen 11 deltakende korps: Hundorp, Fåvang, Skåbu, Vågå, Ringebu, Harpefoss, Otta, Lalm, Heidal, Ringebu skolemusikk og mannskoret Klang med messinggruppe.

Så ble det litt lettere tid og 9. august ble det gjennomført konsert med Landstrykerne (ungdommer fra Valdres, Hadeland, Gjøvik og Gudbrandsdalen)

Vi gjennomførte også pilegrimskonsertene:

- 1.juli – Per Anders Håvelsrud (orgel)
- 8.juli – Sondre Moshagen (piano)
- 15.juli – Simen Iverstuen Blekastad (orgel)
- 22.juli – Øyvind Sund (viser med gitar)
- 29.juli . Filip og Gia Gade (orgel, fiolin og sang)
- 05.august – Sergey Shulga (orgel)

Den 22.august holdte Andreas Vangen Andersen (gitar og strenginstrumenter) og Sean Bell (sang) konsert i Sør-Fron kirke.

Resten av året var det mange konserter som ble avlyst:

- 4.desember – Vinstra Videregående Skole sin årlige konsert
- 5.desember - Jenny Jensen (i Espedalen Fjellkirke)
- 6.desember – Norsk Et Lite Kor
- 9.desember – Randi Marie Steig og Kari Hanne Rudrud
- 13.desember – Vox Vaala og Ranglarkampem kamferkor
- 20.desember – Bygdas egen julekonsert.

Eneste konserten som ble gjennomført i desember var 8.desember med Randi Marie Steig og Kari Hanne Rudrud.

Som erstatning for mange avlyste julekonserter satte vi i gang Bygdas Egen digitale Julekalender. Tiltaket vart gjennomført takket være stor frivillig innsats fra Marita Aaneke og Liv Bjerke. Det ble tatt opp mange musikalske videosnutter som ble lagt ut på Facebook og menighetens nettside. Julekalenderen ble brukt også som promoteringsmiddel for prosjekt «Klokkespill 2021» og fikk mye oppmerksomhet fra innbyggere.

LITT FRÅ ÅRSSTATISTIKKEN 2020

	2019	2020	Merknad
Innmeldinger	3	4	
Utmeldinger	3	5	
Dåpshandlinger	21	36	22 busett i soknet, 2 voksne og 2 ungdommer
Konfirmasjon	30	29	
Vigsler	3	7	
Gravferd	32	39	
Antal gudstenester	63	45	
Deltakere på gudstenester	4659	2593	
Deltakere til nattverd	425	116	
Høgstdagsbøn	8	5	
Deltagere på høgstdagsbøn	191	146	
Andakter på Sørheim	9	3	
Offer til egen virksomhet	64411	27778	
Offer ved konserter	8948	5430	
Offer til andre	21162	6710	
Fasteaksjon	29404	6878	Digital
Klokkespill		15230	
Offer/ innsamling totalt	123925	62026	Inkl. Vipps
Vipps totalt	20725	39295	
Salg av julekuler	14387	9273	Brutto

Takk til alle gode hjelpere i 2020!

Soknerådet.

Visitas i Gausdal

30. november, 1. – 2. og 12. desember

Svatsum kirke Foto:

Kenneth Hansen

DEN NORSKE KIRKE

Hamar biskop

Program Visitas Gausdal

Biskop med følge er Solveig Fiske og Kenneth Hansen

Mandag 29.11

Kl.09.00 – 09.30 Morgensang Vestre Gausdal kirke – åpent for alle

Kl.09.30 – 12.00 Møte med staben i kirkestua i Vestre Gausdal

Kl. 12.00 Lunsj i kirkestua

Kl. 12.45 – 13.30 Møte på Forset skole

14.00 – 14.30 Gårdsbesøk Aulstad

14.45 – 15.15 Besøk Nærbutikken i Svatsum – rep fra butikken si litt om tanken bak konseptet

15.30 – 15.45 Besøke Aulstad kirke og Svatsum kirke

16.15- 18.15 Middag og møte med rådene i Vestre på Haugetun

18.30- 19.30 Kulturkveld Vestre Gausdal kirke – åpent for alle. Samarbeid med lokale musikalske krefter.

Onsdag 1.12

Kl. 08.00 – 08.45 Morgensang i Follebu kirke – åpent arrangement - andakt ved sognepresten i Østre og Follebu.

09.00 – 10.00 Besøk hos S&O Grimstad – få noen derfra til å snakke om bedriften.

10.15 – 11.15 Andakt Follebutunet

Sangandakt i kapellet v/sognepresten med hilsen og velsignelse fra biskop.

11.30 – 13.30 Lunsj på Tid kafè med påfølgende møter med unge som jobber der

14.00 – 15.00 Østre Gausdal kirke – «kirka mi» - åpent arrangement

Østre Gausdal kirke som bygg med dens inventar og samlingssted for menigheter ved Sogneprest Østre og Follebu, kirketjener og organist

15.30 – 16.30 Middag i Østre Gausdal prestegård

16.30 – 17.00 Foredrag om prestegården ved Birgit Kråbøl i Prestegården

17.30 – 19.00 Møte med menighetsrådene i Østre Gausdal og Follebu i Prestegården

19.00 – 20.30 Møte med Gausdal kirkelige fellesråd i Prestegården – med litt kaffe

Torsdag 2.12

09.00 – 13.30 Møte med kommunens ledelse, kriseteam, styrkebasert omsorg og skoleledelsen

Velkommen v/ordfører Anette Musdalslien

Foreldreveiledning og psykisk helse

Ung styrke

Samarbeid kirke - barnehage og skole – rektorene, en av barnehagestyrerne og Ingrid

Lunsj

Psykososialt kriseteam

Tid for oppsummering.

Avslutning ved ordfører.

14.00- 15.00 Møte lag og foreninger på Frivilligsentralen; Røde Kors og Pensjonistforeningen.

15.30 – 16.15 Avsluttende møte lokaler på frivillighetsentralen.

16.30 – 17.30 Middag Da Vinci

18.00 – 19.00 Kulturkveld Østre Gausdal kirke i samarbeid med Kulturskolen– åpent for alle.

Søndag 12.12

Kl. 11.00 – 12.00 Visitasgudstjeneste i Vestre Gausdal kirke – åpent for alle

Kl. 12.00 – 12.30 møte med konfirmantene i Gausdal i Vestre Gausdal kirke

Kl.13.00 – Kirkekaffe på Haugetun med visitasforedrag fra biskopen

Visitas i soknene i Gausdal
29. nov, 01.-02, og 12. desember 2021

Visitasforedrag

Innledning

Kjære alle sammen!

Adventstiden er forventningens tid.

En forventning om festen som skal komme. Om alt som skal skje av tradisjoner og fellesskap. Om lystenning, konserter, julebord og samlinger på skoler og barnehager. Noen har også en ventetid som bærer på sorg og savn. En ventetid som fører mot en høytid man vet blir vanskelig, en tid på året hvor det er ekstra sårbart å kjenne seg utenfor fellesskapet. Adventstiden er derfor sammensatt – og da får vi som kirke en særskilt rolle, som både tradisjonsbærer og sted for omsorg og varme. Med møteplasser og rom for alle, og det vi i Hamar bispedømme tenker som «hellige rom for alminnelige liv». At adventstidens farge er fiolett – den samme som vi bruker ved gravferd – tenker jeg er et uttrykk for nettopp denne dobbeltheten; en dualisme av fest og savn. Det plasserer kirken midt i livet, akkurat der vi skal være. For folk i alle livssituasjoner, til alle tider.

Dette er også et sentralt element i en visitas. Vi har gjennom disse dagene satt fokus på kirkens plass i lokalsamfunnet, både gjennom egne aktiviteter og i samarbeid med andre. Vi har i kirken, som samfunnet ellers et økt søkelys på FN's bærekraftsmål, som nettopp har som utgangspunkt at det er i fellesskap vi skal klare å skape gode samfunn og livsvilkår. Å skape en verden som ivaretar alles menneskeverd og håp for fremtiden. Både vår egen generasjon, men også de som kommer etter, og at vi samtidig beskytter skaperverket vårt, som selv har en iboende verdi. En visitas er et lite bidrag i den retning, og dette har blitt tematisert på ulike måter gjennom fine dager med et godt program her i soknene i Gausdal.

Dette foredraget vil handle om det jeg som biskop har fått møte og se disse dagene, og hva jeg tenker er områder som trenger særlig oppmerksomhet i årene som kommer. Foredraget vil derfor være todelt. Første del er et tilbakeblikk på programmet med fokus på tema vi har berørt i de mange møtepunktene disse dagene. I andre del vil dere få noen utfordringer å arbeide videre med.

Del 1 Oppsummering av dagene

Mandag 29. november

Tidlig mandag morgen kom vi kjørende over Segalstad bru, langs Gausa og til *Vestre Gausdal kirke*. Denne nydelige korskirken som ble innviet i 1784 ble arena for *morgensang* og andakt av sokneprest Anne Hvinden. Hun løftet frem betydningen av et fellesskap der vi kan blomstre, og der det er bruk for oss alle – nemlig å fremheve «det store vi».

Dette ble en god innledning til *møte med staben i kirkestua*. De ansatte i den lokale kirke er helt sentrale i den tillitsbyggingen vi må gjøre hver eneste dag, og det er derfor alltid viktig med god tid for å samtale med staben under en visitas. Vi løftet frem sentrale prosesser i Den norske kirke, slik som ny kirkelig organisering, og vi hadde en god samtale om behovet for å tenke tilrettelegging rundt dåp, og hva slags samhandling mellom ansatte som nå trengs for å kunne møte de behov som finnes akkurat her i soknene. Det er en engasjert, kunnskapsrik og dedikert stab her i Gausdal.

Vi spaserte så noen få meter bort til *Forset skole* for å møte elevene ved 7 klasse. Barna fikk stille spørsmål, og ungene hadde forberedt en fin presentasjon om Nidarosdomen og Aulstad kirke. Det er alltid livgivende å være sammen med barn, og her i Gausdal er det gode relasjoner mellom kirken og skolen, noe som er viktig for å kunne gi de unge en mulighet for å styrke sin livskompetanse.

Inspirerende ble det også på *Gårdsbesøk* hos Ole Erik Aulstad og Torunn Tjåland. Det er modig å ta sats inn i en samfunnskritisk, men også en ofte krevende næring. Vi fikk en god prat om betydningen av å satse på norsk mat, og hvordan man kan kombinere det å drive gard samtidig med å ha et familieliv, og jeg vil takke for muligheten til å få et lite innblikk i livet på gården.

I *nærbutikken i Svatsum* fikk vi oppleve enda mer ståpåvilje og innovasjon. Butikken har bemanning deler av døgnet, mens den resten av tiden har selvbetjening. Stedet viser oss også betydningen av å ha gode møteplasser i lokalsamfunnet, og i den lille kaffekroken har det etter hvert blitt ført mange gode samtaler mellom folk som er innom butikken.

På veien ned til Haugetun kjørte vi en kort tur innom både *Aulstad og Svatsum kirke*. Kirkene som finnes her i kommunen er vakre, med utsmykking gjennom glassmalerier, altertavler og døpefont. Det er ikke vanskelig å forstå at folk her er stolte av kirkebyggene sine!

Så ble det *middag og møte med rådene i Vestre dalføre på Haugetun*. Det ble vartet opp med fiskekaker av sik, med påfølgende hjemmebakt eplekake. Kirken har et viktig samfunnsoppdrag, og de folkevalgte har i menighetsrådene et stort engasjement for både bygd og kirke. Vi tok utgangspunkt i de gode forhåndsinnsendte rapportene, og vi diskuterte gudstjenesteliv og betydningen av involvering av lag og foreninger.

Første dag på visitasen ble avsluttet med en helt fantastisk *kulturkveld i Vestre Gausdal kirke*. Konserten startet med «Høgtid» av Hysjulien, og det ble virkelig en høytidsstund. Vakre salmer, melodier og korsang dannet en harmoni som ga ro inn mot kvelden og natten.

Onsdag 01. desember

Desembers første dag startet med *morgensang i Follebu kirke*, denne vakre kirken fra 1260 som ligger så flott plassert i bygda. Her fikk vi andakt av sokneprest Katrin Wiegmann. Hun reflekterte rundt betydningen av «en ny start», og forventningen gjennom adventstiden, og til kirkens arbeid.

På *besøk hos S&O Grimstad* fikk vi først sang av Ola og Tor Grimstad, før vi fikk høre om arbeidet i transportvirksomheten, og de tankene de gjør seg om det å fokusere på et godt arbeidsmiljø. Gjennom slike møter blir det mulig å lære av hverandre, og å bli inspirert til eget arbeid.

Et viktig punkt under en visitas er å møte det diakonale omsorgsarbeidet, og gjennom *andakt på Follebutunet* fikk vi i fellesskap synge salmer og be bønner. Godt hjulpet av venneforeningen blir det mulig å samle mange av de eldre til jevnlige andakter, og det er så viktig for kirken å være tilstede i institusjonene i bygdene.

Neste post på programmet var *lunsj på Tid kafé med påfølgende møte med unge som jobber der*. Vi fikk høre om tekningen bak stedet, og møte engasjerte ansatte som opplever mestring og arbeidstrening gjennom å være der. Jeg er glad for at den videre driften på kafeen nå er avklart, og jeg vil gratulere så mye med gavemidlene fra Kavli-fondet og Sparebankstiftelsen. Dette er midler som vil bidra til at at stedet fortsatt kan være en god møteplass for lokalsamfunnet i tiden fremover.

Å komme inn i *Østre Gausdal kirke – til arrangementet «Kirka mi»* var en stor glede. Dette kirkerommet, under himmeltaket, og med det fantastiske alterbildet, ble en interessant og lærerik stund. Kirketjener Stig Erik Røysom gav oss en gjennomgang av historien om kirkebygget og interiøret, og organist Jan Martin Listuen orienterte om orgelet.

En historisk plass er også *Østre Gausdal prestegård*, og her fikk vi servert den tradisjonsrike retten kål til middag, før vi fikk høre om den spennende historien til gården av *Birgit Kråbøl*. Denne gamle prestegården er et vitne om en svunnen tid, der slike gårder uttrykte storhet og rikdom. Det er en fortelling om et stort classeskille, som vi dessverre også ser at kirken historisk sett har vært med å bidra til. Det minner oss om at vi også i dag må være oppmerksom på det classeskillet vi opplever i vår egen tid, og derfor er slike bygg viktige som en påminner. Gården er nå et levende sted, som gjennom et eget styre ivaretar arven og tas i bruk for oss som lever nå.

Så var det *møte med menighetsrådene i Østre Gausdal og Follebu*. Også her tok vi utgangspunkt i de innsendte rapportene, og vi drøftet gudstjenesteliv og rekruttering.

Siste møtepunkt denne dagen var *møte med Gausdal kirkelig fellesråd*. Dette møtet har et element av forberedelse inn mot den kommende programposten med kommunen, og vi snakket om hvordan det er å sitte i fellesrådet, som har store og viktige oppgaver å ivareta. Det ble en god stund med engasjerte rådsmedlemmer.

Torsdag 02. desember

Torsdag formiddag ble brukt i *møte med kommunens ledelse*, hvor vi tematiserte *kriseteam, styrkebasert omsorg og samtale med skoleledelse*.

Det er imponerende å høre om arbeidet som gjøres i kommunen med psykisk helse. Folkehelseprogrammet «Ung styrke» gir en god metode for å gi barn og unge en anledning til å sette fokus på følelser, og til å være med å bygge opp den enkeltes mestringsfølelse, og da for både opp- og nedturen i livet. Foreldreveiledningen og arbeidet med psykisk helse bruker blant annet bærekraftsmålene for å skape gode relasjoner mellom voksne og barn og unge, og vi fikk høre om tiltak som koordineres gjennom kommunens ungdomskontakt. Dette er forebyggende tiltak, som er åpne for alle, og som det ikke koster noe for å delta i. Jeg likte spesielt godt at formålet er at folk kan rette ryggen, og kjenne det gir trygghet i livet og det man står i.

I møtet fikk vi også tematisert forholdet mellom kirke og kommune, og det ble bekreftet flere ganger at samarbeidet er svært godt i Gausdal. Vi snakket om gode rutiner for budsjettarbeidet, og betydningen av kirken inn i kriseteamet. Fagkompetansen som de kirkelige ansatte besitter blir svært godt anerkjent, og det ble trukket frem at den er spesielt viktig inn i møter med mennesker som står i sin dypeste nød. Også skole – kirke og barnehage-kirke samarbeidet fikk vi snakket om, og det ble enighet om å ta samarbeidet videre inn i en mer formell overordnet rammeplan. Jeg vil takke kommunen for et godt program, og den store velviljen til å se muligheter i relasjonen med kirken.

På Frivillighetssentralen hadde vi et *møte med lag og foreninger, representert ved Røde kors og Pensjonistforeningen*. Dette møtet viser hvilke store krefter frivilligheten kan mobilisere, ikke minst gjennom å samarbeide på tvers. Det ligger gode planer for å levere 300 julekurver til hjemmeboende eldre over 80 år og til institusjoner. For å få til dette trengs det mange hender og føtter, og det skaper engasjement og varme, både for de som gir og de som mottar. I samarbeid mellom Røde kors og kirken jobbes det med å få på plass besøkstjeneste, blant annet med besøkshund. Viktige diakonale tiltak, som gjør noe godt for mennesker rundt oss. Vi fikk også høre litt om Frivillighetssentralen, og alle de flotte tiltakene som blir gjennomført der, blant annet «Eldre ut på middag».

Etter *middag på Da Vinci* med kirkelig fellesråd og staben dro vi til *Kulturkveld i Østre Gausdal kirke i samarbeid med kulturskolen*. Dette var *Kulturskolens julekonsert*. Så utrolig flinke barn og ungdommer det er her i kommunen. Vi fikk sang og musikk, og det er store musikalske krefter å bygge på her. Kirkerommet viser seg også som et godt sted for å samles til en slik stund. Takk til kulturskolen for en herlig kveld.

Del 2 Utfordringer og veien videre

Når jeg nå går over til del 2 av foredraget vil jeg peke på noen stikkord for videre arbeid i menighetene, i de kirkelige rådene og i samarbeidet med hele lokalsamfunnet. Jeg har delt inn i fem hovedområder, og jeg vil bruke dem som overskrift på utfordringene til menighetene her.

Det første hovedområdet er:

I Gudstjenester og kirkelige handlinger

I Den norske kirke har det gjennom årene vært synkende dåpstall, også i Hamar bispedømme. Her i Gausdal var det i 2020 et høyt prosenttall, men det har også vært år det har vært lavere. Gjennom pandemien har vi måtte arbeide på en annen måte med dåp, og det har vært en stor grad av fleksibilitet og tilrettelegging for å komme de som ønsker dåp i møte – dette vil jeg takke dere for. I den kommende tiden blir det viktig å føre en samtale om hvordan vi skal ta erfaringene fra de siste årene videre, og min første utfordring er derfor at prester sammen med staben:

- 1) Drøfter hvordan dere ønsker å jobbe med dåp. Herunder vurdere om det kan være aktuelt å gjennomføre et drop-in dåp arrangement, gjerne i samarbeid med omkringliggende kommuner.

Gjennom flere møtepunkt under visitasjonen har det kommet frem ønske om å øke samarbeid med ulike lag og foreninger, og fokus på å involvere musikalske krefter i gudstjenestelivet. Det er også drøftet sted og tidspunkt for gjennomføring av gudstjenester. Dette er en viktig diskusjon å ta, i og med at vi vet at folk nå går mer på gudstjenester ved anledning enn av vane. Min andre utfordring er derfor:

- 2) At hvert menighetsråd sammen med de ansatte gjennomgår menighetens årshjul med sikte på: involvering, samarbeidspartnere, rolleavklaring og type gudstjenester.

Sang og musikk er viktig for menighetsrådene her i Gausdal, og det settes stor pris på musikalske krefter på gudstjenester og at kirkene brukes som konsertarena. Organistene er flinke til å involvere, og sett i lys av gjennomgangen av årshjulet, utfordrer jeg til:

- 3) At det utvikles en kirkemusikalsk plan i henhold til Plan for kirkemusikk i Den norske kirke.

I Universitetets oldsakssamling finnes det en Madonna med barn som opprinnelig har stått i Follebu kirke. Å ha en slik skulptur på veggen formidler virkelig betydningen av å se og huske det hellige i det alminnelige, de store fortellingenes hellighet som berører det alminnelige livet. Jeg utfordrer derfor til:

- 4) At det ses på muligheten til å gå til anskaffelse av en kopi av den opprinnelige «Madonnaen med barnet» til Follebu kirke.

Da går jeg over til neste område som er:

II Omsorg og solidaritet

Det er et økt fokus på FNs bærekraftsmål i kirken og samfunnet, og hovedmålet er å skape bedre liv for mennesker og ivareta skaperverkets natur og klima. Jeg tror det er viktig at vi som kirke tar utgangspunkt i det som er nå-situasjonen, og prøve å jobbe ut fra de behovene som vi ser rundt oss. For å kartlegge slike ting har vi ulike redskaper, og det lages mange undersøkelser og rapporter som kan hjelpe oss på veien. En av disse er blant annet Statsforvalterens kommunebilder, som gir en vurdering av viktige samfunnskritiske felt som oppvekst, sikkerhet og omsorg. I rapporten for Gausdal står det blant annet at 11% av barna i kommunen lever i det som kalles vedvarende lavinntektsfamilier. Min tredje utfordring er derfor:

- 5) At råd og stab diskuterer om det er metoder og tiltak som kan gjøres for å møte de behovene som finnes akkurat nå, og om det finnes samarbeidspartnere man kan involvere. Denne utfordringen vil være naturlig å gjennomføre samtidig med gjennomgangen av årshjulet (jf. Utfordring 2).

I forlengelse av forrige utfordring vil det være naturlig at man fornyer menighetenes diakoniplan. Jeg utfordrer derfor til:

- 6) At diakoniplanen fornyes i henhold til revidert Diakoniplan i Den norske kirke når ny diakon er på plass

Det tredje hovedpunktet jeg vil fokusere på er:

III Barn og unge

Barn og unge er et satsningsområde for Den norske kirke og Hamar bispedømmeråd. Det sies at det trengs en landsby for å sikre god oppvekst for barn og unge, og dette har vi tematisert gjennom visitasen blant annet i forbindelse med samarbeid kirke-skole og kirke-barnehage. Kommunen og skoleledelsen uttrykker stor glede over det samarbeidet som finnes, og ønsker gjerne å videreutvikle og formalisere dette med en oversiktlig plan. Sett i lys av nytt overordna planverk i skolen utfordrer jeg derfor:

- 7) At man sammen med Gausdal kommune og skolene ser på metoder for samarbeid mellom skole og kirke, og barnehage og kirke.

I møte med menighetsrådene fikk vi høre et ønske om å øke tallet på ulike samarbeidspartnere og møteplasser. Arbeid blant barn og unge er viktig, og det å finne tiltak for denne gruppen som gir anledning til å gjøre noe i fellesskap er noe som kan skape gode synergieffekter inn i det øvrige kirkelige arbeidet. Min sjette utfordring er derfor:

- 8) Å utrede mulighetsrommet for å gjenopprette et barnekor.

Det neste temaet er:

IV Kirka i lokalsamfunnet

Kirken er alltid forbundet med det stedet man befinner seg. Lokalsamfunn er ulike, og det er derfor forskjellige måter å jobbe på, og ulike behov man trenger å møte. Kommunen er alltid en viktig samarbeidspartner i så måte, både når det gjelder ulike tiltak, men også i forhold til økonomi. Samarbeidet er som nevnt godt i Gausdal, og det handler derfor bare om å videreutvikle gode relasjoner. Jeg utfordrer til at:

- 9) At man sammen med Gausdal kommune får på plass formelle budsjettrutiner med et møte i forkant av budsjettprosessen, og et oppfølgingsmøte med vekt på status i arbeidet i løpet av andre halvår.
- 10) At det lages en langsiktig vedlikeholds- og investeringsplan på bakgrunn av de tekniske tilstandsrapportene for hva kirkene trenger av vedlikeholdsbehov de neste årene.

Det siste punktet jeg vil snakke om i dag er:

V Medarbeiderskap og organisering

Det å være folkevalgt i Den norske kirke er en oppgave med stort ansvar og med mulighet for å påvirke hvordan den lokale kirke skal arbeide i tiden fremover. Å ha et slikt tillitsverv er utviklende, morsomt og inspirerende, og det var fint å høre at rådene her trekker frem det gode samholdet som er blant medlemmene. Tiden går fort frem til neste kirkevalg, så jeg utfordrer til at dere:

- 11) Utvikler en strategi for rekruttering av personer til å stå på listen til menighetsrådsvalget i 2023.

Vi startet også under visitasen en samtale om hva det er menighetsrådene ønsker å sette søkelys på i den gjenstående tiden av denne valgperioden. Jeg vil gjerne utfordre til at dere fortsetter denne samtalen, og:

- 12) At hvert menighetsråd finner mål for hva dere ønsker å få gjennomført, skape eller utvikle de neste to årene.

Kirkene i Gausdal har en fantastisk historie, arkitektur og innehar mange skatter. For at vi skal sikre disse eiendelene best mulig har menighetsrådet ansvar i henhold til Regler for liturgisk inventar og utstyr §29 at alt permanent og midlertidig kirkelig inventar og utstyr registreres i et nasjonalt register. Dere har ved kirkevergen alt startet på denne arbeidet, og min siste utfordring er derfor å:

- 13) Fullføre registreringen av alt utstyr og inventar i alle kirkene.

Avslutning

Så er tiden kommet for å takke for visitasen. Hjertelig takk til alle som har vært involvert i planlegging og tilrettelegging. Takk for alle de gode rapportene som ble sendt inn på forhånd. Takk for tillit, gjestfrihet og hyggelige bordfelleskap.

Takk for gode møter med mennesker i alle aldre. Jeg tar alle disse møtene med meg, alle hilsener, smil og meningsutvekslinger, ja, alt jeg har fått være en del av under visitasen. Hjertelig takk.

Gud velsigne Østre Gausdal, Aulstad, Svatsum, Follebu og Vestre Gausdal menigheter!
Gud velsigne Gausdal kommune!

Solveig Fiske
Hamar biskop

Utfordringer gitt ved Hamar biskops visitas til soknene i Gausdal 2021

(Se visitasforedraget for nærmere beskrivelse og grunnlaget for utfordringene)

- 1) At hele staben drøfter hvordan dere ønsker å jobbe med dåp. Herunder vurdere om det kan være aktuelt å gjennomføre et drop-in dåp arrangement, gjerne i samarbeid med omkringliggende kommuner.
- 2) At hvert menighetsråd sammen med de ansatte gjennomgår menighetens årshjul med sikte på: involvering, samarbeidspartnere, rolleavklaring og type gudstjenester.
- 3) At det utvikles en kirkemusikalsk plan i henhold til Plan for kirkemusikk i Den norske kirke.
- 4) At det ses på muligheten til å gå til anskaffelse av en kopi av den opprinnelige «Madonnaen med barnet» til Follebu kirke.
- 5) At råd og stab diskuterer om det er metoder og tiltak som kan gjøres for å møte de behovene som finnes akkurat nå, og om det finnes samarbeidspartnere man kan involvere. Denne utfordringen vil være naturlig å gjennomføre samtidig med gjennomgangen av årshjulet (jf. Utfordring 2).
- 6) At diakoniplanen fornyes i henhold til revidert Diakoniplan i Den norske kirke når ny diakon er på plass
- 7) At man sammen med Gausdal kommune og skolene ser på metoder for samarbeid mellom skole og kirke, og barnehage og kirke.
- 8) Å utrede mulighetsrommet for å gjenopprette et barnekor.
- 9) At man sammen med Gausdal kommune får på plass formelle budsjett rutiner med et møte i forkant av budsjettprosessen, og et oppfølgingsmøte med vekt på status i arbeidet i løpet av andre halvår.
- 10) At det lages en langsiktig vedlikeholds og investeringsplan på bakgrunn av de tekniske tilstandsrapportene for hva kirkene trenger av vedlikeholdsbehov de neste årene.
- 11) Utvikler en strategi for rekruttering av personer til å stå på listen til menighetsrådsvalget i 2023.

- 12) At hvert menighetsråd finner mål for hva dere ønsker å få gjennomført, skape eller utvikle de neste to årene.
- 13) Fullføre registreringen av alt utstyr og inventar i alle kirkene.

Rapport til bispevisitasen fra Aulstad sogn.

Aulstad er et lite sogn med ca 160 innbyggere. Vi har et stort ønske om bevare Aulstad kirke som et selvstendig kirkesogn med eget menighetsråd, og hegne om den kirkeaktiviteten vi allerede har. På 90tallet fikk Aulstad kapell kirkestatus. Den første setermessen var i 1998. Samme år hadde vi kirkens aller første konfirmasjon. Og egen julekveldsmesse etter initiativ fra medlemmer i menigheten sist på 90tallet.

Covid 19 har redusert noe av kirkeaktiviteten for en periode, blant andre setermessen og julekonserten i desember. Men det er vår intensjon at disse messene er tilbake i desember 2021 eller på forsommeren i 2022. Noen messer og arrangement har blitt avlyst, hovedsakelig pga pandemien.

Påskegudstjenesten skjærtorsdag kveld er tradisjonell, det samme er 17.mai messen. Vi ønsker å komme tilbake med kaffeservering 17.mai, trolig i 2022.

Høsttakkefest og allehelgensmesser er også tradisjonelle. Vi markerer disse messene med vakkert pyntet kirke, lystenning og invitasjon til de som har mistet noen av sine kjære i løpet av året. Hvert år sendes en julehilsen til frivillige tekstlesere og andre som stiller opp med sitt engasjement ved kirka vår, og til glede for oss andre.

4 og 6 års kirkebok med svært god innsats fra menighetspedagog Trond og prest Anne, er en nydelig gudstjeneste med mange små herlige deltagere. Menighetsrådet i Aulstad skal også være en samarbeidspartner med de andre rådene ifht Lys Våken arrangementet i Vestre Gausdal kirke. Konfirmasjonsgudstjenesten er en ung tradisjon som vi setter stor pris på . Konfirmantene får roser fra menigheten. Så med noen få unntaksår, uten konfirmanter, er dette en tradisjon , startet i 1998 som et ønske fra konfirmantforeldre. Fasteaksjonen er en del av konfirmantenes opplegg, menighetsrådet har en del av organisasjonsansvaret.

Menighetens årsmøte avholdes etter gudstjenesten i februar eller mars. De aller fleste gudstjenesten her har hatt kirkekaffe etter messene. Copvid 19 har satt en stopper for denne fine tradisjonen, men vi håper å komme tilbake når ting normaliserer seg.

50,60 og 70 års konfirmantjubileet hvert 4.år i Aulstad kirke, med sosialt samvær og middag i Jadratun blir gjennomført som tidligere. Foruten de forordnede gudstjenestene blir det arrangert førjulskonsert i desember. En ung tradisjon med stor tilslutning. Vi ønsker å videreføre denne fine førjulskvelden.

Kirkegårdsdugnaden i mai samler mange frivillige. Gjennomført også under pandemien. Vi har valgt å ikke servere kaffe/vafler de siste to årene, men kommer tilbake til kaffeservering i 2022?

Menighetsrådet fordeler arbeidet som kirkevert, tekstleser og ofring, samt tema for gudstjenestene gjennom året. Ellers har menighetsrådet ansvar for plakater, organisering av kirkekaffe, blomster på alteret og praktiske oppgaver under messene.

Menighetsrådet har representanter i fellesrådet, trosopplæringsutvalget, diakoniutvalget og menighetsbladet.

Covid 19 har gitt oss begrenset "handlingsrom», men vår intensjon er at alt skal bli tradisjonelt og trygt igjen om ikke så lenge..? Vår overordna plan er å ta tilbake de gode tradisjonene rundt gudstjenestene våre, de tradisjonene som tidligere menighetsråd har gjennomført før oss.

Lene Noreng, leder, Erling Surnflødt, kasserer
Randi H Aulstad, nestleder
Randi Noreng, sekretær.

VISITASFORBEREDENDE RAPPORT FOLLEBU SOKN

**Status og målsetting for Follebu sokn står under overskriften
«En ny start».**

Nåværende menighetsråd består av medlemmer som ble nyvalgt ved siste valg og ikke har noe fartstid i dette arbeidet fra før. Oppstarten med både vakante ansattstillinger samt nedstenginger og restriksjoner i samfunnet i forbindelse med covid-19 pandemien har vært krevende. Nå ser menighetsrådet fremover og er begynt med å utføre menighetens planer på nytt. Viser spesielt til menighetens årshjul som ble utarbeidet for perioden 2015 - 2019.

1. Gudstjenester og kirkelige handlinger

Follebu menighet har 22 forordnede gudstjenester som inngår i en helhetlig plan for hele Gausdal. Det er et tydelig folkekirkepreg når det gjelder gudstjenestelivet.

Oppslutningen om kirkelige handlinger i forbindelse med livsriter som dåp, konfirmasjon, vielse og gravferd i er god.

Organistene gjør et godt arbeid med å tiltrekke seg ulike musikalske ressurser

Follebutunet betjenes av prest og organist med jevnlig andakter i samarbeid med venneforeningen.

Det er etablert et godt samarbeid med andre aktører rundt spesielle gudstjenester slik gudstjenester rettet mot konfirmanter, høsttakkemesse i samarbeid med Bygdeungdomslaget,

konfirmasjonsjubileum, akegudstjeneste og lysmesse sammen med speiderne, allehelgensmesse

Det er menighetsrådets medlemmer samt noen frivillige som stiller opp som kirkeverter og tekstleser i gudstjenester

Trosopplæringstiltak er integrert i gudstjenestelivet.

Dette arbeidet ønskes videre styrket gjennom satsing på samarbeid med flere lokale krefter, kontakt med ulike institusjoner og evt. flere gudstjenester ute på egnede steder.

2. Omsorg og solidaritet

Diakoniplanen 2016-2019 for menighetene i Gausdal er per dags dato ikke revidert.

Det er opprettet en 100% diakonstilling som betjener alle 5 sokn i Gausdal, og som har hatt et særlig ansvar for det diakonale arbeid i soknene. Diakonen har også vært involvert i menighetenes trosopplæringstiltak.

I det diakonale arbeidet inngikk til i sommer drift av TID-kafé som fortsatt er lokalisert i Follebu, men som ikke lenger er del av menighetenes virksomhet.

I mange år har Follebu menighet støttet Kirkens Nødhjelps fasteaksjon der konfirmanter har vært involvert i bøsseinnsamling.

Også gjennom ofringer har Follebu menighet et fokus på nasjonal og internasjonal solidaritet

Et vellykket diakonalt prosjekt lokalt har den siste tiden vært rettet mot eldre som får besøk av menighetsrepresentanter som kommer med en blomsterhilsen i adventstiden til alle som er 80+ år.

Dette prosjektet har fått god respons og utvides nå til et samarbeid med pensjonistforeningen

Samarbeidet med det kommunale kriseteamet er godt, og har dessverre vært nødvendig. Kirken har en viktig rolle i oppfølging av mennesker i krise

Den årlige kirkegårdsdugnaden er vel etablert, og handler like mye om å få gjort et praktisk arbeid som å møtes på et sted som betyr mye for mange
Det diakonale arbeid står også i fokus på menighetenes arrangement som juletreffesten, kirkekaffe og andre sosiale tilstelninger som samler mennesker i forskjellig alder
Kirkestua er et viktig møtested som brukes både til menighetsvirksomhet og leies ut til eksterne aktører

3. Barn og unge

Follebu menighet vedtok plan for trosopplæring i 2017.
Det er tilsatt menighetspedagog i 40% stilling som betjener alle sokn i Gausdal
Det er godt etablerte tiltak med utdeling av 4 års bok og 6 års bok
Konfirmantarbeid og samarbeid med skoler og barnehager har vært og er et viktig satsningsområde.
Prosjektet «Fra jord til bord», initiert av menighetspedagogen har vakt interesse også utover soknegrensene i Gausdal.
Diakonens arbeid ved Gausdal videregående skoles i et tre-partssamarbeid mellom fylkeskommune, kommune og kirke der diakonen inngår i den lokale elevtjenesten har vært et viktig arbeid rettet mot lokale ungdommer for å fremme psykisk helse og livsmestring
Follebu menighetsråd håper at ny diakon snart kan tilsettes, og ønsker å reetablere babysang, vitalisere tiltak som LysVåken og oppfordrer til videre tverrfaglig samarbeid i kommunen

4. Kirken i lokalsamfunnet

Folkekirken har en viktig plass i lokalsamfunnet
Follebu menighetsråd ønsker å styrke gudstjenestelivet og menighetens aktiviteter ved å få flere kirkelige handlinger ut til folket og der folket er. Jfr pkt. 1 jobbes det for å styrke etablert samarbeid og å tiltrekke seg flere lag og foreninger til menighetens arbeid samt å nå ut til mennesker på institusjon

5. Medarbeiderskap og organisering

Follebu menighet betjenes av sokneprest, kirketjener, organist. De ansatte gjør tjenester også på tvers av soknegrensene. I tillegg er det tilsatt følgende stillinger med arbeidsoppgaver i alle Gausdals menigheter: menighetspedagog (40%), sekretær (70%), organist (30%) og diakon (100%, vakant stilling per dags dato), kirkeverge (100%) og renholder på kirkekontoret

Menighetsrådet består av:

Else Randi Nordal Fliflet	leder
Rune Frømtreide Sommer	nestleder
Erlend Paulsrud	kasserer
Liv Anna Bratrok	sekretær
Halva Hulen	styremedlem
Kari Wiegard	styremedlem
Erik Rusten	styremedlem (permisjon)
Arne Martin Jacobsen	varamedlem
Eldbjørg Kopsland Bø	varamedlem
Ganvor Faustad	varamedlem
Eldri Hauklien	varamedlem
Katrin Wiegmann	geistlig representant

Kirketjener Odd Erik Hagen og organist Jan Martin Lystuen møter ved behov på menighetsrådets møter

Sommeravslutning for råd og stab er de siste årene blitt gjennomført i fellesskap med Østre Gausdal menighetsråd

Også en juleavslutning er de siste årene blitt gjennomført i fellesskap med Gausdals sokn

Det er et mål å se fremover og ta tak i både aktuelle oppgaver og planarbeid når alle stillinger er besatt og samfunnet nå åpnes igjen etter covid-19 pandemien.

6. Oversikt over menighetens planer og utvalg

- Årshjul for Follebu menighet
- Trosopplæringsplan
- Diakoniplan
- Menighetens utvalg

7. Annet

Kirkekontoret: Gausdal kirkelige fellesråd må finne nye egnede kontorlokaler siden leieavtale i nåværende bygg er oppsagt. Den lokale tilstedeværelsen av kirken er vesentlig for at kirken fortsatt vil kunne være en viktig del av samfunnslivet

Valg av menighetsråd: Menighetsrådsarbeidet i Follebu sokn er på mange måter dugnadsbasert ved at folk stiller til valg for å ta sin turn

Det er en allmenn trend i samfunnet at folk i mindre grad ønsker å forplikte seg med verv, og dugnadsånden registreres er i endring.

Det er et stort engasjement for den lokale kirken i soknet, men det er som regel kun én periode folk er villig til å stille opp i menighetsrådsammenheng. Dvs. at menighetsrådsarbeidet preges av store utskiftninger etter valg. Lokalt er det en bekymring rundt videre rekruttering til nettopp menighetsrådsarbeid og annet frivillig engasjement i kirken.

Menighetsrådsarbeidet er et krevende arbeid som de færreste som stiller til valg er forberedt på hva inneholder. Dette gjelder både tidsbruk og kompetanse innen menighetsrådets ansvarsområder.

For å sikre kirkens og menighetenes demokrati og engasjement kreves det en strategisk satsning på regionalt og nasjonalt nivå. For at et menighetsråd skal kunne fungere lokalt, trenges det informasjon om arbeidet og verv, samt en god opplæring for å kunne påta seg pålagt ansvar

Menighetsbladet: Det er en viktig informasjonskanal for kirken i Gausdal. Hvert sokn har én menighetsrådsrepresentant i redaksjonen. Redaksjonen følger en årsplan. Distribusjon til alle husstander. Det legges ved giro med oppfordring til økonomisk støtte i det første bladet hvert år.

Follebu, 19.10.2021

Katrin Wegmann (Sokneprest)

Else Randi Nordal Fliflet (MR leder)

3.5 Visitasforberedende rapporter – 2 måneder før visitasen

Som ledd i forberedelsen til vistas skal det sendes inn skriftlig arbeid til biskopen, som viser virksomheten i soknene. Ansvarlige sørger for å sende kopi til dem rapporten angår. De innsendte rapportene er offentlige dokument. Innen 2 måneder før visitasen skal det foreligge følgende skriftlige arbeid fra menighetene:

a) Rapport fra det enkelte sokn: En vurdering av status og målsetning for menighetens arbeid. Det skal legges vekt på å tydeliggjøre satsningsområder og utfordringer, og rapporten struktureres under følgende overskrifter:

1. Gudstjenester og kirkelige handlinger
2. Omsorg og solidaritet
3. Barn og unge
4. Kirken i lokalsamfunnet
5. Medarbeiderskap og organisering

6. Oversikt over menighetens planer og utvalg
7. Annet (som ikke passer inn under de andre overskriftene)

Ansvarlig: Sokneprest(er) i samråd med menighetsråd(ene)

1. Gudstjenester og kirkelige handlinger

- Gjøre ekstra ut av spesielle anledninger som konfirmasjon, høsttakkefest og julegudstjeneste med tanke på pynting og servering i kirken/ kirkestua i etterkant av gudstjenesten
- Kirkekaffe i kirkestua etter hver gudstjeneste (når smitteverntiltak tillater det)
- Musikk til hver gudstjeneste, og vi satser på å finne sangere til spesielle anledninger
- Tekstleser til hver gudstjeneste
- En utfordring er at det kommer få personer til gudstjenester når det ikke er spesielle anledninger (dåp, konfirmasjon, julegudstjeneste, osv.)

2. Omsorg og solidaritet

Innenfor diakonien har vi ønsket å prioritere følgende områder:

- sorgarbeid
- diakonen tilstede i kirken på aktiviteter som dåp, utdeling av 4- og 6-årsbok, konfirmanntarbeid
- psykisk helse for både ungdom og eldre

Vi bidrar med blomsterutdeling til eldre før jul.

3. Barn og unge

- I kirken blir det arrangert dåp, konfirmasjon, samt utdeling av 4- og 6-årsbok
- Når det har vært innsamlingsaksjon har konfirmanntene vært med og bidratt under innsamling, og blitt invitert til boller og saft i kirkestua med menighetsrådet i etterkant
- Menighetsrådet har en representant med i trosopplæringsutvalget som kan ta med innspill fra menighetsrådet inn i arbeidet med barn og unge
- Menighetsrådet gir en blomst og hilsen til de som konfirmeres i kirken

4. Kirken i lokalsamfunnet

- Gudstjenester og andre kirkelige aktiviteter foregår som regel i kirken, med servering i kirkestua i etterkant. Vi arrangerer enkelte gudstjenester andre steder for å utnytte nærområdet vårt:
 - Påskekudstjeneste utendørs i Dalbakken i Espedalen med servering av grillmat etter gudstjenesten. Dette har vært tenkt som et tiltak for å trekke flere personer, også tilreisende til hytter i området.
 - Akekudstjeneste. Gudstjeneste først og aking etterpå. Dette er tenkt for å trekke flere barn med foreldre til kirken. Det arrangeres på en måte som gjør at eldre også kan delta på gudstjenesten.

5. Medarbeiderskap og organisering

6. Oversikt over menighetens planer og utvalg

Representanter i menighetsrådet har fordelt oppgaver seg mellom. Vi er organisert med en leder, nestleder, sekretær og kasserer, samt varamedlemmer. I tillegg har vi fordelt verv innen tropsopplæringsutvalg, diakoniutvalg, fellestråd og representant til menighetsbladet. Vi har utarbeidet et årshjul med oversikt over hva som skjer i kirken i løpet av et år, og hva vi som menighetsråd skal utføre av oppgaver.

En målsetning er å fortsette arbeidet ut i fra årshjulet og utvikle dette, slik at det kan være et dokument som videreføres til de neste representantene i menighetsrådet.

Rapport fra Vestre Gausdal menighetsråd i forbindelse med bispevisitas 30.11-2.12.21

0. Menighetsrådets sammensetning

Frode Frydenlund (leder), Oda Nilssveen (nestleder), Kari Høistad (sekretær), Ove Midtenget (kasserer), Lars Kristian Hatterud (representant Kirkelig fellesråd), Gudbrand Aanstad (hus-styret), Anne Østby (vara), Anne Marit Aasen (vara), Synnøve Myklebø (vara), Åse Berit Stormoen (vara) og Rune Bergum (vara).

Rådet har 6 til 8 møter i året, noe mindre siste året på grunn av covid 19. Rådet har vanligvis sine møter på kirkekontoret, men siden mars 2020 er møtene lagt til mer romslige lokaler i kirkestua og på menighetshuset.

1. Gudstjenester og kirkelige handlinger

Det er forholdsvis bra deltakelse på de ordinære gudstjenestene, men snittalderen på gudstjenestedeltakerne er noe høy, vi mangler de yngre på gudstjenestene. Deltakelsen på nattverden er god. Medlemmene i menighetsrådet deltar som kirkeverter på gudstjenestene, og vi har en gruppe med frivillige som er tekstlesere.

Vi opplever dåpstallene som gode. De fleste 9 klassingene konfirmerer seg, men det har vært noen færre vielser etter covid 19. Begravelsen legges stort sett til kirka, vi opplever ikke noe stor bruk av seremonirom.

Menighetsrådet har kirkekaffe etter gudstjenestene søndag formiddag. Vi har ei kirkestue ved kirka som passer godt til dette formålet, og er en hyggelig fortsettelse av gudstjeneste, men under pandemien har vi dessverre ikke arrangert kirkekaffe.

2. Omsorg og solidaritet

Vi viser det ved at et flertall av våre offerformål er til misjons- og diakonale formål. Menigheten har samarbeidsavtale med NMS og Misjonsalliansen.

Til jul i 2020 samarbeidet presten med barneskolen om en julehilsen til de i bygda som var over 80 år, det i erkjennelsen av at mange eldre under pandemien har vært mye alene. Frivillige deltok i å kjøre ut hilsen. Det samme ble gjort til påske 2021, og det planlegges det samme til jul nå i år.

Konfirmantene gjennomfører fasteaksjonen og to fra menighetsrådet bistår de ansatte som har ansvaret for konfirmantene med aksjonen.

Tidligere var det en eldreklubb i menigheten, denne gikk inn for et par år siden på grunn av mangel på leder.

3. Barn og unge

4 og 6 åringene inviteres til kirka for å få min kirkebok. Menighetsrådet bistår i gjennomføringen av lys våke med servering og nattevakt. På konfirmasjonene gir menighetsrådet konfirmantene ei rose og en hilsen.

Det er en aktiv speidergruppe i menigheten som deltar på lysmessa, med flaggborg på konfirmasjonen og har et eget tenkearrangement i kirka, ofte i samarbeid med organist.

Menigheten har brukt Hekta sitt konfirmantopplegg og deres lederopplæringsarbeid. Vi har sett dette igjen i menigheten med ungdomsledere som har deltatt på bla. Lys våken og på gudstjenester for ungdom. Etter mars 2020 har vi ikke benyttet Hekta og menighetsrådet er litt bekymret for at denne opplæringa og rekrutteringa av unge ledere blir borte.

Vi har tidligere hatt både søndagsskole, barnekor og ungdomsklubb i menigheten. Vi skulle gjerne tilbudt våre barn og unge ett eller flere av disse tilbudene men har ikke ledere til det.

4. Kirken i lokalsamfunnet

Kirken har en stor plass i bygda selv om det ikke nødvendigvis vises på den jevne gudstjenestedeltakelsen.

Som vi var inne på under punkt 1 er det god oppslutning om dåp, konfirmasjon og begravelser. Det siste året er det som nevnt under pkt.2 gitt en hilsen til eldre i bygda. Dette i samarbeid med barneskolen, og samarbeidet utvides nå med Frivilligsentralen, pensjonistforeninga og Røde Kors. Menigheten har et menighetshus som vi også opplever er en kontaktflate mot bygda. Frivillige engasjeres i hus-styret, og å være vertskap ved minnesamvær. Speidergruppa har det som lager og base for sine speidermøter og bidrar både økonomisk, med ved og med å ordne rundt huset. Menigheten inviterer 50, 60 og 70 års konfirmanter til en markering, nå har det vært bare 50 års konfirmantene som er invitert på grunn av smitteverntiltak. Konfirmantjubileet går på omgang mellom de tre menighetsrådene i Vestre Gausdal.

5. Medarbeiderskap og organisering

Det kan være litt arbeid for å få folk til å stille til valg til menighetsrådet, men når de er valgt inn går medlemmene i rådet, både fast og vara, inn for oppgavene med stort engasjement.

På menighetsrådets møter deltar både de faste medlemmene og varamedlemmene. Alle har sine oppgaver, i tillegg til oppgavene som skal dekkes i rådet som leder, nestleder, kasserer, sekretær og representant i fellesrådet så er det diakoniutvalg, trosopplæringsutvalg og menighetsbladets redaksjonskomite. Dessuten har vi to som er arrangementsansvarlige.

6. Oversikt over menighetens planer og utvalg

Menighetene i Gausdal har felles diakoniutvalg og trosopplæringsutvalg, med hver sine plandokumenter.

7. Annet

De 5 menighetene i Gausdal har felles menighetsblad som kommer ut med 4 nummer i året. Sekretæren ved kirkekontoret gjør et godt arbeid med bladet, og alle menighetsrådene er representert i redaksjonskomiteen.

Tidligere var det Indremisjonsforening, kvinneforening i NMS og møter i regi av NLM, men det har ikke vært noen rekruttering til disse foreningene så de er nå lagt ned.

DEN NORSKE KIRKE
Østre Gausdal menighet

VISITASFORBEREDENDE RAPPORT ØSTRE GAUSDAL SOKN

Status og målsetting for Østre Gausdal sokn står under overskriften «En ny start».

Nåværende menighetsråd består av medlemmer som ble nyvalgt ved siste valg og ikke har noe fartstid i dette arbeidet fra før. Oppstarten med både vakante ansattstillinger samt nedstenginger og restriksjoner i samfunnet i forbindelse med covid-19 pandemien har vært krevende.

Nå ser menighetsrådet fremover og er begynt med å effektivere menighetens planer på nytt. Viser spesielt til menighetens årshjul som ble vedtatt i 2019.

1. Gudstjenester og kirkelige handlinger

Østre Gausdal menighet har 30 forordnede gudstjenester som inngår i en helhetlig plan for hele Gausdal. To av disse gudstjenestene er lagt til Skei fjell kirke.

Det er et tydelig folkekirkepreg når det gjelder gudstjenestelivet.

Oppslutningen om kirkelige handlinger i forbindelse med livsriter som dåp, konfirmasjon, vielse og gravferd i er god.

Organistene gjør et godt arbeid med å tiltrekke seg ulike musikalske ressurser.

Det er etablert et godt samarbeid med andre aktører rundt spesielle gudstjenester slik som gudstjeneste på grunnlovsdagen, gudstjenester rettet mot konfirmanter, setermesse på sommeren, høsttakkemesse, konfirmasjonsjubileum, allehelgensmesse lysmesse i adventstiden.

Det er menighetsrådets medlemmer samt noen frivillige som stiller opp som kirkeverter og tekstleser i gudstjenester.

Trosopplæringstiltak er integrert i gudstjenestelivet.

Dette arbeidet ønskes videre styrket gjennom satsing på samarbeid med flere lokale krefter, kontakt med ulike institusjoner og evt. flere gudstjenester ute på egnede steder.

2. Omsorg og solidaritet

Diakoniplanen 2016-2019 for menighetene i Gausdal er per dags dato ikke revidert.

Det er opprettet en 100% diakonstilling som betjener alle 5 sokn i Gausdal, og som har hatt et særlig ansvar for det diakonale arbeid i soknene. Diakonen har også vært involvert i menighetenes trosopplæringstiltak.

I det diakonale arbeidet inngikk til i sommer drift av TID-kafé.

Her har det vært ulike oppfatninger om hvorvidt det er hensiktsmessig å bruke en betydelig andel av diakonistillingen til dette arbeidet samtidig som verdien i et slik tilbud støttes.

TID-kafé er siden i høst ikke lenger et kirkelig tilbud.

I mange år har Østre Gausdal menighet støttet Kirkens Nødhjelps fasteaksjon der konfirmanter har vært involvert i bøsseinnsamling.

Også gjennom ofringer har Østre Gausdal menighet et fokus på nasjonal og internasjonal solidaritet. Et vellykket diakonalt prosjekt lokalt har den siste tiden vært rettet mot eldre som får besøk av menighetsrepresentanter som kommer med en blomsterhilsen i adventstiden til alle som er 80+ år.

Dette prosjektet har fått god respons og utvides nå til et samarbeid med pensjonistforeningen. Samarbeidet med det kommunale kriseteamet er godt, og har dessverre vært nødvendig. Kirken har en viktig rolle i oppfølging av mennesker i krise.

Den årlige kirkegårdsdugnaden er vel etablert, og handler like mye om å få gjort et praktisk arbeid som å møtes på et sted som betyr mye for mange.

Det diakonale arbeid står også i fokus på menighetenes arrangement som juletreffest, kirkekaffe og andre sosiale tilstelninger som samler mennesker i forskjellig alder.

Organisten har vært pådriver for å arrangere salmekvelder og konserter i Østre Gausdal kirke som er blitt godt mottatt.

Østre Gausdals kirke brukes av eksterne aktører til konsertvirksomhet. Disse arrangementene er godt besøkt.

3. Barn og unge

Østre Gausdal menighet vedtok plan for trosopplæring i 2017.

Det er tilsatt menighetspedagog i 40% stilling som betjener alle sokn i Gausdal.

Det er godt etablerte tiltak med utdeling av 4 års bok og 6 års bok.

Konfirmantarbeid og samarbeid med skoler og barnehager har vært og er et viktig satsningsområde. Prosjektet «Fra jord til bord», initiert av menighetspedagogen har vakt interesse også utover soknegrensene i Gausdal.

Diakonens arbeid ved Gausdal videregående skoles i et tre-partssamarbeid mellom fylkeskommune, kommune og kirke der diakonen inngår i den lokale elevtjenesten har vært et viktig arbeid rettet mot lokale ungdommer for å fremme psykisk helse og livsmestring.

Østre Gausdal menighetsråd håper at ny diakon snart kan tilsettes, og ønsker å reetablere babysang, vitalisere tiltak som LysVåken og oppfordrer til videre tverrfaglig samarbeid i kommunen.

4. Kirken i lokalsamfunnet

Folkekirken har en viktig plass i lokalsamfunnet.

Østre Gausdal menighetsråd ønsker å styrke gudstjenestelivet og menighetens aktiviteter ved å få flere kirkelige handlinger ut til folket og der folket er. Jfr. pkt. 1 jobbes det for å styrke etablert samarbeid og å tiltrekke seg flere lag og foreninger til menighetens arbeid samt å nå ut til mennesker på institusjon.

5. Medarbeiderskap og organisering

Østre Gausdal menighet betjenes av sokneprest, kirketjener, organist. De ansatte gjør tjenester også på tvers av soknegrensene. I tillegg er det tilsatt følgende stillinger med arbeidsoppgaver i alle Gausdals menigheter: menighetspedagog (40%), sekretær (70%), organist (30%) og diakon (100%, vakant stilling per dags dato), kirkeverge (100%), renholder på kirkekontoret.

Menighetsrådet består av:

Leder: Grethe Skogli

Nestleder: Inger Enger

Sekretær: Hanne Sæterbø Syversen

Kasserer: Annvei Sjurrud

Styremedlem: Torstein Sagheim

Repr. i diakoniutvalget: Inger S Enger

Repr. til fellesrådet: Karl Kleva, vara: Inger Enger

Repr. til Stiftelsen Reidevoll: Bjørg Bjørnhaug og Torstein Sagheim

Repr. til Skei fjellkirke: Bjørg Bjørnhaug

Repr. til Kirkens SOS: Merethe Hansen

Repr. til menighetsbladet: Kristin Garstad
Repr. til trosopplæringsutvalget: Hanne Sæterbø Syversen
Repr. til Kirkens nødhjelp: Inger Lucie Granamo
Geistlig representant: Sokneprest Katrin Wiegmann

Kirketjener Stig Erik Røysom og organist Jan Martin Listuen møter ved behov på menighetsrådets møter.

Sommeravslutning for råd og stab er de siste årene blitt gjennomført i fellesskap med Follebu menighetsråd.

Også en juleavslutning er de siste årene blitt gjennomført i fellesskap med Gausdals sokn.

Vakanser og utskifting av personal har påvirket også menighetsrådets virksomhet.

Det er et mål å se fremover og ta tak i både aktuelle oppgaver og planarbeid når alle stillinger er besatt og samfunnet nå åpnes igjen etter covid-19 pandemien.

6. Oversikt over menighetens planer og utvalg

- Årshjul for Østre Gausdal menighet
- Trosopplæringsplan
- Diakoniplan
- Menighetens utvalg
- Statutter for Menighetsbladet

7. Annet

Kirkekontoret: Gausdal kirkelige fellesråd må finne nye egnede kontorlokaler siden leieavtale i nåværende bygg er oppsagt. Den lokale tilstedeværelsen av kirken er vesentlig for at kirken fortsatt vil kunne være en viktig del av samfunnslivet.

Valg av menighetsråd: Menighetsrådsarbeidet i Østre Gausdal sokn er på mange måter dugnadsbasert ved at folk stiller til valg for å ta sin turn.

Det er en allmenn trend i samfunnet at folk i mindre grad ønsker å forplikte seg med verv, og dugnadsånden registreres er i endring.

Det er et stort engasjement for den lokale kirken i soknet, men det er som regel kun én periode folk er villig til å stille opp i menighetsrådssammenheng. Dvs. at menighetsrådsarbeidet preges av store utskiftninger etter valg. Lokalt er det en bekymring rundt videre rekruttering til nettopp menighetsrådsarbeid og annet frivillig engasjement i kirken.

Menighetsrådsarbeidet er et krevende arbeid som de færreste som stiller til valg er forberedt på hva inneholder. Dette gjelder både tidsbruk og kompetanse innen menighetsrådets ansvarsområder.

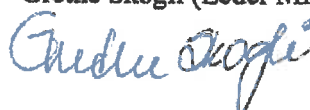
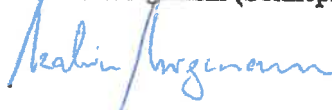
For å sikre kirkens og menighetenes demokrati og engasjement kreves det en strategisk satsning på regionalt og nasjonalt nivå. For at et menighetsråd skal kunne fungere lokalt, trenges det informasjon om arbeidet og verv, samt en god opplæring for å kunne påta seg pålagt ansvar.

Menighetsbladet: Det er en viktig informasjonskanal for kirken i Gausdal. Hvert sokn har én menighetsrådsrepresentant i redaksjonen. Redaksjonen følger en årsplan. Distribusjon til alle husstand. Det legges ved giro med oppfordring til økonomisk støtte i det første bladet hvert år.

Gausdal, 19.10.2021

Katrin Wiegmann (Sokneprest)

Grethe Skogli (Leder MR)

Den Norsk Kirke
Gausdal kirkelige fellesråd
Jordmorvn. 1
2653 Vestre Gausdal

Demografisk rapport i forbindelse med bispevisitas i Gausdal, 30. november – 2. desember 2021

Innholdsfortegnelse

1. Fakta om Gausdal kommune

1.0 Generelt

- 1.1 Befolkningsstruktur**
- 1.2 Næringsliv/sysselsetting**
- 1.3 Offentlige tilbud**
- 1.4 Fritid og kultur**
- 1.5 Kommunikasjon**

2. Kirkelige forhold

2.0 Generelt

- 2.1 Bemanning**
- 2.2 Fellesrådet**
- 2.3 Økonomi**
- 2.4 Kirker og andre bygg**
 - 2.4.1 Kirkekontoret i Vestre**
 - 2.4.2 Østre Gausdal kirke**
 - 2.4.3 Follebu kirke**
 - 2.4.4 Follebu kirkestue**
 - 2.4.5 Vestre Gausdal kirke**
 - 2.4.6 Vestre Gausdal kirkestue**
 - 2.4.7 Aulstad kirke**
 - 2.4.8 Aulstad kirkestue**
 - 2.4.9 Svastum kirke**
 - 2.4.10 Svatsum kirkestue**
- 2.5 Statistikk**
- 2.6 utfordringer fremover bygg og anlegg**

1. Fakta om Gausdal kommune

1.0 Generelt

Gausdal ligger som en sidedal til Gudbrandsdalen med kommunesenter ca 2 mil nord for Lillehammer. Innbygger-tallet er 2. kvartal 2021 på 6053. Kommunens samlede areal er på 1.191,2 km². Mye av dette arealet ca. 450 km² går bort i Langsua nasjonalpark med tilgrensede verneområdet og naturreservater.

Kommunen har tre tettsteder, Follebu, Segalstad Bru og Forset.

1.1 Befolkningsstruktur

Folketallet i kommunen har gått nedover de siste årene. De siste 10 årene har det vært en nedgang på 88 personer. Folketallet er nå stabilt, med en liten økning på 3 personer i andre kvartal 2021. SSB anslår at folketallet frem mot 2050 også vil holde seg stabilt, med en liten nedgang anslått til 16 personer. I befolkningssammensetningen er det et lite overskudd av menn med 3075 mot 2984 kvinner.. Andel personer over 66 år på 1254.

Andelene av befolkningen med innvandrerbakgrunn er lav, der de største gruppene er fra Polen (86 personer), Litauen (43 personer), Tyskland (27 personer), Somalia (23 personer), Sverige (19 personer), Filippinene (13 personer), Eritrea (8 personer) og Irak (3 personer).

Kommunen har 2 658 eneboliger og 53 leiligheter. Det bor i gjennomsnitt 2,1 person pr husholdning. 45 % av befolkningen bor i tettstedene, mens 27,2 % bor på landbrukseiendom. 5,9 % bor trangt i henhold til SSB definisjon.

85,7 % av befolkningen er medlem av Den norske kirke, mens 4,2 % er medlem av andre tros- eller livssynssamfunn.

Kommunen har nå 2 945 hytter, og kommunen har derfor en meget stor deltidsbefolkning i helger og ferier.

1.2 Næringsliv/sysselsetting

Sysselsatte med arbeidssted i kommunen fordelt på næring 2021.

Personlig tjenesteyting	114
Helse- og sosialtjenester	674
Undervisning	190
Off. adm, forsvar sosialforsikring	179
Varehandel, hotell og restaurant, samferdsel,	
Finanstjen., forretningsmessig tjen., eiendom	907
Sekundærnæringer	814
Jordbruk, skogbruk og fiske	248

Gausdal har eget sagbruk og eget meieri. Tidligere var de fleste i kommunen sysselsatt i jord- og skogbruk, men i de siste årene er det flere og flere som legger ned. Den største arbeidsplassen i kommune er Gausdal kommunen med tilhørende skoler og institusjoner.

I 2020 var det 1 511 personer som pendlet til arbeid i annen kommune, mens 605 personer pendlet inn til arbeid i kommunen.

I 155 personer har utdannelse på universitets- og høgskolenivå, hvorav 217 har lang universitetsutdanning, mens 938 har gjennomført et kortere studium. 2 361 har utdannelse fra videregående skole, mens 1 433 har gjennomført grunnskole som høyeste utdanningsnivå.

I september 2021 har NAV registrert 30 personer som er helt arbeidsledige.

1.3 Offentlige tilbud

I kommunen er det 5 barnehager av disse er 3 kommunale og 2 private. Barnehagedekningen ligger pr. 2021 på 94,9 %. Det er 3 barneskoler, 1 ungdomsskole og 1 videregående skole. I tilknytning til den videregående skolen er egen idrettsbane og to nye fotballbaner, en med kunstgress. I tillegg er det satt opp en stor flerbrukshall som rommer både idrettshall, bibliotek, frivilligsentral, kulturskolelokaler med mer. Gausdal kommune har videre 2 omsorgssentre, ett i Follebu og ett i Forset. Det finnes også flere bofellesskap både for eldre og for funksjonshemmede. I Follebu ligger også Granheim lungesykehus som drives av Sykehuset innlandet. Granheim har de siste årene vært truet av nedleggelse.

1.4 Fritid og kultur

Kommunen er en ”friluftskommune” med gode muligheter for utendørsaktiviteter som langrenn, hopp og skikjøring. Med mye fjellterreng som ligger forholdsvis høyt over havet er snøforholdene gode på vinterstid. Fjellterrenget inviterer også til gode jaktmuligheter.

Gausdal kommune har i flere år hatt egen kulturskole hvor mange barn får anledning til å lære seg ett eller flere instrumenter. De har også hatt flere gode dansegrupper.

Ser en noen år tilbake var det en veldig stor korpsaktivitet i kommunen. På det meste var det tre voksenkorps, ett ungdomskorps og fire til fem skolekorps. I dag er det to voksenkorps igjen og et skolekorps på tur til å bygges opp igjen etter noen år helt uten skolekorps. I Gausdal ligger også Aulestad som var Bjørnstjerne Bjørnsons hjem.

1.5 Kommunikasjon

Gausdal ligger som sagt som en sidedal til Gudbrandsdalen. Riksveg 255 tar av fra E6 rett sør for Fåberg og er hovedveien til Gausdal. Denne veien ble kraftig utbedret i 2008/2009 og ble delvis finansiert med bompenger. Denne bommen er nå tatt bort. Av offentlig kommunikasjon har vi bussruter som i hovedsak følger skoletider, samt ”arbeidsrute” på morgenen og ettermiddagen. Fra og med i sommer 2021 er det satt opp bussruter som går hver time mellom Lillehammer og Vestre Gausdal.

2. Kirkelige forhold

2.0 Generelt

Gausdal er delt opp i 5 sogn som alle har sitt eget menighetsråd og egen kirke. Disse er Svatsum, Aulstad, Vestre Gausdal, Østre Gausdal og Follebu. Av kommunens innbyggere er de aller fleste medlemmer av Den norske kirke.

I tillegg til disse kirkene er det en fjellkirke på Skei som eies og drives av en egen stiftelse. I løpet av året legges det to forordnede gudstjenester til Skei. Det er på nyttårskvelden og i forbindelse med vinterferien.

2.1 Bemanning

Gausdal kirkelige fellesråd har 11 faste stillinger som samlet utgjør 7,87 årsverk. Kirkeverge og diakon er begge i 100 % stillinger. Pr nå står stillingen som diakon ledige, men den er utlyst. Menighetspedagog i 40 % stilling. Vi har to stillinger som organister, en i 100 % og en i 30 %. Tre av kirketjenerne har 100 % stillinger og den siste har 35%. Til å betjene prestene og fem menighetsråd har vi pr nå 70 % stilling som sekretær. Vi har også renholder i 11 % stilling. Prestetjenesten dekkes av to sogneprester i fulle stillinger.

2.2 Fellesrådet

Fellesrådet består av 7 medlemmer, en fra hvert menighetsråd samt kommunens representant og geistlig representant som i Gausdal er prosten i Sør-Gudbrandsdal. Kirkevergen er saksbehandler og sekretær for rådet.

2.3 Økonomi

Fellesrådets budsjett for 2021 er totalt på kr. 5 535 000,-. Av dette er kr. 5 515 000,- tilskudd fra kommunen. Kommunen har i alle år strukket seg langt for å imøtekomme fellesrådets behov. Det er å håpe at denne trenden fortsetter.

Av andre inntekter er festeavgifter med kr. 436 500,- og tilskudd diakon og menighetspedagog med til sammen kr. 911 000,-.

Gausdal kirkelige fellesråd er så heldige å ha en tjenesteytingsavtale med kommunen, nå gjennom samarbeidet mellom kommunene Gausdal, Øyer og Lillehammer, som fører regnskap og kjører lønn. Fellesrådet er også knyttet opp mot Innlandet Revisjon IKS som reviderer regnskapene både for rådet og kommunene. På IT siden kjøpes tjenester fra Kirkepartner.

2.4 Kirker og andre bygg

2.4.1 Kirkekontoret i Vestre

Kontoret i Vestre stod klart i år 2000. Dette etter påtrykk fra biskop Rosemarie Köhn som var på visitas i 1998. Før den tid og ennå i noen år fremover var det kirkekontor både i Østre og Vestre. For å samle staben og bedre å utnytte/anskaffe gode tekniske løsninger ble kontoret i Østre nedlagt og alle ble samlet i Vestre. Nå har menighetsrådet tilgang til det gamle kontoret i Østre. På kontoret i Vestre i dag har vi rom for to prester, en diakon, menighetspedagog, kirkevergen, sekretær og organister. Gausdal kommune har nå, sept 2021 solgt bygningen vi leier i og vi må finne andre lokaler.

2.4.2 Østre Gausdal kirke

Denne kirken er en steinkirke fra 1250-1300 tallet og er dermed fredet. Kirken er i forholdsvis god stand. Inne i kirken er alle ovnene skiftet ut og nytt elektrisk inntak på plass. To av benkene i kirken er fjernet for å gi plass til rullestolbrukere. Kirken har sitteplasser til ca. 280 personer. Vanntåke kom på plass både innvendig og utvendig i 2019, og ble finansier med tilskudd fra Riksantikvaren på 50 % av kostnadene og 50 % fra Gausdal kommune.

2.4.3 Follebu kirke

Denne er også en steinkirke fra noenlunde samme århundre som kirken i Østre. Denne kirken er noe mindre og rommer ca. 150 personer. Kirken ble kalket i 2004. Her er det satt inn nye

ovner samt vanntåkeanlegg. Tilskudd fra riksantikvar. Taket på kirken ble lagt om i 2020. Også her fikk vi tilskudd fra Riksantikvaren nå på 60 % av kostnadene.

2.4.4 Follebu kirkestue

Denne kirkestuen ligger rett nedenfor kirken. Kirkestuen rommer ca. 30 personer og brukes til menighetsrådsmøter, korøvinger og noen ganger til minnesamvær. I kjelleren er det bærerom og lagerrom for maskiner og redskap. I forbindelse med utvidelse av kirkegården ble det tilrettelagt et rom for kirketjener i tilknytning til kirkestuen.

2.4.5 Vestre Gausdal kirke

Vestre Gausdal kirke er en korskirke i tre fra 1784. Kirken har 350 sitteplasser. Det ble installert vanntåke her i 2016 og hele kirken ble malt om i 2017. Sommeren/høsten 2021 ble råteskade mellom våpenhus og inngangstrapp utbedret. I den sammenheng ble det ny trapp inn til kirken.

2.4.6 Vestre Gausdal kirkestue

Kirkestua ble utvidet i 2009 for å kunne romme flere. I samme slengen ble gulvet slipt og lakket slikt at rommet nå fremstår som lyst og trivelig. Kirkestua er flittig brukt og den brukes bl.a. til konfirmantundervisning, kirkekaffe, vevkurs o.s.v. Det er innimellom også ønske om å leie den til mindre sammenkomster.

2.4.7 Aulstad kirke

Kirken er en langkirke bygd i 1864 i tømmer og har 150 sitteplasser. Materialer er fra den gamle kirken i Svatsum. Høsten 2021 er det satt i gang arbeid med å skifte tak på sakristiet da det har vært lekkasje her. Det er behov for å få malt kirken innen få år. Kommunen har satt av penger til vanntåke her i 2023.

2.4.8 Aulstad kirkestue

Kirkestuen i Aulstad er ikke så veldig gammel. Den ble i hovedsak satt opp for å dekke de ansattes behov for toalett og dusj. Kirkestuedelen er veldig liten og har ikke plass til mer enn fem – seks personer. Menighetsrådet har hatt ønske om å kunne utvide dette rommet, men det er ikke blitt en prioritert sak i fellesrådet.

2.4.9 Svatsum kirke

I 2010 feiret Svatsum kirke 150 års jubileum da den ble bygd i 1860. Kirken er åttekantet og har 250 sitteplasser. I forbindelse med jubileet ble kirken og omkringliggende hus malt. Menighetsrådet kostet på to nye blyglassvinduer som ble laget av Sigrid Blekastad på bestilling. Vanntåke kom på plass her i 2019 med tilskudd fra Gausdal kommune.

2.4.10 Svatsum kirkestue

Dette er en gammel og godt ivaretatt bygning. Lekkasjer fra noen år tilbake er tettet med nytt treverk. Det er satt inn ny kjøkkeninnredning, og til jubileet i 2010 ble kirkestuen malt utvendig.

2.5 Statistikk

For sognene i Gausdal gjelder følgende forordnede gudstjenester pr. år:

Østre Gausdal 30
Follebu 22
Vestre Gausdal 27
Aulstad 15
Svatsum 17

2.6 Utfordringer fremover bygg og anlegg

Det er installert vanntåke i fire av våre fem kirker de siste årene. Den kirken som står igjen er Aulstad kirke og her håper vi å få på plass vanntåke i 2023.

Ellers er det behov for å få malt kirkene i Svatum og Aulstad. I Østre er det søkt om å få montere takrenner på kirka. Denne søknaden ligger inne hos Riksantikvaren.

Både i Follebu og Østre Gausdal jobbes det med å få på plass navna urnelunder. Denne saken ligger hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark.

Visitas på retreatsteder:

Lia gård 27. august

Støpul ved Lia Gård

Foto: Solveig Fiske

Sandom 21. september

Foto: April Holten

**Program for biskop Solveig Fiskes visitas på Lia Gård retreat senter
27. august 2021**

- Kl.10:00 Ankomst med kaffe/te i kirkestua på Sør lia
- Kl.10:15 Samtaler med biskopen om samarbeidet med Hamar bispedømme og Lia Gård.
- Kl. 11: 30 Samtaler om bruk av Johanneskirken, det nye bygget og ønsket om å anlegge en kirkegård.
Besøk i Johanneskirken, det nye huset og mulig kirkegård.
- Kl. 12:45 Middagsbønn i Johanneskirken sammen med husfolket
- Kl. 13:30 Middag i spisesalen på Nylia
- Kl. 13:30 Orientering om Lia Gårds bidrag til kirken og bygda i peisestua
Innspill og tanker fra biskopen
- Kl: 14:00 Lia Gård, Hamar bispedømme og Østerdalsleden
- Kl. 14:30 Liafolket orienterer om situasjonen rundt Covid 19 på Lia Gård
- Avslutning.

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Dato: 07.09.2021

Vår ref: 20/03486-13 AHO

Deres ref:

Referat fra Hamar biskops visitas på Lia gård 27. august 2021

Tilstede fra Lia gård retreat senter:

Ingeborg Bø (eier Lia gård retreat senter),

Sigmund Bø (eier Lia gård retreat senter),

Mareike Bø (påtroppende styremedlem i Stiftelsen Lia gård),

Ingar Bø (daglig leder Lia gård retreat senter og påtroppende styremedlem i Stiftelsen Lia gård),

Tor Arne Prøis (påtroppende styreleder for Stiftelsen Lia gård)

Tilstede i biskopens følge:

Solveig Fiske (biskop),

Simen Simensen (prost i Nord-Østerdal prosti),

May Helen Sæther (sokneprest i Øvre Rendal, Ytre Rendal, Sjøli og Hanestad),

Jan Olav Veium (sokneprest i Stor-Elvdal, Evenstad, Atneosen, Sollia og Strand),

Gro Herlaug Oltedal Veium (soknediakon i Stor-Elvdal),

Gunhild H. Bjørdal, rådgiver kirkelig undervisning

April Holten, rådgiver diakoni og samfunn (referent)

Sted: Lia gård retreat senter

Ingar ønsket velkommen til Lia gård retreat senter. Biskopen åpnet møtet med en refleksjon over 5 Mos 30, 19 – 20. Det passet fint da husfolket på Lia gård har fordypet seg nettopp i dette bibelstedet den senere tid. Ingar inviterte alle tilstedede til å dele en tanke som vi ble sittende igjen med etter åpningen. Han forklarte at det er en metode som ofte brukes med gjester på retreat.

Situasjonen på Lia gård retreat senter og overgangen til Stiftelsen Lia gård retreat senter

Vår første økt sammen tok for seg situasjonen i dag på Lia gård retreat senter, og opprettelsen av en stiftelse. Lia gård retreat senter ble startet og er drevet av Ingeborg og Sigmund Bø. Det drives som et enkeltmannsforetak (ENK). Når Mareike og Ingar Bø skulle begynne å ta over driften av Lia gård vokste frem behovet for en annen driftsform. Det ble bestemt at det skulle opprettes en stiftelse, og Lia gård ble registrert i Brønnøysund registeret som en ideell virksomhet. Et styre med 6 medlemmer per dagsdato er opprettet, og tar over driften av retreat virksomheten og vedlikehold av det meste av bygningsmassen

fra 1.1.2022. Mareike og Ingar Bø er glad for at flere vil dele på ansvaret for driften videre, og at det skal jobbes videre med blant annet stillingsbeskrivelser.

Biskopen minner om behovet for at styret, og særlig styreleder, har kapasitet til å engasjere seg tilstrekkelig i arbeidet som gjøres. Det er ofte ikke nok å kun møte til styremøter. Videre merker biskopen seg likhetstrekk til overganger mellom generasjoner på gårdsdrift, og ulike måter å kommunisere ønsker for endringer. Til slutt nevner biskopen den yngre generasjonens behov for klarere avgrensning mellom arbeidstid og fritid/familietid. Dette er en endring som også merkes i presteyrket, og gjenspeiler samfunnet for øvrig.

Samarbeid mellom Lia gård og Hamar bispedømme

Vår samtale fortsatte med fokus på samarbeidet mellom Lia gård og Hamar bispedømme. Ingeborg fortalte om hvilke samarbeidsfora som har vært; alt fra arbeid i Koppang menighet, kontakt med biskopene, retreat for prester og etter hvert andre kirkelige ansatte til en felles gudstjeneste på Lia gård 2 ganger i året i august og rundt påsketider. Mareike fortalte om et samarbeid med kirkens trosopplærere om barnearbeidet. Ingar uttrykte et ønske om at Lia gård skulle bli brukt av kirkelige medarbeidere og frivillige som trenger hvile. Både Sigmund, Ingeborg, Mareike og Ingar gav uttrykk for et ønske om at Den norske kirke skulle bruke Lia gård oftere, jevnlig, og til større arrangement. Det ble også nevnt at Lia gård trenger flere frivillige som er villige til å ta ansvar for det som skjer på Lia gård.

Biskopen reflekterer at frivillige i dag ofte ønsker avgrensede oppgaver som de føler at de behersker. Hun minner om at de som sitter i menighetsrådene er folkevalgte, og ofte gjør sin frivillige innsats nettopp ved å sitte i menighetsrådene. Biskopen bekreftet at retreat deltakelsen fra bispedømmets prester hadde gått ned en periode, men med målrettet innsats økte deltakelsen igjen. Biskopen spør om januar er rette tidspunkt for retreat, og/eller om vi skulle legge til rette for retreat på tidlig sommer eller tidlig høst, gjerne med et mer tematisk innhold og mindre stillhet/alenetid. Det kunne gjerne knyttes opp mot bruk av pilegrimsleden. Vi tror at dette ville kunne fange interessen til flere av de kirkelige ansatte. Til slutt nevnte biskopen et punkt som er viktig vårt videre samarbeid, nemlig liturgibruk og sakramentsforvaltning. For å styrke samarbeidet er det ønskelig at de som skal forvalte nattverd søker biskopen om fullmakt til å gjøre det. Det er avtalt at Ingar Bø sender sine ordinasjonspapirer til Hamar bispedømme. Sigmund og Ingeborg Bø vil bli gitt ny fullmakt til forvaltning av nattverd dersom de ønsker det. Normalt gis fullmakt for tidsavgrenset periode som fornyes etter søknad.

Andre innspill som kommer fra biskopens følge er: at det oppleves fint med samarbeid om kirkens konfirmanter og pilgrimsvandring, samt at noen bruker Lia gård til sitt eget trosliv. Prosten informerer sine prester om tilbudet, og støtter de som ønsker å bruke Lia gård til retreat. Rådgiverne i diakoni og i kirkelig undervisning beskriver hvordan de legger opp samlinger for sine respektive kirkelige ansatte, og at det er ofte en del faglig oppdateringer som skal også formidles på slike samlinger. Vi må se nærmere på om Lia gård retreat senter kan brukes mer aktivt. Det er nok mest nærliggende å knytte det opp til retreatopphold eller pilgrimsvandring. Lia gård kunne ønske å arrangere retreat for alle diakoner i Norge. Det nevnes også at retreat er gjerne noe man oppsøker selv, og ikke har behov for å oppleve sammen med andre kolleger. Lia gård uttrykker at de er åpne for å arrangere flere samlinger med «en smak av retreat».

Angående ønsket om å anlegge en kirkegård i nærheten av Johanneskirken

Biskopen innledet med å si at hun var kjent med ønsket om å anlegge en kirkegård, og at Rendalen kirkelige fellesråd hadde vedtatt at de var «positiv» til saken. Det presiseres fra soknepresten i Rendalen at Rendalen kirkelige fellesråd ikke har ønske om eller behov for flere kirkegårder, men stiller seg positiv til saken dersom Lia gård ønsker å opprette og vedlikeholde en kirkegård.

Biskopen formidlet følgende informasjon og lover:

Gravplassloven § 1, andre ledd:

«Gravlegging skal skje på offentlig gravplass eller på gravplass anlagt av et tros- eller livssynssamfunn i henhold til tillatelse etter trossamfunnsloven § 21.»

Trossamfunnsloven § 21:

«Kongen kan gi et tros- eller livssynssamfunn tillatelse til å ha egen gravplass, og kan sette vilkår for tillatelsen. Gravplassloven gjelder i slike tilfeller så langt den passer.»

Så vidt vi vet er det ikke noe registrert trossamfunn knyttet til retreatstedet Lia gård spesielt. Gravlegging der vil da være av privat karakter. Dette er regulert i

Gravplassloven § 20:

«Når særlige grunner foreligger, kan fylkesmannen gi tillatelse til at private får anlegge gravsted for gravlegging av askeurne på egnet sted. Fylkesmannen kan sette vilkår for tillatelsen.»

Det er altså statsforvalteren (fylkesmannen) som gir tillatelse til anleggelse av et privat gravsted og søknaden må derfor sendes til statsforvalteren i det fylket gravstedet ønskes anlagt. Private gravsteder som anlegges i dag kan bare romme askeurner.

Sigmund ønsket at døden som en naturlig del av livet skulle synliggjøres i tilknytning til Johanneskirken, men han vil ikke jobbe mer for denne saken nå.

Lia gård og Østerdalsleden

Ingeborg fortalte kort om prosessen mot godkjenning av Østerdalsleden. Ingeborg sitter som formann i et styre som ble opprettet i 2013 for å styrke pilegrimsnettverket og utvikle Østerdalsleden. Det er et savn å ikke ha en sekretær og pilegrimssentre slik det finnes i tilknytning til Gudbrandsdalsleden. Ingeborgs drøm er at det skal finnes et pilegrimsnettverk i hver kommune langs leden. Hun forteller at Østerdalsleden er brukt mye, ikke bare til lange vandringar, men også til kortere vandringar. 2. november inviterer styret til en konferanse om Østerdalsleden på Lia gård. Lia gård inviterer biskop Solveig om å delta. Datoen formidles vidare til pilegrimsprest, Lars Erlend Kielland. Ingeborg la frem et plan for det vidare arbeidet med Østerdalsleden frem mot 1000-årsjubileum i 2030.

Biskopen bekrefter betydningen av å ha en ansatt som kan holde i pilegrimsarbeidet. Vi ser utviklingen som har skjedd langs Gudbrandsdalsleden ved at noen har hatt det som arbeidsfelt. Ingeborg etterlyser en kirkelig forankring av Østerdalsleden i alle kommunene. Biskopen vil bidra til det ved å løfte det opp for prostene.

I tillegg til møter om de tematikk som er nevnt fikk biskopens følge også anledning til å være med på middagsbønn i Johanneskirken, besøke det nye bygget som reises ved Johanneskirken, og spise middag sammen på Nylia.

Vi takker for vår tid sammen, og ønsker menneskene og arbeidet knyttet til Lia gård Guds velsignelse.

Med vennlig hilsen

Solveig Fiske
biskop

April Holten
rådgiver diakoni

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.
Kopi til:

Hamar bispedømmeråd, Gunnhild Hauge
Bjørddal
Prosten i Sør-Østerdal

Postboks 172

2302 HAMAR

Boks 201

2402 ELVERUM

Mottakere:

Prosten i Nord-Østerdal
Soknepresten i Stor-Elvdal, Evenstad,
Atneosen, Sollia og Strand
Soknepresten i Øvre Rendal, Ytre Rendal,
Sjøli og Hanestad
Diakon i Stor-Elvdal Gro Herlaug Oltedal
Veium
Lia Gård

Vedalen 51

2500 TYNSET

Postboks 93

2481 KOPPANG

Hanestadveien 5

2484 RENDALEN

DEN NORSKE KIRKE

Hamar biskop

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Dato: 07.10.2021

Vår ref: 21/03527-1

Deres ref:

Visitaprotokoll - visitas på Sandom retreatsenter 21.september 2021

Tilstede fra Sandom:

Anne Karin Apalseth, daglig leder
Steinar Hov
Elisabeth Giese
Tobias Giese

Biskopens følge:

Birgitte Bentzrød, prost i Nord Gudbrandsdal
Hans J. Sagrusten, sokneprest i Lom
Ann Kristin Stenersen, kirkeverge i Lom
Bente Ovesen, Lom kyrkjelege råd
Endre Skjåk, kirkelig undervisning i Lom
April Holten, rådgiver diakoni og samfunn
Gunnhild Bjørdal, rådgiver kirkelig undervisning (referent)

Sted: Sandom retreatsenter

Presentasjon og introduksjon.

Anne Karin ønsket oss velkommen i stua i hovedhuset der vi også ble servert kaffe og litt og biteti. Hun presenterte husfolket på Sandom og beskrev at jobben deres var alt fra personlige samtaler, ledelse av gudstjeneste i kapellet, husvask og regnskap. Hun la vekt på at deres filosofi er at alle oppgaver er like viktige. På retreat er det også med frivillige husfolk.

Hun forteller om kapellet på Sandom som kalles for «stillhetens hus». Dette rommet er svært viktig for stedet. Hun forteller videre at de ønsker å forholde seg til at Jesus lever som en realitet og at han er en vi kan forholde oss til. Hun beskriver også at for å delta på retreat på Sandom stilles det ikke noe krav til hva du tror. Deltakerne blir kun spurt om fornavn. Det har ingen betydning hvor de kommer fra, hvilken jobb de har eller hvilket kirkesamfunn de tilhører. De er opptatt av at mennesker som kommer dit skal få lete og undre seg over hvem Gud er.

Sandomstiftelsen eier og driver retreatstedene Sandom og Tommasgården. Sandom retreatsenter er Norges første tverrkirkelige retreatgård. Det var Edin Løvås som bygde opp Sandom på 60 tallet.

Gudstjeneste med nattverd i kapellet:

Etter en presentasjon av stedet ble vi invitert opp i kapellet til en gudstjeneste med nattverd. Kapellet ble vigslet i 1963. Det gjennomføres 80- 90 gudstjenester her i året. Vi sitter på stoler som er plassert i en ring som disiplene til Jesus. Kunstneren Barbro Raen Thomasen har laget flere Jesussymbol på veggen bak alteret. Vi sitter vendt mot alteret med Jesussymbol på veggen og utsikt ut mot trærne og himmelen. Den ene av husfolket, Tobias Giese som er baptistpastor holdt gudstjenesten og forrettet nattverden. På vei tilbake til hovedhuset stoppet vi foran klokketårnet og Steinar fortalte om symbolikken. Klokketårnet står på tre ben som symboliserer treenigheten.

Sandom -historie og Sandom i dag. Særpreg og egenart.

Tilbake i hovedhuset gir Steinar oss en spennende historisk gjennomgang om Sandom tilbake til tidligere eier av stede og historien om Edin Løvås og hans pastorvenner som kjøpte stedet og bygde det opp på 60 tallet. I dag består stiftelsen av et styre som settes sammen av folk fra ulike kirkesamfunn og med kunnskap om retreat. De søker offer i Den norske kirke og 200 personer er med i bønne- og givertjenesten til Sandom. De ønsker at stedet skal være en møteplass både lokalt og regionalt.

Anne Karin forteller videre om Sandom i dag. Hun gjør et poeng ut av ordet retreat som både kan bety å trekke seg tilbake, behandle, ta vare på og omsorg. Retreat kan bety omsorg på nytt og på nytt slik vi på nytt og på nytt blir utsatt for Guds omsorg. Hun sier at det ofte er mennesker som jobber for andre og som er genuint opptatt av andre mennesker som deltar på retreat. De har deltakere fra hele landet, men mest fra østlandsområdet, Bergen, Trondheim, Alta og Tromsø. Ikke så mange kommer fra Hamar og nærområdene til Sandom. Anne Karin mener det kan være naturlig at man søker retreat et stykke fra der en bor.

For Sandom er å være i naturen en viktig del av oppleggene. Hun sier at i naturen er det lettere å kjenne etter på hvordan det er å være menneske og lettere å merke at Gud er til stede. Man kan lære seg å kjenne igjen stillheten eller fuglesangen som Gud. Hun viser også til at Jesus brukte naturen for å fortelle oss ting. Det er derfor spesielt for Sandom at de arrangerer retreat med fjellvandring. I april skal de også ha retreat med randone'. Deltakere på retreat oppfordres til å bruke kroppen og sansene og i bønn, henvende seg til Gud og ha retning mot Gud. Hvis vi skal lytte, må vi også ha stillhet. Gå gjerne en tur i lag med Gud- det er også en bønn sier hun.

Sandom arrangerer 20 retreat i året. Hun forteller at de små detaljene er viktige. Sandom samarbeider også med DNK. De har tatt imot konfirmanter fra Skjåk, Lom og Vågå. Prestekonvent har blitt lagt til Sandom og det har blitt arrangert fellesgudstjenester. De tar også imot grupper som ønsker tilpassede opplegg. Døvemeningen i Oslo har blant annet vært med på det.

Husfolket på Sandom er opptatt av at de skal være en del av bygda og ikke en isolert øy. De har derfor bestemt at husfolket skal engasjere seg i lokalmiljøet i bygda og bidra i den kommunen de bor i.

Vandring i ytre og indre landskap:

Vi ble tatt med på en vandring rundt Sandum der vi både fikk en innføring i hvordan de bruker naturen i sin forkynnelse og retreat og et godt personlig påfyll i hverdagen for oss som deltok. Tusen takk for dette.

Refleksjon og samtale om veien videre:

Biskopen innleder samtalen med en refleksjon rundt retreatarbeidet og hun løfter fram pilgrimsarbeidet som nær beslektet med dette arbeidet. For DNK er pilgrimsarbeidet viktig og disse to er mer i berøring enn det en nødvendig vis tenker over. Hun løfter frem at pilgrimene kom tilbake uten noe kirkelig vedtak på 80/90- tallet. De kom tilbake som svar på en lengsel etter noe annet enn det materielle. Pilgrimene etterspør også åpne kirker som har

vært bispedømmet sitt satsingsområde denne sommeren. Hun løfter også fram behov for fordypning i kristen tro og tradisjon og spør om dette er et område der vi kan utvikle et samarbeid. Hun reflekterer vider rundt hvorfor DNK skal samarbeide med en økumenisk stiftelse og løfter fram Paulus brev til Romerne kap. 1. der det i v.16 står; «Jeg skammer meg ikke over evangeliet», som et godt utgangspunkt for samarbeid. Videre løfter hun frem ordene fra Romerne 16,17 der det står; «hold øye med dem som vil skape splittelse» og sier at mange ønsker å gjøre ting større enn det er og at det kan være til hinder for å være sammen. Deretter viser hun til Romerne 14,7 der det står «at ingen lever for seg selv». Hun utfordrer oss derfor på hvordan vi i solidaritet med hverandre kan være der for kirker i andre land som trenger hjelp.

Biskopen spør videre hvordan retreatbevegelsen kan være med å utruste ansattegrupper i DNK slik at de kan tjene bedre? Er det noe vi særlig skal ha fokus på fram til 2030 og nasjonaljubileet? Kan noen av temaene gjenspeile seg i retreaten.

Prosten i Nord Gudbrandsdal sier at prester trenger påfyll. På Sandom kan de få kjenne på gjestfriheten og «rennende frisk kildevann». Prestene opplever at en får komme som de er og de ønsker å komme oftere. Soknepresten i Lom er opptatt av at en lokalt ikke må se smått på at hovedretreatsenteret i Norge ligger nettopp her og gleder seg over at husfolket på Sandom er en viktig ressurs inn i det lokale kirkelige arbeidet. Det blir også løftet fram muligheten for et økt samarbeid med trosopplæringen i de lokal menighetene da Sandom sine måter å arbeide på ligger nær opp til temaer i boka Jordvenn som IKO har gitt ut. Der er det fokus både på stillearbeid og trosopplæring i naturen. Det kommer også opp forslag om tilbud til staber med personelhåndtering og omsorg for ansatte som tema. Sandom sier de kan skreddersy tilbud. De har hatt kateketgrupper, teambuilding og faglig retreat.

Etter denne dagen med visitas er man opptatt at man skal fortsette samtalen om hvordan Sandom kan samarbeide videre med DNK.

Til slutt nevnte biskopen et punkt som er viktig i vårt videre samarbeid, nemlig liturgibruk og sakramentforvatning. Disse temaene ønsker biskopen å ta i en egen samtale i etterkant av visitasen.

Visitasen ble avsluttet med at vi sang Guro Grimstad fra Skjåk sin versjon av Må din veg komme deg i møte.

Vi ønsker med dette å takke for en god dag på Sandom. Takk for stor gjestfrihet, deilig mat, gode opplevelser og samtaler og ikke minst den innsikten dere gav oss om stedet og tankene bak det viktige arbeidet dere gjør. Vi ønsker dere Guds velsignelse over arbeidet.

Med vennlig hilsen

Solveig Fiske
Biskop

Gunnhild Hauge Bjørdal
rådgiver undervisning

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:

Hamar bispedømmeråd, Solveig Fiske	Postboks 172	2302 HAMAR
Hamar bispedømmeråd, April Holten	Postboks 172	2302 HAMAR
Lom kyrkjelege råd, Anne Kristin Stenersen	Midtgard	2686 LOM
Lom kyrkjelege råd, Bente Ovesen	Midtgard	2686 LOM
Soknepresten i Lom, Garmo og Bøverdalen	Postboks 177	2686 LOM
Lom kyrkjelege råd	Postboks 177	2688 LOM
Kirkelig undervisning Lom		
Prosten i Nord-Gudbrandsdal	Storgt. 21	2670 OTTA
Sandom retreatsenter		

Visitaprotokoll fra Hamar biskops visitas ved Kriminalomsorgen Innlandet

29. oktober, 5. november, 9. november og 24. november 2021

Forside: Fengselsbetjent Berit Kristin Klevmoen ønsker velkommen til gudstjeneste i Valdres fengsel, Slidreøya. Fra venstre: Biskop Solveig Fiske, Berit Kristin Klevmoen, Kjell og Cato.

Foto: Geir Norling/Avisa Valdres

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	2
Program for visitasen	3
Referat og oppsummering av dagene	4
Fredag 29. oktober: Valdres fengsel.....	4
Fredag 5. november: Gjøvik fengsel.....	6
Tirsdag 9. november: Hamar fengsel	7
Tirsdag 9. november: Ilseng fengsel.....	8
Onsdag 24. november: Kongsvinger fengsel, Lavere Sentrum.....	8
Onsdag 24. november: Kongsvinger fengsel, Vardåsen høy- og lavsikkerhet.....	9
Oppsummering og avslutning	10

Innledning

I henhold til Visitasreglement for Den norske kirke §1, 3. ledd, kan biskopen holde visitas ved viktige samfunnsinstitusjoner som kirken er i berøring med. Formålet med visitasen er å legge forholdene til rette for aktivt engasjement og fornyelse, samt å gjøre kirkens nærvær synlig i lokalsamfunnet. Kriminalomsorgen Innlandet dekker Innlandet fylke, samt Jevnaker og Lunner kommune i Viken fylke. Etter sammenslåingen 1.1.20 er Kriminalomsorgen Innlandet Norges største enhet, med en kapasitet på 303 fengselsplasser og 256 faste ansatte. I tillegg har Kriminalomsorgen Innlandet tett samarbeid med ulike kommunale tjenester: NAV, 4 videregående skoler, statsbygg, bibliotek, osv.

Det er ansatt tre fengselsprester i Kriminalomsorgen Innlandet, og biskopen fører tilsyn med disse. Tro- og livssyn er en del av det offentlige rom, og ikke ene og alene en privat sak. I 2010 ble et tros- og livssynspolitisk utvalg oppnevnt for å jobbe frem en mer helhetlig tros- og livssynspolitikk i Norge. Utvalgets mandat slo fast to ting: at hensikten var å sikre og beskytte tros- og livssynsfriheten, og at staten ønsket å fortsatt føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitikk. Utvalgets arbeid munnet ut i [NOU 2013:1 Det livssynsåpne samfunn - En helhetlig tros- og livssynspolitikk](#). Her går det tydelig frem at vi har et tros- og livssynsåpent samfunn, ikke et tros- og livssynsnøytralt samfunn.

Tros- og livssynsfrihet under soning er nedfelt i [straffegjennomføringsloven §23](#) der det står at "Kriminalomsorgen skal gi innsatte mulighet til å utøve religion og livssyn".

Fengselsprestjetjenesten skal betjene mangfoldet i fengselet; det vil si bidra til en helhetlig ivaretagelse av den enkelte uavhengig av dennes tro, livssyn, kjønn, eller seksuelle legning. Fengselsprestene har varierte arbeidsoppgaver. Samtaler med innsatte er en vesentlig del av arbeidet, men fengselsprestene holder også gudstjenester og kirkelige handlinger. Fengselspresten inngår som en del av staben, og kan brukes av de ansatte som samtalepartner eller av ledelsen i drøfting av etiske eller religiøse problemstillinger. Visitasen berørte flere relevante tema, og det ble ført en god dialog om fengselsprestens arbeidsoppgaver og fagkompetanse.

Program for visitasen

Fredag 29. oktober: Valdres fengsel

10:00 – 11:00 Velkomst, innskriving, informasjon/presentasjon ved *lokasjonsleder* Lene Hansen, *dagbetjent* Ola Johan Kongslien, *rådgiver og tilbakeføringskoordinator* Hanne Grøneng og *avdelingsleder* Ola Busterud

11:00 – 11:30 Fredagspizza og kake

11:30 – 12:45 Omvisning på Slidreøya med stopp underveis, presentasjon og korte samtaler med innsatte

12:45 – 14:00 Refleksjonsgruppe Tenk UT v/*rådgiver og tilbakeføringskoordinator* Hanne Grøneng

14:00 – 15:00 Vandringsgudstjeneste med start i HÅP til gapahuk v/*biskop* Solveig Fiske og *fengselsprest* Berit Kristin Klevmoen

15:00 – 16:00 Åpen tid til samtale og spørsmål v/*biskop* Solveig Fiske og innsatte. Intervju av biskop Solveig Fiske til Røverradion v/innsatt

Fredag 5. november: Gjøvik fengsel

08:30 – 09:30 Innsjekk og frokost med innsatte

09:30 – 11:00 Refleksjonsgruppe Tenk UT ved *fengselsprest* Mari Stende Zani

11:00 – 12:00 Omvisning og møte med stab v/*lokasjonsleder* Joachim Vika

Tirsdag 9. november: Hamar fengsel

08:30 – 09:15 Hverdagsmesse i Hamar Domkirke v/*fengselsprest* Mari Stende Zani

09:15 – 09:30 Kirkekaffe i Hamar fengsel

09:30 – 10:30 Omvisning i A-bygg v/*avdelingsleder* Geir Bakkestuen. Møte med stab og innsatte

10:30 – 11:30 Kjøkken A-bygg. Lunsj med matkurs

11:30 – 13:00 Norrønegården: Møte med ledelsen v/ *enhetsleder* Jan

Korsvold, og *avdelingsledere* Elisabeth Hopteigen (avdeling samfunn i Kriminalomsorgen), Ola Busterud (avdeling lavere sikkerhet Innlandet), Knut Are Fengserud (avdeling fellestjenester), og Geir Bakkestuen (avdeling høy sikkerhet).

Tirsdag 9. november: Ilseng fengsel

13:30 – 14:00 Omvisning. Møte med innsatte og ansatte

14:00 – 15:30 Samtalegruppe med bål, kaffe og kake i gapahuken v/*fengselsprest* Mari Stende Zani

15:30 – 16:30 Middag og avslutning

Onsdag 24. november: Kongsvinger fengsel – Lavere Sentrum

9.00 - 10.00 Omvisning v/ *avdelingsleder* Ola Busterud. Frokost med innsatte og ansatte

Onsdag 24. november: Kongsvinger fengsel – Vardåsen høy- og lavsikkerhet

10.15 - 12.30 Omvisning på høysikkerhet, sentralbygg v/ *avdelingsleder* Trond Nerhagen. Samtale med innsatte sammen med *fengselsprest* Kristin Holen Daae.

12.30 - 14.30 Lunsj og møte med ledelsen i administrasjonen

14.30 - 15.30 Omvisning på Lavere Vardåsen

15.30 - 16.00 Middag i matsalen på Lavere sikkerhet

16.00 – 17.00 Samtale biskop, prost, fengselsprest i kirkebygget. Forberedelser til gudstjenester.

17.00 – 18.00 Gudstjeneste med påfølgende kirkekaffe høy avd A+B

18.00 – 19.00 Gudstjeneste med påfølgende kirkekaffe høy avd F+H

19.00 – 19.30 Avsluttende samtale mellom biskop, prost og fengselsprest i kirkebygget.

Referat og oppsummering av dagene

Nedenfor følger korte oppsummeringer fra de ulike møtepunktene under visitasen, med særskilt blikk på hva som i samtalene ble løftet frem om fengselspresttjenesten.

Fredag 29. oktober: Valdres fengsel

Valdres fengsel ligger på Slidreøya i Vestre Slidre kommune, og er en enhet med lavere sikkerhetsnivå. Fengselet har ordinær kapasitet på 25 soningsplasser for menn, fordelt på 5 boenheter bestående av 18 enkeltrom og 3 flermannsrom. Valdres fengsel har innsatte med alle typer lovbrudd med domfellelse inntil 2 år.

Biskop Solveig Fiskes følge bestod av fungerende prost, Jostein Enger, og rådgiver fra Hamar bispedømmekontor, Kristin Tepstad Eide. Dagen startet med mottakelse og presentasjon av Valdres fengsel ved avdelingsleder for lavere sikkerhet, Ola Busterud, lokasjonsleder Lene Hansen, rådgiver og tilbakeføringskoordinator Hanne Grøneng og dagbetjent Ola Johan Kongslien.

Biskop Solveig Fiske med følge fikk omvisning på Slidreøya, og fikk blant annet se deler av arbeidsdriften som treproduksjon, ulltoving og vedproduksjon. Det er også gartnerdrift ved fengselet, og hver fredag fra august til oktober drar innsatte og ansatte til Fagernes for å selge grønnsaker på marked. Formålet med programmene er å gi domfelte ny kunnskap og motivasjon til endring, samt å stimulere ressurser og kompetanse til å mestre et liv uten kriminalitet. Valdres fengsel er godt etablert i lokalsamfunnet, og er verdens eneste fengsel med egen venneforening. *Slidreøyas Venner* gir gaver til «gutta», og har initiert fakkeltog mot nedleggelse av fengselet.

Tenk UT er en metode som brukes i tilbakeføringsarbeidet for å nå innsatte med livsutfordringer spesielt knyttet til rus, psykiske problemer og kriminalitet. Metoden er utviklet i Valdres fengsel, og har spredd seg til fengsel over hele landet. Formålet er at deltakerne skal finne tro på at man selv kan gjennomføre endringer som gir bedre livskvalitet. Refleksjonsgruppene er basert på åpen dialog og bruk av refleksjonskort. Deltakerne trekker et kort med bilde, og reflekterer deretter rundt assosiasjonene bildet gir. Biskop Solveig Fiske med følge deltok i refleksjonsgruppen ledet av rådgiver og tilbakeføringskoordinator Hanne Grøneng, og fikk erfare hvordan programmet tilrettelegger for erfaringsdeling, åpenhet, omsorg og ivaretagelse blant deltakerne.

Motivasjon og samarbeid med de innsattes hjemkommuner er avgjørende for god tilbakeføring. Et lite fengsel som Valdres gir muligheter for å lage en god plan for tilbakeføring. Det er fokus på rehabilitering og sosial trening, samt samarbeidsmøter med hjemkommunene. Rådgiver og tilbakeføringskoordinator Hanne Grøneng opplever det som relevant at også fengselsprest trekkes inn i enkelte nettverksmøter for innsatte.

Berit Kristin Klevmoen er sokneprest i Vestre Slidre, og 10% av denne stillingen inngår som fengselsprest ved Valdres fengsel. Fengselspresten disponerer et eget lokale, en laftet bod kalt HÅP. Her kan innsatte møte fengselspresten for samtaler eller en stille stund hver fjortende dag. Gudstjenester avholdes i messa.

Fengselsprest Berit Kristin Klevmoen erfarer at mange av de innsatte har behov for jevnlig samtale, men opplever at det er vanskelig å dekke behovene innenfor gjeldende stillingsstørrelse. Klevmoen er opptatt av at kirken kan være en læringsarena for de innsatte ved at de kan være medhjelpere i gudstjenester. Dette ble bekreftet under visitasen, der flere innsatte var delaktige under vandringsgudstjenesten med prosesjon, sang og liturgi. Andre innsatte var viktige bidragsyttere i forberedelsene til gudstjenesten ved at de hadde laget prosesjonskors, lysbord og håpstre som ble pyntet med hjerter og bønner.

Vandrings-gudstjeneste fra HÅP til gapahuken i Valdres fengsel. Ansatte og innsatte følger biskopen bak prosesjonskorset som ble laget til visitasen. Foto: Geir Norling/Avisa Valdres

Biskop Solveig Fiske og fengselsprest Berit Kristin Klevmoen inviterer til nattverd på utegudstjeneste i gapahuken på Slidreøya. Nederst til høyre i bildet skimtes lysbordet som ble laget til visitasen. Foto: Geir Norling/Avisa Valdres

Årlig deltar fengselspresten på tredagers pilegrimsvandring fra Slidrehalvøya til Sankt Thomaskirken på Filefjell sammen med innsatte. Pilegrimsvandringene har vært tradisjon i 10 år, noe som ble markert under gudstjenesten. Ansatte refererer til at pilegrimsvandringen er det første det snakkes om når de møter igjen innsatte som har deltatt: «Det er mye jeg har opplevd i fengselet som jeg alltid kommer til å huske, blant annet pilegrimstur».

I sin oppsummering viser biskop Solveig Fiske til at det er interessant at pilegrimsvandringen fenger blant de innsatte. Det fine med vandringen er at man kan nærme seg kirkehuset med ulike utgangspunkt. Biskopen trekker frem at hun i løpet av dagen *igjen* har fått bekreftet inntrykket fra forrige visitas om respektfull relasjon mellom ansatte og innsatte ved Valdres fengsel.

Rådgiver og tilbakeføringskoordinator Hanne Grøneng formidler at Kriminalomsorgen Innlandet arbeider med å få på plass skriftlige samarbeidsavtaler og samarbeidsmøter med alle samarbeidende aktører. Formålet er å tydeliggjøre samarbeidet, ansvarsområder, mål, type aktiviteter og hvem som er kontaktpersoner. På sikt er det ønskelig å få til samarbeidsavtale og samarbeidsmøte med biskop og fengselsprester.

Fredag 5. november: Gjøvik fengsel

Gjøvik fengsel har høyt sikkerhetsnivå. Fengselet har ordinær kapasitet på 24 soningsplasser for menn, og har en blanding av doms- og varetektinnsatte. Årlig er det omtrent 100 innsettelse i form av varetekt og overføringer. Rundt halvparten av de innsatte er varetektinnsatte, mens den andre halvparten er utenlandsk innsatte.

Biskop Solveig Fiske kom i følge med Kristin Tepstad Eide, rådgiver ved Hamar bispedømmekontor. Dagen startet med felles frokost og uformell prat i fellesarealet. Fengselsprest Mari Stende Zani hadde for anledningen sørget for fint dekket langbord og raus frokost til alle. Praten gikk rundt bordet, og både innsatte og ansatte benyttet anledningen til å samtale med biskopen.

Biskopen tok deretter del i refleksjonsgruppen *Tenk UT*. Deltakerne møtes ukentlig i biblioteket, og gruppen ledes av fengselsprest Mari Stende Zani. Også her benyttes bildekort som utgangspunkt for samtale og erfaringsdeling, og alle deltakerne har taushetsplikt. Samtaleformen åpner for at ulike perspektiv og fokus får rom i fellesskapet. Biskop Solveig Fiske med følge fikk erfare hvordan gruppedeltakerne ga hverandre omsorg, styrke og tro på at endring er mulig.

Gjøvik fengsel tilrettelegger for at de fleste innsatte aktiviseres, og tilbyr sysselsetting i form av skole, trykkeri, vaskeri og renhold. Biskop med følge fikk se noen av aktivitetstilbudene under omvisningen.

Lokasjonsleder Joachim Vika orienterte om Gjøvik fengsel, og om innvirkninger av omorganiseringen. For et lite fengsel som Gjøvik, har omorganiseringen ført til fordeler som bedre ressurstilgang og faglært bemanning. Nåværende organisering er også bedre med hensyn til likebehandling. Samtidig er det en opplevelse av at det er blitt større avstand mellom innsatte, ansatte og beslutningsmyndighet, noe som kan føre til lengre saksbehandlingstid.

For å forhindre ny kriminalitet, er det avgjørende å få til et godt samarbeid om løslatelsen. Kontakten med den domfeltes hjemkommune er derfor viktig, og det opprettes en ansvarsgruppe rundt den enkelte innsatte. Det er også et samarbeid med NAV, som blant annet holder kurs om økonomi. Målet er at den innsatte skal ha en «avtale i hånden» ved løslatelse.

Gjøvik fengsel har flere samarbeidspartnere, blant annet fengselspresttjenesten. Mari Stende Zani er ansatt som fengselsprest i 100% stilling, og betjener Gjøvik, Hamar og IIseng fengsel. Fengselspresten

er tilgjengelig for alle som ønsker samtale, uavhengig av livssyn, og bistår de innsatte ved åndelige og eksistensielle spørsmål. Lokasjonsleder Joachim Vika opplever prestedtjenesten svært positiv. Han viser til at det er betydningsfullt at presten er der og treffer alle innsatte. I tillegg fremholder Vika det som positivt at innsatte som overføres fra andre lokasjoner, treffer igjen presten når de kommer til Gjøvik.

Biskop Solveig Fiske uttrykker at hun er glad for at kirken gjennom fengselspresttjenesten kan bidra med det kirken kan. Samtidig minner biskopen om at innsatte som tilhører andre religioner og trossamfunn også må få mulighet til å praktisere sin religion, for eksempel ved at det tilrettelegges for fredagsbønn. Biskopen understreker nødvendigheten av at trosutøvelsen foregår på norsk, da hun er kjent med at radikaliseringsprosjektet er en utfordring i fengsler.

Tirsdag 9. november: Hamar fengsel

Denne visitasjonsdagen begynte med gudstjeneste i Hamar Domkirke ved fengselsprest Mari Stende Zani. Det var flere innsatte fra Hamar fengsel som fant seg til rette i de fremste benkene i kirken. To ansatte var også til stede under gudstjenesten. Fengselspresten i samarbeid med organisten hadde gjort en god jobb med å velge ut salmer som tematiserte dette med å være i fengsel med behov for tilhørighet og omsorg. Like viktig var det at alle til stede kunne oppleve å gå til nattverd sammen som et synlig uttrykk for vårt fellesskap i troen, og likeverd i Guds øyne.

Med bakgrunn i koronarestriksjonene måtte biskop Solveig Fiske melde forfall på grunn av sterk forkjølelse. Domprost Kirsten Almås trådte inn som fungerende biskop på denne visitasjonsdagen. Ellers bestod biskopens følge av rådgiver April Holten fra Hamar bispedømmekontor. Fengselsprestene fra hele Innlandet var invitert til å være med på denne dagen, og fengselsprest Kristin Holen Daae hadde anledning til å være med til og med møtet med ledelsen i Norrønagården. Ellers var fengselsprest Mari Stende Zani for lokasjon Hamar, Ilseng og Gjøvik fengsel medvirkende under hele visitasjonsdagen.

Hamar fengsel ble bygd som fengsel i 1860. Det ble plassert på en høyde med utsikt over til Domkirken som ble bygd på en annen høyde. Tanken på den tid var at plasseringen skulle ha en oppdragende effekt på befolkningen. De innsatte skulle se over til kirken, og angre sine lovbrudd, mens den øvrige befolkningen skulle minnes straffen som gis ved lovbrudd.

På grunn av lang ventetid på plasser med lavsikkerhet ble Hamar fengsel nylig omgjort fra et høysikkerhetsfengsel til et lavsikkerhetsfengsel. Det er plass til 31 innsatte, og det er 20 ansatte i Hamar fengsel pluss innleide tjenester. Det finnes 2 besøksrom, ett med vindu mellom innsatte og besøkende, og ett uten. Alle innsatte får minst 1 – 2 besøk per uke. Besøk av advokater, DPS, Røde Kors osv. kommer i tillegg. Fengselet har 1,4% stilling som sykepleier, regelmessig besøk av legen, og innsatte kan besøke tannlege mens de soner.

Vi ble vist rundt vaktrommet og mottaksavdelingen. De ansatte bestreber å være to, samt bruke god tid på mottak av nye innsatte da de ser at det legger grunnlaget for soningen allerede i dette første møtet. Videre fikk vi se "venteceller" som blir brukt om flere innsatte kommer til mottaket samtidig for eksempel. Ved behov for isolasjon har fengselet nye rutiner som gir de innsatte rett til minst 2 timer med menneskelig kontakt hver dag. Noen av de innsatte får oppgaver med å vaske tøy, vaske avdelingen eller å jobbe på kjøkkenet. Vi fikk se verkstedet hvor innsatte kan lage smykker, sy, gjøre lærarbeid eller andre jobber. Vi ble også vist kjøkkenet hvor noen av de innsatte forberedte nydelige snitter til vår lunsj. Kokken forklarte at de lærer opp de innsatte i "dagligdags matlaging" og hygiene, da det er dette de vil ha mest bruk for senere. Kjøkkenet har begynt med produksjon av egen røkelaks som skal selges i fengselets butikk *Brød og vann*. Noen av de innsatte tar ulike fag på vgs og høyskolenivå. Da arbeidsøktene er avsluttet for dagen kan innsatte besøke biblioteket,

treningsrommene, eller fellesrommene de disponerer i fengselet. Noen av de innsatte er på HamKams «gatelag» hvor de trener fotball en gang i uken.

Etter en deilig lunsj med snitter og vafler sammen med de innsatte og ansatte, gikk biskopens følge videre til Norrønegården for et møte med ledelsen i Kriminalomsorgen Innlandet. Enhetsleder Jan Korsvold presenterte organisasjonen Kriminalomsorgen Innlandet. Jan Korsvold har vært enhetsleder siden sammenslåingen 1. januar 2020. 4 av 5 avdelingsledere i Kriminalomsorgen Innlandet var til stede på møtet, og presenterte sine ansvarsområder.

Fengselsprest Kristin Holen Daae fikk også anledning til å løfte frem 3 tematiske knyttet til fengselspresttjenesten i dette møtet:

- spørsmål om forankring av fengselspresttjenesten i det nye organisasjonskartet,
- fengselspresttjenestens anliggende om å møte alle innsatte ut fra deres behov, og med respekt for den enkeltes tros- eller livssyn, og
- fengselspresttjenestens kompetanse til å bidra også over for ansatte (støtte) og ledelsen (etiske vurderinger).

Det ble ikke tid til en drøfting av disse punktene på dette møtet, men tråden ble tatt opp ved visitasdagen ved Kongsvinger fengsel, Vardåsen.

Tirsdag 9. november: Ilseng fengsel

Etter møtet i Norrønegården dro biskopens følge til Ilseng fengsel hvor det ble gitt en omvisning av vaktrommet, mottaksrommet, besøksrommene, og en avdeling hvor helsetjenestene er samlet. Det ene besøksrommet var godt utrustet med barneleker, men innsatte får sjelden besøk av barn. Det henger muligens sammen med at innsatte soner kortere dommer her. Ilseng fengsel har 2 100% sykepleierstillinger, og en sykepleierstudent i praksis. I tillegg er det fysioterapeut en dag i uken, og tannpleier og lege innom en gang per uke. Biskopens følge fikk se kontorlokalene til fengselspresten. Det var sentralt lokalisert med andre samarbeidspartnere, og hadde meget bra standard.

Fengselsprestens samtalegruppe foregikk rundt et bål ved en gapahuk i uteområdet. Det opplevdes som et lite «fristed» midt i fengselet både ved normaliteten ved å samles rundt et bål, og ved tematikken som ble berørt i gruppen. Fengselsprest Mari Stende Zani lagde en fin ramme for at alle skulle lytte respektfullt på hverandres innspill. Flere av de innsatte tok ansvar for gruppedynamikken på forskjellige vis: noen serverte kaffe, noen serverte kake, noen fyrte bål, og noen delte personlige tanker om livet sitt.

Etter samtalegruppen fortsatte omvisningen gjennom Ilseng fengsel. Biskopens følge ble vist bygningene hvor de de innsatte bor, og fikk se biblioteket som er betjent av en bibliotekar 2 dager i uken. Fengselspresten viste frem et rom som benyttes til feiring av gudstjeneste. Til slutt var vi innom sykkelverkstedet og det store uteområdet innenfor gjerdet hvor innsatte produserer ulike boder, benker, og produkter i tre. Visitasdagen ble avsluttet med middag i kantinen samtidig med de innsatte.

Onsdag 24. november: Kongsvinger fengsel, Lavere Sentrum

Kongsvinger fengsel, Lavere Sentrum er et eldre fengsel i Kongsvinger by. Her har det tidligere vært kvinnefengsel, men med behov for flere lavsikkerhetsplasser for menn har fengselets 20 plasser blitt omgjort til dette formålet.

Sammen med biskop Solveig Fiske var prost Trine Færevåg og rådgiver April Holten fra Hamar bispedømmekontor. Fængselsprest Kristin Holen Daae for lokasjon Kongsvinger fengsel, lavere sentrum og Vardåsen medvirket under hele visitasdagen.

Biskop Solveig Fiske med følge fikk omvisning i verkstedet hvor innsatte jobbet med å produsere og pusse opp kjøkkeninnredning, produsere blomsterkasser, lage rekvisitter til et teater, lage stormlykter etter en modell fra 1860, samt snekre senger for fengselet. Produktene er merket med logoen «Prison made», og selges til forskjellige bedrifter. Etter en kort omvisning av luftegården og vaktrommet ble biskopen med følge invitert på frokost med innsatte og ansatte rundt et langbord dekket med julefarger midt i gangen mellom de innsattes rom. Både ansatte og innsatte benyttet muligheten for en prat med biskopen og biskopens følge.

Onsdag 24. november: Kongsvinger fengsel, Vardåsen høy- og lavsikkerhet

Vardåsen høy- og lavsikkerhets fengsel ble bygd opp i 2002, og gjort om i 2012 til et fengsel for utenlandske innsatte som enten skal overføres til hjemlandet under soning, eller etter endt soning. Det er plass til 69 innsatte. Her også fikk biskop Solveig Fiske med følge en grundig innføring i driften av fengselet, med en omvisning i alle fengselets avdelinger, mottak, besøksavdeling, og sentralen. Vaktleder Turid Harbosen, sammen med avdelingsleder Trond Nerhagen, og enhetsleder Jan Korsvold kunne fortelle hvordan de ansatte øver regelmessig for å håndtere kriser, hvordan de tar etiske vurderinger rundt midlertidig opphold ved observasjonsceller, og hvordan de er seg bevisst hvordan de møter de innsatte i ulike situasjoner.

Disse tankene ble utdypet under lunsjen med ledelsen. De som var til stede var enhetsleder Jan Korsvold, avdelingsledere Trond Nerhagen og Knut Are Fengserud, lokasjonsleder Kim Wæraas, vaktleder Turid Harbosen, fængselsprest Kristin Holen Daae, og biskopens følge. Lokasjonsleder Kim Wæraas gav en innføring i fengselets tette internasjonale samarbeid med blant annet Kriminalomsorgen i Litauen. Samarbeidet består av prosjekter som bidrar til lederutvikling, utdanning av fængselsbetjenter, og oppgradering av fengsler i samarbeidslandet. Vaktleder Turid Harbosen forklarte hvordan opprettelsen av en ren avdeling for utenlandske innsatte påvirket og endret de ansattes måte å jobbe på. De ansatte ble gode på «dynamisk sikkerhet» ved å bygge tillit og relasjoner til de innsatte ved bruk av «fengelsk» og kroppsspråk.

På slutten av lunsjmøtet med ledelsen, ble tematikken fængselspresttjenesten. Enhetsleder Jan Korsvold bekrefter at prestatjenesten er viktig for organisasjonen, og spesielt prestenes samtaltjeneste verdsettes høyt. Det er ønskelig å beholde, og gjerne øke stillingene. Enhetsleder anerkjenner fængselsprestenes tjeneste utover en ren trosutøvelse for de innsatte.

Fra venstre: Avdelingsleder Trond Nerhagen, fengselsprest Kristin Holen Daae, biskop Solweig Fiske, prost Trine Færevåg, rådgiver April Holten, og enhetsleder Jan Korsvold. Sted: Vardåsen fengsel.

Foto: Jo Inge Kristiansen.

Resten av visitasdagen gikk til omvisning på Vardåsen Lavere sikkerhet, middag med de innsatte, og gjennomføring av 2 gudstjenester i det fine kirkebygget som har blitt gjort i stand på Vardåsen. Fengselspresten gjør en ekstra innsats for at de innsatte skal ha mulighet til å følge med på dagens tekster og preken ved å oversette til flere språk ved hjelp av Google Translate. I tillegg legges det til rette for en økt innlevelse i gudstjenesten ved bruk av musikk på norsk og engelsk, og ved lystenning og velsignelse som gjengis på disse to språkene. Særlig ved felles lystenning rundt lysgloben kunne man kjenne et fellesskap og en høytidelighet når fengselspresten Kristin Holen Daae tente ett lys for de som var til stede, og ett lys for alles familier og kjære. Praten rundt bordene gikk godt under den påfølgende kirkekaffen med kake.

Oppsummering og avslutning

Hamar biskop, Solweig Fiske takker for strålende mottakelse under bispevisitasen ved alle 6 lokasjoner. Hamar biskop vil komme med følgende oppsummering og utfordringer:

Fengselspresttjenestens plass i organisasjonen:

I enkelte sammenhenger blir det stilt spørsmålstegn ved prestetjenesten i ulike samfunnsinstitusjoner som Forsvaret, sykehus, aldershjem og fengsel. Prestetjenesten ved institusjoner har imidlertid en helhetlig og tverrfaglig funksjon. I så måte legger fengselspresttjenesten til rette for og inspirerer til en helhetlig ivaretagelse av innsatte og ansatte.

Prestetjenesten ved samfunnsinstitusjoner skal bidra på særlig tre områder:

1. Legge til rette for tros- og livssynsutøvelse. Dette innebærer også formidling av kontakt med andre trossamfunn dersom det er mulig og ønskelig
2. Være tilgjengelig for samtaler som både kan omhandle eksistensielle spørsmål og mellommenneskelig tematikk. Dette bidrar til ivaretagelse av den enkeltes psykiske helse og religiøse behov
3. Tilby rådgivning for ledelsen i religiøse og etiske spørsmål

Hamar biskop er glad for at ledelsen ved Kriminalomsorgen Innlandet anerkjenner fengselsprestetjenestens plass i organisasjonen, og vil oppfordre ledelsen til å gjøre grunnlaget for en prestatetjeneste i organisasjonen godt kjent både innenfor organisasjonen, og utenfor.

Fengselsprestetjenestens rammer for sitt arbeid:

1. Forholdene for gjennomføring av gudstjenester og andre religiøse handlinger:

I utøvelse av en tro eller et livssyn har rommet dette utøves i en betydning for den enkeltes opplevelse. Et «hellig rom» oppleves slik ved at kjente religiøse symboler, kunst, og inventar vekker gjenkjennelse, men også et glimt av «himmel over livet».

Hamar biskop oppmuntrer Kriminalomsorgen Innlandet til å samarbeide med den lokale kirken for å få til enda større bruk av Den norske kirkes kirkerom til samlinger, og gjerne ved deltakelse ved de faste gudstjenester der det er mulig å legge til rette for det.

Av interne løsninger merker Hamar biskop seg den fine løsningen som er laget i stand i Valdres og Vardåsen fengsel. Det er gledelig å høre at Ilseng fengsel jobber med løsninger til å møte behovet for et «hellig rom».

Et tros- og livssynsåpent samfunn innebærer at innsatte får utøve sin tro, og hente håp og styrke i sin egen religiøse og kulturelle tradisjon. Hamar biskop fremholder viktigheten av at innsatte som tilhører andre religioner og trossamfunn må få mulighet til å praktisere sin religion i fengselet, eksempelvis gjennom fredagsbønnen.

2. Egnede rom for forberedelser, og for fortrolige samtaler med fengselsprestene:

Det er viktig at fengselsprestene har tilgjengelige rom for fortrolige samtaler med både innsatte og ansatte ved behov. Gode kontorforhold hvor fengselsprestene kan forberede seg til både gudstjenester, kirkelige handlinger og samtaler er også viktig.

Hamar biskop ber fengselsprestene ta en gjennomgang av deres arbeidsforhold på dette området, og melde inn eventuelle behov til ledelsen i Kriminalomsorgen Innlandet.

3. Tidspunkt hvor fengselsprestene kan formidle rådgivning i religiøse og etiske spørsmål:

Fengselsprestene nevner at «rådsmøter» som fantes før sammenslåingen var egnede tidspunkt for tverrfaglig deling og læring. Ledelsen understreker at fengselsprestene har anledning til å ta opp bekymringer eller refleksjoner med lokasjonsledere der de jobber.

Hamar biskop vil oppmuntre ledelsen til å legge til rette for regelmessige møteplasser hvor ledelsen etterspør fengselsprestenes innspill på en helhetlig ivaretagelse av innsatte og ansatte, samt innspill på religiøse og etiske spørsmål som påvirker organisasjonen.

Foto: Solveig Fiske

DEN NORSKE KIRKE
Hamar bispedømme

Postboks 172 2302 Hamar Besøksadresse: Folkestadgate 152
Telefon 62 55 03 50 www.kirken.no/hamar hamar.bdr@kirken.no

